

ଐଫିଲ୍ ନିଆଁ

ମାସିକ ପତ୍ରିକା

ସଂପାଦକ
ଶ୍ରୀ ମୋହନ ସାହୁ
ମୋ: ୯୮୭୧୧୯୨୮୪୨
ପ୍ରକାଶକ
ଶ୍ରୀ ସୁନିଲ ପୁରୋହିତ
ପୁରୋହିତ ଭବନ,
ବରଗଡ଼, କୋଶଲୀଞ୍ଜଳ, ଓଡ଼ିଶା
ମୋ: ୯୪୩୭୦୫୭୨୮୨
ପ୍ରକାଶନ ସ୍ଥାନ
ବରଗଡ଼
ଯୋଗାଯୋଗ
ଅମୂଲ୍ୟ କୁମାର ପତି
ମୋ: ୯୬୫୮୩୭୧୧୦୩
ମୁଦ୍ରଣ
ବିନୟକ ଆଲ୍‌ଫା, ବରଗଡ଼

ଭିତର ପୃଷ୍ଠାରେ :

- କୋଶଲ ସଂଗଠନ କାହିଁକି ଓ କିପରି ?
- ଜଳସେଚନ ପାଇଁ ପ୍ରକୃତିର ଦାନ
ପଦ୍ମପୁର ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ।
- କୋଶଲ ସଭ୍ୟତାରେ ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମର
ପ୍ରଭାବ ।
- ଓଡ଼ିଶାର ଦକ୍ଷିଣ ଓ ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ ବିଶ୍ଵର
ଦରିଦ୍ରତମ ଅଞ୍ଚଳ : ଜାତିସଂଘ ରିପୋର୍ଟ
- କ୍ଷେତ୍ରପ୍ରସ୍ତୁତି
- ପରିବେଶ ଚିନ୍ତା-୨
- ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା କୋଶଳୀ ଭାଷାର
ଉପଭାଷା
- ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା
- ପ୍ରତିଭାପୂଜା ଓ ବିବର୍ତ୍ତନର ଶେଷ ପାହାଚ
- ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ଧସ୍ଵର- ଆଉ, ତୋ
ହାଲ୍‌ଗଲ୍ ଭଲ ତ !
- ଗୁଆଁଖାଇ - ମିଳନ ଓ ବିଶ୍ଵାସର ଅତୁଟ
ସେତୁ ।

“ଛୁଆ ନାଲ କାନ୍ଦିକରି ମା’ ଗୁରସ୍ ପିଅଉ”

ସଂପାଦକୀୟ

ନିଜସ୍ଵ ଗର୍ଭଜାତ ସନ୍ତାନ ଜାତବେଳାକି କଲି ଦାଦା ନ କଣାଗଲେ ମାଁ ତା’କୁ ସ୍ଵନ୍ୟମାନ ପୁଅ କରାଏ ନାହିଁ । ଏହି ଲୋକେଣ୍ଡକୁ ସମ୍ବଲପୁରୀ ଭାଷାରେ କୁହାଯାଏ- “ଛୁଆ ନାଲ କାନ୍ଦିକରି ମା ଗୁରସ୍ ନାଲି ପିଆଦାଲ୍” । କେତେଦିନ ତଦାହରଣ ଦେଇ ରହିଥିବା ଏ ଲୋକକଥାର ? ମା ଆଇକୁଟା ବୋଲି ସନ୍ତାନର କ’ଣ ଆତ୍ମସନ୍ତାନ ବୋଲି କିଛି ନାହିଁ । ଗଛର ମଧୁର ନାହିଁ ? ନିଶାକ୍ଷରେ ଗୋଟି କଟି କାନ୍ଦିବ, ପାଖପଡ଼ୋଗୀଏ ସମସ୍ତେ ଭାରିଦେ ତା’ମା ତାକୁ ଶାନ୍ତ କୁଆଡ଼ିକି ବୋଲି । ସେଥିପାଇଁ ତ ବାହାରିଲା ବିମାତାର ପ୍ରସଙ୍ଗ, ଦୈନାତୁର ମନୋରାଜ କଥା । ଅଦକ୍ଷ୍ୟ ଅନେକ ଆୟୋଜକଙ୍କର “ଚୈମାତୁର ମନୋରାଜ” କଥା କହି ଦାଦା ପ୍ରତିବାଦ ଜଣାନ୍ତି କିନ୍ତୁ ତା’ର ଅର୍ଥ ଜାଣି ନଥାନ୍ତି । ଗାଁ ଦିଆଯାଇ ଏ ସବୁ ପୁରୁଣାକାଳିଆ ଲୋକେଣ୍ଡ । ଦାଦା ପ୍ରତିବାଦ କଣାକାର ତଥାପି ଆଇକୁଟା କାନ୍ଦିବାକୁ ନୁହେଁ, ସବୁ : ଝୁଲୁଣାନ୍ ସବୁ । ଯଦି ଗୋଟିଏ ଦେଶ ପ୍ରକୃତ ଯୋଗ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରନାୟକମାନଙ୍କ ହାତରେ ପରିଚାଳିତ ହେଉଛି, ସେମାନେ ଇଣ୍ଡୋନେସିଆ ଭଳିପରି ନେଇ ଏପରି ଭାବରେ ସମସ୍ୟା ସଂକଟ ସବୁର ସମାଧାନ କରନ୍ତୁ ଯେପରିକି ରାଜରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ନାଗରିକଟିଏ ଓହ୍ଲାଇବାର ଅକାତୁଳ ପରମ୍ପରା ରହିବ । ରାଜି, ଧର୍ମପତ, ରାଷ୍ଟ୍ରାଭିବେକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଅବରୋଧ, ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଗୁଁ ଦେଶର କେତେ କ୍ଷତି ସାଧନ ହୁଏ, ନାଗରିକ ଓ ସରକାର ଭିତ୍ତି ଆନ୍ତରିକତା ସହ ଉପକାନ୍ତି କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଆନ୍ତ୍ରପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଗଠନ ଦାଦା ଜଣାଇ ଆମର ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ବସି ପୁରୁଣାଗୁଣୁ ଜାବନ ହାରିଦେଲେ । ଗଙ୍ଗାଧରୀ ପ୍ରଭୃତି ବିଭୁକ୍ଷଣ ଆମର ଅନୁଷ୍ଠାନ କରି କେବଳ ସାଧୁ ମରିଗଲେ । ଏହା କ’ଣ ଜାତୀୟ ଲଜା ହୁଏ ? ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଟେଲେଫୋନ ରାଜ୍ୟ ଗଠନ ପାଇଁ ଦାଦା ଜଣାଇ ଟେଲେଫୋନ ରାଷ୍ଟ୍ର ସମିତି (TRS) ଦାବିକରି ଆନ୍ଦୋଳନ କଲାଇ ଆସିଛି । ଟେଲେଫୋନ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଗଠନ ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ଉପ ପକାଇବାକୁ ଯାଇ ଅନେକ ସୁବକ-ସୁବତା ଆହୁରିବାନ କଲେଣି । ଟେଲେଫୋନ ପାଇଁ ବିଦର୍ଭ ପାଇଁ ବା ଗୋଖିଲେଣ୍ଡ ପାଇଁ କେତେ ମଣିଷଙ୍କ ରକ୍ତ ଆହୁତି ଆବଶ୍ୟକ କରୁଛି ଏ ଜନମଙ୍ଗଳକାରୀ ରାଷ୍ଟ୍ରର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନାଗିନିର୍ଦ୍ଦାରକ ସରକାର ?

ଏକ ସଂଗ୍ରାହ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଶାସନର ସୁପକ ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ଦୃଷ୍ଟି ଭାବରେ ପହଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ଯେତେ ସମ୍ଭବ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ପ୍ରଶାସନିକ ଏକ (Administrative Unit) ରେ ଭାଗ କରାଯାଇଥାଏ । ଭାରତପାଇଁ ଅତି କମ୍ ଜନସଂଖ୍ୟା ବିଶିଷ୍ଟ ଆମେରିକାରେ ତ ୫୦ଟି ରାଜ୍ୟ ଅଛି । ଆମେରିକା ବି ସଂଗ୍ରାହରାଷ୍ଟ୍ର, ଭାରତ ବି ସଂଗ୍ରାହ ରାଷ୍ଟ୍ର । ଭାରତରେ ୨୮ଟି ରାଜ୍ୟ କ’ଣ ଦେଖି ହୋଇନାଲା ? ଏହାଦ୍ଵାରା ବରଂ ପ୍ରଶାସନ କୋଳଙ୍କ ଦୁଆର ମୁଣ୍ଡରେ ଡାଳିଲ ହୁଏ । ଲୋକେ ନିଜର ପୁଷ୍ଟ-ହୁଷ୍ଟ, ଅଭାବ-ଆସୁବିଧା ଜଣାଇବାକୁ ପାଖରେ ସରକାରକୁ ପାରିଥାନ୍ତି । ଜାଣିଗଡ଼ ପାରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣି ଉପତାର ବିବେଚନାକାରୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଦୃଢ଼ମୁନସ୍ତରେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସୁପକକୁ ସୁଷମ ବ୍ୟବହ କରାଯାଇଥାଏ । ସେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବିଗତ କିଛିବର୍ଷ ପୂର୍ବେ (୨୦୦୦) NDA ସରକାର ଆମକରେ ତିନୋଟି ବୃହତ୍ ରାଜ୍ୟର ବିଭାଜନ ସମ୍ଭାର ଦୃଷ୍ଟି କରାଗଲା - ଉତ୍ତରାଖଣ୍ଡ, ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ ଓ ଛତିଶଗଡ଼ । ସଂପ୍ରତି ଲକ୍ଷରପ୍ରଦେଶ ସରକାର ଶାସନକୁ ଲୋକାଭିମୁଖୀ କରିବାର ପ୍ରୟାସରେ ରାଜ୍ୟକୁ ଉପଭାଗ (ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳ, ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ, ଅନ୍ୟ ଓ ବୃହତ୍‌କ୍ଷେତ୍ର) କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ମହାମଣ୍ଡଳରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ଓ ବିଧାନସଭାରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଗତ ହୋଇସାରିଛି । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ରାଜ୍ୟନୈତିକ ଏକ ବା ଦେଶାତ୍ମକ ନିର୍ଦ୍ଦାୟନ ରାଜନୈତିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧା ଆଗତ କାହିଁକି ସାଧାରଣ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଏହା ବିଷୟ ସୁପକ ପ୍ରଦାନ କରିବ । ଏସବୁ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ୟ ଗଠନ ପାଇଁ ସେପରି ଆଖିଦୁଖିଆ ଆନ୍ଦୋଳନ ହୋଇଥିବା କେହି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ଦେଶକୁ ଶରୀରବେଦ ବା କେନ୍ଦ୍ରସରକାରଙ୍କୁ ତରାଇ ପାରିବା ଭଳି ଆନ୍ଦୋଳନ ଉଚିତପ୍ରଦେଶରେ ହୋଇନାହିଁ । କେବଳ ଉଚିତପ୍ରଦେଶର ପଶ୍ଚିମ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଅର୍ଦ୍ଧତ୍ର ସିଂହ ଦଳ (ଭାରତୀୟ ଲୋକଦଳ) ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ହରିତ ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ ପାଇଁ ଦାଦା ଜଣାଇ ଆସୁଥିଲା । ଗୋପାଳକି ଦୃଷ୍ଟିକୁ ବିଶ୍ଵାସକାରୀ ଉଚିତପ୍ରଦେଶକୁ ଉଚିତ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବାର ସରକାରୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏକ ସ୍ଵାଭାବିକ ପଦକ୍ଷେପ ଓ ଦେଶର ରାଜନୀତିରେ ରାଜନୈତିକ ପରିପକ୍ଵତାର ଏକ ସୁପାକକାରୀ ଅଭିନବ ନିବର୍ତ୍ତନ । ଗୁରୁତ୍ଵାତ୍ମକ କଲ୍ ପାଇଁ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର ନିଦର୍ଭ ପାଇଁ, ଆନ୍ତ୍ରପ୍ରଦେଶର ଟେଲେଫୋନ ପାଇଁ, ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ଗୋଖିଲେଣ୍ଡ ପାଇଁ ବା ଓଡ଼ିଶାର କୋଶଳ ପାଇଁ ସଂପୃକ୍ତ ରାଜନୈତିକ ଓ ପ୍ରଶାସନିକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅନୁରୂପ ଜନାଭିମୁଖୀ ଲକ୍ଷାଗତ ପ୍ରକାଶ କରିବାରେ କୁଣ୍ଠା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁନାହିଁ । ବ୍ୟକ୍ତି ଅହଂ ବା ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ରାଜନୈତିକ ସ୍ଵାର୍ଥ ଆଗରେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ବୃହତ୍ ସ୍ଵାର୍ଥ ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ସର୍ବାବୋି କଂକନାୟ । ଲକ୍ଷରପ୍ରଦେଶ ସରକାର ଓ ବିଧାନସଭାପାଇଁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଦେଶିକ ସରକାରମାନେ ଓ ଜନସାଧାରଣ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ସମୟ ଏବେ ଉପଗତ ।

ସମ୍ବଲପୁରୀକୁ ଓଡ଼ିଆର ଉପଭାଷା, ସମ୍ବଲପୁରୀ ଶାହାକୁ ଓଡ଼ିଶା ଶାହା ଭାବେ ନାମିତ କରିବା, ବଜାଜିର ଆଂରନିଜ ଗ୍ରାମ୍ୟ ବ୍ୟାଙ୍କୁ ଭଲ୍‌କ ଗ୍ରାମ୍ୟ ବ୍ୟାଙ୍କ କରିଦେବା, ଓଡ଼ିଶାର ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳରେ ହାଇକୋର୍ଟ ଟେକ୍ସ ନ ହେଉ ବୋଲି ହାଇକୋର୍ଟ ଓକିଲମାନେ ଆନ୍ଦୋଳନ କରିବା ଭଳି ଅନୁଦାର ମାନସିକତା ପରିଣତ କରି ମହାରାଜାତୀୟ ଜାତୀୟ ମୁଖ୍ୟସ୍ତୋତରେ ସାମିଲ ହେବାର ମନୋହୁରି ଯୋଷଣ କରନ୍ତୁ । ନବେର ଟେକ୍ସ ପାଇଁ କୁହେଁ ପୁରୀର ହାଇକୋର୍ଟ ପାଇଁ ଶ୍ରେଣୀକର୍ତ୍ତା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟରେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳର ଅନୁଦେଶିତ ଶୋଷିତ କର୍ତ୍ତା ସମ୍ବଲପୁରରେ କାନ୍ଦିବେ ନାହିଁ ବରଂ ହାତ ଉଠାଇବେ, ନକ୍ସାକାକ ବା ମାଓବାଦର ବିଭାଷିକାଠୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସେ ଜାତୀୟତାବାଦର ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ସ୍ଵରଣ । ପାକିସ୍ତାନ ପରି ଉଚ୍ଚ ପଡ଼ୋଶୀଟିଏ କି ହୋଇପାରିବନାହିଁ । ତେଣୁ କେବଳୁ ସାବଧାନ ହୋଇ କୁଟିନିର୍ଭର କରିବା ଓ କରିବା ବିଷୟର ପରିଚୟ ।

କୋଶଳ କଥା

କେବଳ କୋଶଳାଞ୍ଚଳରେ କାହିଁକି ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶାର ଜଣେ ପ୍ରତିଭାବାନୀୟ ପ୍ରଜ୍ଞାପୁରୁଷ, ଯଶସ୍ଵୀ ଲେଖକ ତଥା ରାଜ୍ୟ କୋଶ ଅନୁକୋଶର ଅନାଲୋଚିତ ଅଧ୍ୟାୟଗୁଡ଼ିକରେ ଜଣେ ଦକ୍ଷ ଆଲୋଚକ, ସୁବକ୍ରା ସାରସ୍ଵତ ସାଧକ ସ୍ଵର୍ଗତଃ ନାରାୟଣ ପ୍ରସେଂଙ୍କ ଅବର୍ତ୍ତମାନରେ 'କୋଶଳ କଥା' ମାସିକ ପତ୍ରିକା ପରିବାରର ଭକ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ।

କୋଶଳ ସଂଗଠନ କାହିଁକି ଓ କିପରି ?

■ ଅନୁଲ୍ୟ କୁମାର ପତି

ଏକ ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ପ୍ରଥମେ ଆଲୋଚନା କରିବା କୋଶଳ ସଂଗଠନର ଆବଶ୍ୟକତା କାହିଁକି ହେଲା ? ଆବଶ୍ୟକତା ଏକଥା ପାଇଁ ହେଲା ଯେ ଆମର ଅର୍ଥନୀତିକୁ ନିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଉଅଛି ଓ ଭୁଟ କରାଯାଉଛି । ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟବେଚନ, ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଭାଷା, ସାହିତ୍ୟ, ଇତିହାସ, ପର୍ଯ୍ୟଟନସ୍ଥଳୀ ଯାହା ହେବାକଥା ତାକୁ ଅଣଦେଖା କରି ବିନାଶ ଦ୍ୱାରକୁ ଠେଲି ଦିଆଯାଉଛି । ଆମର ଖଣି, ଜାତୀୟ, ବନଜାତଦ୍ରବ୍ୟ ଏପରିକି ଜଳକୁ ମଧ୍ୟ ଲୁଚ କରି ଦିଆଯାଉଛି । ଆଉ ଉପକୂଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ଭରା ଲାଭକୁ ଧରିଯାଉଛି ।

ଆମ ଏଠିକାର (ପରମାଞ୍ଚଳର) ସମସ୍ତେ ଆମେ ଉପଭୋଗ କରିବା କଥା ଓ ଏକ ରାଜ୍ୟ ହୋଇଥିବାରୁ କିଛି ଅଂଶ ଉପକୂଳ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯିବାକଥା ମାତ୍ର କାମ ଠିକ୍ ଚାରି ଓଲଟା ହେଉଛି । ଜିଲ୍ଲା ଭିତ୍ତିରେ ନିୟୁତ୍ତି ହେବା ଲାଜିତ ।

ଏକ ଶୋଷଣକ୍ରିୟା ଯନ୍ତ୍ରଣ ହେଉଛି ତାଙ୍କ ଅଞ୍ଚଳର ଜନସମ୍ବଳତା ପାଇଁ । ଆମ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ଅନୁପାତରେ ନିର୍ବାଚନମଣ୍ଡଳୀ ଗଠନ କରାଯାଇଛି । ଏଣୁ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାର୍ଟିର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସେମାନେ ଶାସନ କରନ୍ତି । ଆମ ଏ ଅଞ୍ଚଳର ନେତାମାନେ ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ାରିଆ ହୋଇ ରହୁଛନ୍ତି । ଆମ ରାଜନୈତିକ ନେତାମାନଙ୍କର ଦୃଢ଼ତ୍ୱର ନାହିଁ କାହିଁକିନା ନିର୍ବାଚନ ସମୟରେ ପ୍ରାଥମିକ ହେବା ଲୋଭ ରହିଛି ।

ଉପକୂଳଆମାନଙ୍କ ଜନସଂଖ୍ୟା ବେଶୀ ଓ ଜମି କମ୍ । ଏଣୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଗକୁ ବୌଦ୍ଧିତାକୁ ପରିସ୍ଥିତି ବାଧ୍ୟ କଲା । ଆମ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ । କମିଟିରେ ପେଟ ପୁରିଯାଉଥିଲା । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକତା ମଧ୍ୟ କଷ୍ଟମତେ ଚଳିଯାଉଥିଲା । ଏଣୁ ଲକ୍ଷିରାଜର ପାଠକୁ ଆମ ଲୋକ ସେତେ ଆଗ୍ରହ କରୁନଥିଲେ । ଉପକୂଳଆମାନେ ପେଟ ପୋଷିବା ପାଇଁ ନାନା ଧରା କଲେ । ବ୍ୟବସାୟ, ଠିକାଦାର,

ଲକ୍ଷିରା, ଅପେରା, ଭାଙ୍ଗନାତି (ସାହାଜି ଦେଶସେବା ନାଁରେ ଆତ୍ମସେବା ଲକ୍ଷି) ଏମିତି ଅନେକ ଧରା କରି ପେଟ ପୋଷିବା ପାଇଁ ନାନା ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି । ଆମ ଏ ଅଞ୍ଚଳ ପାହାଡ଼ିଆ ତଥା ଆଦିବାସୀ ବହୁଳ ଅଞ୍ଚଳ, ଏଣୁ ଅନ୍ୟଦିଗରେ ଆବଶ୍ୟକତା ଉପଲବ୍ଧି କଲେନାହିଁ । ଫଳରେ ଏ ସବୁ ଚକ୍ରାନ୍ତକାରୀ ବୁଦ୍ଧି ଶିଖିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନଥିଲା ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଶାର ୮୦ ଭାଗ ଲକ୍ଷିରା ଉପକୂଳଆମାନେ ଉପଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି । ତା' ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସରକାରୀ କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ହାତରେ । ଶାସନତନ୍ତ୍ର, ପ୍ରଶାସନତନ୍ତ୍ର, ବିଚାରତନ୍ତ୍ର ସବୁ ସେମାନଙ୍କ କବ୍‌ଜାରେ । ଏଣୁ ସେମାନେ ଆମକୁ ଅନ୍ୟାୟରେ ଶୋଷଣ, ଲୁଚ, ଅନ୍ୟାୟ-ଅତ୍ୟାଚାର ଆଦି କରି ଲୁଚାଛନ୍ତି । ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିଗର ପ୍ରଗତିକୁ ରୁଦ୍ଧ କରି ଉପନିବେଶିତାତା ସାଜିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ନିରକ୍ଷର ଶାସକ ଓ ଆମେ ଶାସିତ ସ୍ଥିତିରେ ଅଛୁ ।

ଶରୀରର ଗୋଟିଏ ଅଙ୍ଗ ଦୁର୍ବଳ ହେଲେ ତାକୁ ଖିନ୍ନସମ କୁହାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଶାର ଅଧାଅଙ୍ଗ ଦୁର୍ବଳ ହେଲେ ଏକ ସୁସ୍ଥ ରାଜ୍ୟ ଗଠନ କିପରି ହୋଇପାରିବ ? ପ୍ରତ୍ୟେକ ସରକାର ଓଡ଼ିଶାକୁ ଭାରତର ଏକ ଅଗ୍ରଣୀ ରାଜ୍ୟ ଗଠନ କରିବା ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପିନ୍ଧୁଛନ୍ତି ଅଥଚ ଅଧା ଅଙ୍ଗକୁ ନିଷ୍ପ୍ରୟ କରିବା ଚକ୍ରାନ୍ତରେ ମାତିଛନ୍ତି । ମହାପାତେ ହୋଇପାରିବା ଏବଂ ଜଳଜା ହୋଇ ଆମ ଲକ୍ଷ୍ମୀତା ଦିନ ସରି ଆସୁଛି । ଏଣୁ ସାଧୁ ସାଧଧାନ ।

ତଥାପି ଆମେ ଶତ ଭାବରେ କହିଦେବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯେ ଆମର ଆଞ୍ଚଳିକ ବୈଷମ୍ୟତା ନାହିଁ । କୋଶଳ ସଂଗଠନ ବାହିନୀ, କୋଶଳ ସଂଗଠନ ଯୁବସେନା ଏବଂ କୋଶଳ କଥା କାହାରି ବିରୁଦ୍ଧରେ ନୁହେଁ । ଲୁଚ, ଶୋଷଣ, ଅନ୍ୟାୟ, ଅତ୍ୟାଚାର ବନ୍ଦକର, ଆମଭାଷା, ସାହିତ୍ୟ, ଇତିହାସକୁ

ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦିଅ । ଗୋଟିଏ ଶରୀରର ସବୁ ଅଙ୍ଗକୁ ଖାଦ୍ୟ ଯେପରି ପରିପୁଷ୍ଟ କରେ ସେଇ ମନୋଭାବ ରଖ । ଆମକୁ କୌଣସି ଦୁଃଖ ରହିବ ନାହିଁ । ନଚେତ୍ ବିଦ୍ରୋହ ସୁନିଶ୍ଚିତ ।

ଆମେ ଅଣରାଜନୈତିକ । ନିର୍ବାଚନ କଡ଼ିକୁ ନାହିଁ ବା ଭାର ନେବୁ ନାହିଁ । ପ୍ରଚଳିତ ରାଜନୀତି 'ଗଣତନ୍ତ୍ର' ନୁହେଁ ଜନ୍ମରୁ ତାର ଚର୍ଚ୍ଚିତପି ଦିଆଯାଇଛି । ସମ୍ବିଧାନର ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ବାବୁରୁଦ୍ଧ କରି 'ଜଣତନ୍ତ୍ର' ଲକ୍ଷି ଅର୍ଥାତ୍ ଜଣକ ହାତରେ ଦଳମାନଙ୍କ ହୋଇ । ଗଣତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବୁ ।

ଆମେ ପ୍ରଶାସକମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବି ନୋହୁଁ କି ଲାଞ୍ଜ, ମିଛ, ଦୁର୍ନୀତି, ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାର ଏସବୁର ପ୍ରତିରୋଧ କରାଯିବ । ଆମେ ସରକାରଙ୍କ ସପକ୍ଷବାଦୀ । ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜନମଙ୍ଗଳ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଆଗେଇ ନେବାପାଇଁ ଆମେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସହଯୋଗ କରିବୁ । ଲୋକଙ୍କ ସଚେତନତା ଓ ଜାଗୃତି ପାଇଁ କାମ କରିବୁ । କିନ୍ତୁ ମିଥ୍ୟା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଓ ଅମଙ୍ଗଳକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟର ଆମେ ଦୃଢ଼ ବିରୋଧ କରିବୁ ।

ଆମେ ଅଣସାଂପ୍ରଦାୟିକ । ନୀତି, ଆଦର୍ଶ ଓ ମାନବବାଦକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂପ୍ରଦାୟ ନିଜ ନିଜ ଆଦର୍ଶରେ ଲଲନ୍ତୁ । କେହି କାହାରି ବାଧକ ହେବା ଅନୁଚିତ ।

ସର୍ବୋପରି ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକ ସଚେତନ ହୁଅନ୍ତୁ, ଏକତାବଦ୍ଧ ଭାବରେ ରୁହନ୍ତୁ, ଶାନ୍ତିରେ ରୁହନ୍ତୁ ଏବଂ ଏକ ଶୋଷଣମୁକ୍ତ ଦୁର୍ନୀତି ଶୂନ୍ୟ, ବୃଦ୍ଧକାବଦ୍ଧ ସମାଜ ଗଢ଼ି ଉଠୁ ।

■ ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ

ପ୍ରଗୋହିତ ଭବନ, ଏଲ୍.ଆଇ.ସି. ଅଫିସ
ପାଖ, ଏନ୍.ଏଚ.-୨,
ଚରଗଡ଼, ପିନ୍ - ୭୬୮୦୨୮

ଶ୍ରୀମାନ ସୁଦାମ ସାହୁ, ନବୀପଡ଼ା, ଚରଗଡ଼, କୋଶଳାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୁଷ୍ପପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ଜଳସେଚନ ପାଇଁ ପ୍ରକୃତିର ଦାନ ପଦ୍ମପୁର ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯଥେଷ୍ଟ

■ ରଂଗାଧର ପଣ୍ଡା

ପଦ୍ମପୁର ଉପଖଣ୍ଡର ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ପର୍ବତମାଳା, ବଂଜୁଝୁଳା ଗ୍ରାମରୁ ଲମ୍ବି ଯାଇଛି ପଶ୍ଚିମକୁ ଦହିଡ଼ା, ରାଜବୁଡ଼ାସମ୍ବର ଦେଇ ବ୍ରାହ୍ମଗିରି, ତୁଡ଼କିଝରିଆ ଓ ପୁଣି ଦକ୍ଷିଣକୁ ପଡ଼ାପାଲି, ମେନକାମୁଣ୍ଡା (ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲା ସୀମା) ଯାଏ, ପ୍ରାୟ ୫୦ ରୁ ୫୫ କିଲୋମିଟର । ଏହି ଉଚ୍ଚ ଓ ଦୀର୍ଘ ପର୍ବତମାଳାରୁ ଅନେକ ଝର, ଝରଣା ଜଳ ଯୋଗାଇଥାଏ, ପର୍ବତ ଜଳ ଓ ନିକଟ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କର ଋଷଜମିକୁ ଅନ୍ତତଃ ଗୋଟିଏ ଖରିପ୍ ଫସଲକୁ ବଞ୍ଚାଇବାକୁ । ଏ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ଝରଣା ଚିରସ୍ରୋତା ଯଥା - ବଡ଼ାପଥର ନାଳ, ଜଳମହାଦେବ ଝରଣା, ଲେଉଟାଁ ପାଖର ଅକାଲି ଝରଣା, ନରସିଂହନାଥ ଝର, ଗୁପ୍ତେଶ୍ୱର ଝରଣା ଆଦି । ଏମିତି ଏ ପର୍ବତ ଦେହରୁ ବାହାରିଛି ସାନବଡ଼ ଝରଣା - ଅଧିକାଂଶ ପଦ୍ମପୁର ଉପଖଣ୍ଡରେ କାରଣ ଏଠାକାର ବନ୍ୟସଂପଦରେ ରହିଛି ୧୪ହଜାର ସାତଶହ ହେକ୍ଟର ଓ ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲାରେ ୬୫୧୪ ହେକ୍ଟର ।

ଉପଖଣ୍ଡର ଉତ୍ତରଦିଗେ ଚବଡ଼ା ପାଖାପାଖି ପ୍ରଧାନପାଲି, ମଲେଇଖମନରୁ ଝାଞ୍ଜ ପର୍ବତମାଳା (ଉଚ୍ଚତା ଦୁଇ ହଜାର ଫୁଟରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ) ଓଡ଼ିଶା ଓ ଛତିଶଗଡ଼ ସୀମା ଦେଇ ଲମ୍ବି ଯାଇଛି ବରପଦର, ଘେଁସ, କୁରଲୁବାହାଲ, ଟାଲ, ସାରସମାଲ, ଭାଲୁକନା ଦେଇ ଦେବଦହା ଓ ସେଠୁ ପୁଣି ପଶ୍ଚିମକୁ ଲୁହୁରାକୋଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାୟ ୫୦ କିଲୋମିଟରରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ । ଏଥିରୁ ବର୍ଷାଦିନରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଛୋଟବଡ଼ ଜଳଧାର ପୃଷ୍ଠି ହୋଇ ଅଂଚଳର ଋଷଜମିକୁ ଜଳ ଯୋଗାଇଥାଏ, ଏକ ଖରିପ୍ ଋଷକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ।

ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି ଅନ୍ୟ ଏକ ଉଚ୍ଚ ପର୍ବତ ହଡ଼ାଳି ଡଙ୍ଗର (ଉଚ୍ଚତା ୨୦୨୭ ଫୁଟ) ଉତ୍ତରରୁ ଦକ୍ଷିଣକୁ ପ୍ରାୟ ୧୫ ରୁ ୧୮ କିଲୋମିଟର ତୁହାପାଲିରୁ ଯୁଖାନାଭଟା, ସରେଇକେଲା ଯାଏ ଅଙ୍ଗନଦୀ କୂଳେ କୂଳେ । ବର୍ଷାଦିନରେ ଏହାର ଅନେକ ଜଳଧାର ପ୍ରଧାନତଃ ପଶ୍ଚିମ ଓ ପୂର୍ବପାର୍ଶ୍ୱ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କର ଋଷଜମିକୁ ଜଳ ଯୋଗାଇଥାଏ । ଏହା ବାହାରେ ରହିଛି ଅନେକ ଅନୁଜ ପାହାଡ଼ ବା ତୁଙ୍ଗୁରୀ ଯାହା ଦେହରୁ ବର୍ଷାଜଳ ବହି ଆସି ଋଷଜମିକୁ ଆର୍ଦ୍ରତା ଦେଇଥାଏ । ଏମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅନେକ ରହିଛି ଝାରବନ୍ଧ ବୃକ୍ଷରେ ।

ପଦ୍ମପୁର ଉପଖଣ୍ଡ ଦେଇ ଅଙ୍ଗ, ସୁରଙ୍ଗୀ, ଜୀରା, ଘେଷିଆଲା, ଉଡାଲି, ରାଞ୍ଜ, ଚିରାଜ, ମଲକେନ, ଲେବଡ଼ି, ଜଲାଁ, ଖଡ଼ଖଡ଼ା, ବଳଦବନ୍ଧା ଆଦି ନଈନାଳରେ ବର୍ଷାଦିନରେ ପ୍ରଚଳବର୍ଷା ପାଣି ପ୍ରବାହିତ ହୁଏ । ଅଙ୍ଗନଦୀ, ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ପର୍ବତମାଳାର (୧୦୦୫ମି:ରେ ପ୍ରାୟ ୩୨୧୬ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚ) ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରୁ ବାହାରି ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲା ଓ ବରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ସୀମା ଦେଇ ପଦ୍ମପୁର ଉପଖଣ୍ଡ ମେନକାମୁଣ୍ଡା ଗ୍ରାମଦେଇ ନୂଆପଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାର କିଛି ନାଳମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ପରିପୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଜାମସେଠ, ତୁମରିପାଣି, ଅମଠି, ଲଖମରା, ପୁଜାରାପାଲି, ମହୁଲପାଲି, ବନ୍ଦୁପାଲି ଦେଇ ତଳକୁ ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲା ଆଗଲପୁର, ସାଲେଉଟା ଓ ସେଠୁ ସୋନପୁରର ବିନକା ତଳେ ମହାନଦୀରେ ମିଶିଛି । ଏହି ନଦୀ ଉପରେ ପ୍ରସାବିତ ଚିରୋଲି ନଦୀବନ୍ଧ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆରମ୍ଭ ହୋଇନାହିଁ ଯଦିଓ ଏହାରି ପାଇଁ ପଦ୍ମପୁରଠାରେ ଦୀର୍ଘ ତିନି ଦଶନ୍ଧି ଧରି ଚିରୋଲି ଡାକବଙ୍ଗଳା, ଏକ୍ଜିକ୍ୟୁଟିଭ୍

ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ ଅଫିସ, ଡାକରି ଓ ଷାଫ୍ଟ୍ ପାଇଁ ବାସଗୃହ ଆଦି ଗଢ଼ି ଉଠିଛି । ସେମିତି ଅନେକ ସରକାରୀ ବାସଗୃହ ଓ ଅଫିସ ନିର୍ମିତ ହୋଇଛି ୧୮ କିଲୋମିଟର ଦୂରରେ ଟାଲ ଗ୍ରାମରେ, କେନାଲ ସବ୍‌ଡିଭିଜନ୍ ଅଫିସର ଓ ଷାଫ୍ଟ୍ ପାଇଁ । ପରେ ପୁଣି ଚିରୋଲି ସ୍ଥାନ ଉପଯୋଗୀ ମନେ ନ କରି ପ୍ରସାବିତ ବନ୍ଧ ପୁଞ୍ଜୀରାପାଲିରେ ହେବାର ସ୍ଥିରାକୃତ ହୋଇଛି ସୁରଙ୍ଗୀନଦୀର ପାଣିକୁ ଉପଯୋଗ କରିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନେଇ । ଅଙ୍ଗନଦୀ ବନ୍ଧ ହେବାରେ ଯଦି ସମସ୍ୟା ରହିଛି, ତେବେ ନଦୀବନ୍ଧରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ବେରେଇ କରି ନଦୀକୁ ଦରକାର ସମୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣଗର୍ଭା କରି ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅଂଚଳ ତଥା ସୁଦୁର ଗାଇସିଲେଟ୍, ବିଜେପୁର, ସୋହେଲା ଓ ପଦ୍ମପୁର ବୃକ୍ଷ ଅଂଚଳକୁ ଜଳସେଚିତ କରାଯାଇପାରେ । ଅନେକ ଦିନଧରି ଏହି ଉପଖଣ୍ଡରେ ମିଡ଼ିଅମ ଲିଟିଗେସନ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ରହିଛି । ଏବେ ମଲକେନନାଳ ଜଳଭଣ୍ଡାର, ମୁଳବନ୍ଧନ ଟେମରୀ ଜଳଭଣ୍ଡାର ପୁନଃନିର୍ମିତ ଭିକ୍ଟୋରିଆ ଜଳଭଣ୍ଡାର, ଘେଷିଆଲା ବେରେଇ ଇତ୍ୟାଦି ହୋଇଛି । ଉଡାଲିରେ ମଧ୍ୟ ବେରେଇ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗଢ଼ିଛି । ସେମିତି ପୂର୍ବରୁ ରହିଛି ଡାଲଖୋଲ ସଫଳ ଜଳଭଣ୍ଡାର, କେନ୍ଦୁମୁଣ୍ଡି କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳଭଣ୍ଡାର, ବେହେରା ତୁଙ୍ଗୁରୀ ଜଳଭଣ୍ଡାର, ବରପଦର ଜଳଭଣ୍ଡାର, ସରକାରୀକଟା, ଫେଜରପୁର, ମେରାପୁର, କେନ୍ଦୋଦାବର ଇତ୍ୟାଦି । ଏହି ଜଳଭଣ୍ଡାର ସବୁ ବର୍ଷାଜଳ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରନ୍ତି । ଅତୀତରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ବର୍ଷା ଅଭାବରୁ ଫସଲ ପୋଡ଼ି ଯାଉଛି ମରି ଯାଉଛି । ପଦ୍ମପୁର ଉପଖଣ୍ଡରେ ପ୍ରକୃତି ଏମିତି ନଦୀନାଳ, ଝର ଝରଣା, ବଣ

ସାହୁ ଫେନ୍‌ସୀ, ମୋ: 09439538408 / 09861370033, ଟେଲିଫୋନ ଭବନ ପାଖରେ, ବରଗଡ଼, କୋଶଲାଞ୍ଜଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ପାହାଡ଼ ରଖିଛି ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଇଷ୍ଟ ଚାଷଜମିକୁ ଜଳଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରିବ ଯଦି ବର୍ଷାପାଣିକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଯୋଗ କରାଯାଇପାରିବ । ପର୍ବତଶ୍ରେଣୀ ତଳେ, ଟାଙ୍ଗର, ପାହାଡ଼ ତଳେ ଜଳଭଣ୍ଡାର ସବୁ ସୃଷ୍ଟି କରି । ସରକାରଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତର ଋଷଜମିକୁ ୧୦୦ରୁ ୩୫ ଭାଗକୁ ଜଳ ଯୋଗ୍ୟ କରିଆଣିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ନଦୀନାଳରେ ଅନେକ ସୁବିଧା ସ୍ଥାନ ସବୁ ରହିଛି ବେରେଜ ପାଇଁ ।

ଉପଖଣ୍ଡରେ ଅସଂଖ୍ୟ ନାଳରେ ପାଣି ବୋହିଯାଉଛି, ଜମିକୁ ନିଆଯାଇ ପାରୁନି । ସୁରଙ୍ଗାନଳ, ଲେଲେଇପାଟୀ (କାଶିପାଟି ପାଖ) ବଳଦବନ୍ଧା ନାଳ (ସରଡ଼ିହି), ବୁଦେଶ୍ୱର ନାଳ, କଣ୍ଠେଶ୍ୱର ନାଳ, ଚତାପଥର ଝରଣା, ଲେବଡ଼ି ନାଳ, ଚକାଖଲିଆ, ଗଞ୍ଜାଭଡ଼ା ନାଳ, ମରରନଳା, ଚିରୋଲି, ପୁଟକାନାଳ, ସରେଇକେଲା ନାଳ, ଜମରତଲା ନାଳ, ବଂକୁଝୁଲା ନାଳ, ଲେହାପାଲି ନାଳ, ସୁଲିଆ ନାଳ, ଅରଖ ନାଳ, କୁମୁଡ଼ି ନାଳ, ପଦ୍ମପୁର ନାଳ ଏବଂ ଆହୁରି ଅନେକ ଛୋଟବଡ଼ ନାଳ ରହିଛି । ଏ ସବୁର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଯୋଗ ଦରକାର - ଅସଂଖ୍ୟ ଆନିକଟ, ବେରେଜ୍ ନିର୍ମାଣ କରି । ପାହାଡ଼ର ଋଷଜତ୍ୱରେ ଗଭୀର ଟ୍ରେସ୍ ଖୋଳି ବର୍ଷାପାଣିକୁ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ବିଶାଳ ବନ୍ଧ, ପୋଖରୀ ଜଳଭଣ୍ଡାର ନିର୍ମାଣ କରି ଜମା କରିବା ଦରକାର ।

ସେପରି ଜାମା ନଦୀବନ୍ଧ ପ୍ରସ୍ତାବ, ସର୍ବେ ପରେ ପଡ଼ିରହିଛି । ନିକଟରେ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା କମ୍ । ଏହି ନଦୀ ଛତିଶଗଡ଼ ସୀମାର ଦୁଇ ତିନୋଟି ନାଳରୁ ବାହାରି, ଉପଖଣ୍ଡର ବର୍ଷାଜଳ ଦ୍ୱାରା

ପରିପୁଷ୍ଟ ହୋଇପାରିଛି । ସୀମାନ୍ତ ମଙ୍ଗଳପୁର, କୁଦୋପାଲି, ମାନ୍ଧିମୁରାଠାରେ ଏ ନାଳମାନଙ୍କରେ ବେରେଜ୍ ଜରିଆରେ ଏବଂ ମିଳିତ ସ୍ରୋତ ଜାମାନଦୀ ଉପରେ ଜାମଙ୍ଗାପର, ବାମପାଲି ଓ ସରକଣ୍ଡା ଉପର ଅଂଚଳରେ ବେରେଜ୍ ଆଦି ନିର୍ମାଣ କରି ଦୂର ଓ ନିକଟ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରେ ଋଷଜମିକୁ ଜଳଯୋଗ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ ।

ରାଞ୍ଜନଦୀ କେନ୍ଦୁମୁଣ୍ଡି ଗ୍ରାମ ଅଂଚଳରୁ ବାହାରି ସୋହେଲା, ଲେବଡ଼ି, ବନବାସପାଲି, ସମଲେଇପଦର, ସରଣାପାଲି, ଜାରିଂ ଦେଇ ବୋହିଯାଉଛି । ଏ ସବୁ ସୁବିଧା ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଗେଟେଡ଼ ବେରେଜ୍ ସବୁ ନିର୍ମାଣ କରି ସୋହେଲା ଓ ବିଜେପୁର ବ୍ଲକର ବିଷ୍ଣୁଶ୍ୟ ଋଷଜମିକୁ ଜଳ ଯୋଗ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ । ଜାମାନଦୀର ବେରେଜ୍ ପାଣି ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ଅନେକାଂଶରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ ।

ଉପଖଣ୍ଡର ବନ୍ଧ, ପୋଖରୀ, କଟା ଜଳଭଣ୍ଡାର ସବୁର ସଂପ୍ରସାରଣ ଯଥାଯଥ ମରାମତି ବର୍ଷା ପରେ ଜଳସ୍ତର ନିରାକ୍ଷଣ କରୁନା ହୋଇପଡ଼ିଛି । ଜଳ ଜମିର ଆବୃତ୍ତ ଏମାନେ ବଂଚେଇ ରଖି ଖରିପ ଫସଲକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖନ୍ତି । ଖାରଦିନରେ ଏ ସବୁର ମରାମତି ଆସନ୍ନ ବର୍ଷାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତିର ଦୃଢ଼ୀକରଣ ହେବା ଦରକାର । ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସୁବିଧା ରହିଛି ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଏହି ଜଳଭଣ୍ଡାର ତଳେ ନୂତନ ଜଳଭଣ୍ଡାର ପାଇଁ ସୁବିଧା ସ୍ଥାନରେ ଏ ସବୁ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ନିର୍ମାଣ କରିବାକୁ ମାଷ୍ଟର ପ୍ଲାନ ତିଆରି ହେବା ଦରକାର । ସବୁ ପ୍ରକାର ଜଳଭଣ୍ଡାର ସ୍ଥିତି, ଏରିଆ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ଉପାଦେୟ ତଥ୍ୟ ଏକ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରି ସବ୍‌ଡିଭିଜନ୍ ସ୍ତରରେ ବ୍ଲକ୍

ଓ ଜିଲ୍ଲାସ୍ତରରେ ରଖାଯାଇପାରେ । ଏହା ଥରକୁ ଥର ସଂଶୋଧିତ ହୋଇ ରହିବା ଦରକାର । ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପାହାଡ଼ର ଜଳକୁ ସଂଯୁକ୍ତ ଟେନେଲ୍ ଦ୍ୱାରା ଜଳଭଣ୍ଡାରକୁ ଅଣାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

ନୂଆପଡ଼ା ଜଂଜନଦୀ ଉପରେ ପତରାଡ଼େମ୍ ନିର୍ମିତ । ଏହି ନଦୀର ଉତ୍ପତ୍ତି ସ୍ଥଳ ହେଉଛି ସେଇ ଜିଲ୍ଲାର ସୁନାବେଡ଼ା ଅଭୟାରଣ୍ୟ । ଏହି ନଦୀ ଝାରବନ୍ଧ ବ୍ଲକର ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ କୋଣକୁ ଛୁଇଁ ଉତ୍ତରକୁ ବୋହି ଯାଇଛି ପୁଲଝର ଓ ବିଲେଇଗଡ଼ ଜମିଦାରୀ ଅଞ୍ଚଳ ଦେଇ ମହାନଦୀକୁ ଓ ମିଶିଛି ଶରୀରାନାରାୟଣ ପୀଠରେ । ଜଂଜନଦୀର ଡାହାଣକୁଳ ମୂଳରୁ ଶେଷଯାଏ ପ୍ରାୟ ୪୦-୫୦ କିଲୋମିଟର ଓଡ଼ିଶା ଅଞ୍ଚଳ ଓ ବାମକୁଳ ଅଧାଯାଏ ଛତିଶଗଡ଼ । ଝାରବନ୍ଧ ସଂଲଗ୍ନ ନଈରେ ବେରେଜଟାଏ ନିର୍ମିତ ହେଲେ (ଛତିଶଗଡ଼ ସହିତ ବୁଝାମଣା କରି) ନଈରେ ବୋହି ଯାଉଥିବା ପାଣିକୁ ଝାରବନ୍ଧ ଓ ପାଇକମାଲ ବ୍ଲକର ଋଷଜମିକୁ ଜଳ ଯୋଗ୍ୟ କରିଆଣିବାରେ ଯେହେତୁ ଜଂଜନଦୀ ଚିରପ୍ରବାହିତ ।

ଉପଖଣ୍ଡର ମୋଟ ଋଷଜମି ଏକଲକ୍ଷ ଅଶି ହଜାର ହେକ୍ଟର । ସରକାରଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତରେ ଋଷଜମିର ୩୫ ଶତାଂଶ ଜଳସେଚିତ କରାଯିବ । ଏହାହେଲେ ପ୍ରାୟ ଉପଖଣ୍ଡର ଋଷଜମିର ଏକ ଦୃତୀୟାଂଶ ହେଉଛି ୬୦ ହଜାର ହେକ୍ଟର । କମ୍ ପକ୍ଷରେ ଅନ୍ତତଃ ଏତିକି ହେଉ ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ ନୁହେଁ । ଏବେ ସାଇପଲା, ଝାରବନ୍ଧ ଓ ତୁମେରବାହାଲ ଜଳଭଣ୍ଡାର ଜଳସେଚିତ କରାଏ ୬୬୧୫ ହେକ୍ଟର, ବିଜେପୁର ବ୍ଲକର ୧୦ଟି ଗ୍ରାମରେ

ହାରାକୁଡ଼ ପାଣି ପାଡ଼େ ୭୬୮ ହେକ୍ଟର; ଘେଷିଆଳି ବେରେଇ, ମୁଲବନ୍ଧନ, ପୁନଃନିର୍ମିତ ଭିକ୍ଟୋରିଆ ସାଗର, କେନ୍ଦୁମୁଣ୍ଡି, ଟେମରୀ, ବେହେରା ତୁବରୀ, ମଲକେନ୍ ନାଳ, ଚାଳଖୋଲ ଇତ୍ୟାଦି ଜଳଜନ୍ତୁରର ଆୟକର ଏରିଆ କିଛି ମିଶିବ । ପୁଣି ମିଶିବ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ପାଣିପାଗ, ନିଶ୍ଚିତ

କ୍ଷୁଦ୍ରଜଳଜନ୍ତୁର ଉପାଜଳସେଚନ ଏରିଆ ଇତ୍ୟାଦିର କିଛି । ହାରାକୁଡ଼ ଜଳସେଚିତ ଏରିଆ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସବୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଂଚଳିକ ବୃଷ୍ଟିପାତ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଏଣୁ ନିଶ୍ଚିତ ଜଳସେଚିତ ଜମି ୭୬୮ ହେକ୍ଟର ମାତ୍ର । ବର୍ଷିତ ଜନସଂଖ୍ୟା ପରିବର୍ତ୍ତିତ ପାଣିପାଗ, ନିଶ୍ଚିତ

ଜଳସେଚନରେ ଅସୁବିଧା ବା ଅଭାବ ଏକ ଏକ ବିରାଟ ସମସ୍ୟା ଯଥାଯଥ ମୁକାବିଲା କରାଯିବା ଉପରେ ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ହେବ । ଜଳ ହିଁ ଜୀବନ ।

■ ପୂର୍ବତନ ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲା/ପାଳ, ବରଗଡ଼

କୋଶଳ ସଭ୍ୟତାରେ ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ

■ ସ୍ୱର୍ଗତ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ରଥ

(ପୂର୍ବତନ ସମ୍ବତ୍ସରୀକ, ପାଟଣାଝେଟ, ବଲାଙ୍ଗିର)

(ଲେଖକଙ୍କ ‘ଅଲିଭା ପଦଚିହ୍ନ’ ବହିର ୧୨୩ ପୃଷ୍ଠାରୁ ଆନୀତ)

ଗୌହାତ୍ୟବଂଶର ମୂଳ ପାଟଣା ରାଜ୍ୟ ଆଧୁନିକ ସମ୍ବଲପୁର, ପାଟଣା, ସୋନପୁର ଓ ଖଡ଼ିଆଳ ଇତ୍ୟାଦି ଅଞ୍ଚଳ ଘେନି ଗଢ଼ା ହୋଇଥିଲା । ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଯେ ଗୌହାତ୍ୟ ରାଜତ୍ୱ ପୂର୍ବରୁ କୋଶଳ ନାମରେ ପରିଚିତ ଥିଲା ତାହା ବିଭିନ୍ନ ତତ୍ତ୍ୱାବତୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଐତିହାସିକ ପ୍ରମାଣବଳରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ସାରିଲାଣି । ଅତି ପ୍ରାଚୀନକାଳରୁ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମ ଏ ଅଞ୍ଚଳର ସଭ୍ୟତା ଉପରେ ସ୍ୱ ସ୍ୱ ପ୍ରଭାବ ଚିହ୍ନିତ କରି ଆସିଅଛନ୍ତି ।

ସିଂହନପୁର ଓ ବିକ୍ରମଖୋଲର ଲେଖସବୁ ଯେ କେଉଁ ଧର୍ମଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲା, ତାହା କହିବା ଦୁଷ୍ଠର । କାରଣ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରାଚୀନତା ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିଶେଷ ଆଲୋଚନା ଅଭାବରୁ କୌଣସି ଜ୍ଞାତ ଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ ଭୁଲ୍ ଲେଖମାନଙ୍କରୁ ଆବିଷ୍କୃତ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ରାମାୟଣରୁ କୋଶଳର ରାଜନୀତିକ ଅବସ୍ଥାର ସୂଚନା ମିଳୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତହିଁରୁ ଏ ଅଞ୍ଚଳର ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଳ୍ପ ବିଷୟ ଜଣାପଡ଼େ । କୌଶଲ୍ୟାଙ୍କ ପିତୃକୁଳ ଯେ ବୈଦିକ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ଆୟତ୍ତ ଥିଲେ, ଏହା ନିଃସନ୍ଦେହରେ କୁହାଯାଇପାରେ ।

ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ ସପ୍ତମ ଶତାବ୍ଦୀରେ

ପାର୍ଶ୍ୱନାଥଙ୍କ ବିବାହ ଉପଲକ୍ଷରେ ପୁଣି କୋଶଳ ଐତିହାସିକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରେ । ପାର୍ଶ୍ୱନାଥ ଯେ ଜୈନଧର୍ମର ମୂଳ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଥିଲେ, ଏହା ସର୍ବବାଦିସମ୍ମତ । ପାର୍ଶ୍ୱନାଥ କଳିଙ୍ଗର ଯବନରାଜକୁ ପରାସ୍ତ କରି କୋଶଳ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ବିବାହ କରିଥିବା କଥା ଜୈନଧର୍ମର ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରୁ ଜଣାଯାଏ । ଏଠାରେ ଖାରବେଳଙ୍କ ଖଣ୍ଡଗିରିଲେଖର ‘ନନ୍ଦରାଜେନାନୀତଂ କଳିଙ୍ଗ ଜିନାସନମ୍’ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନିକ୍ଷେପ କରିବା ଉଚିତ । ନନ୍ଦରାଜା ଯେଉଁ ଜିନାସନ ନେଇଥିଲେ, ତାହା ମହାବୀରଙ୍କ ଜିନାସନ ହୋଇ ନପାରେ । କାରଣ କଳିଙ୍ଗର ନନ୍ଦାଧିକାର ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ ୫ମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ହୋଇଥିବା କଥା ଐତିହାସିକମାନେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରନ୍ତି । ଏଣୁ ପାର୍ଶ୍ୱନାଥଙ୍କୁ କିମ୍ବା ପାର୍ଶ୍ୱନାଥ ଓ ମହାବୀରଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଜିନାସନମ୍ ଅନ୍ୟ ବାକିଶି ତୀର୍ଥଙ୍କରଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ତୀର୍ଥଙ୍କର ହୋଇଥିବା ସମ୍ଭବ । ଏ ଅଞ୍ଚଳ ଯେ ପାର୍ଶ୍ୱଙ୍କ ଧର୍ମରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲା, କଅଁଶିଳ ବା ପ୍ରାଚୀନ କୁଶସ୍ଥଳୀର ୬୫୦ଟି ଉଚ୍ଚ ପାର୍ଶ୍ୱମୂର୍ତ୍ତି ତହିଁର ନିଦର୍ଶନ ସ୍ୱରୂପ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୃଶ୍ୟମାନ ।

Wattars କି ଅନୁଦିନ ହୁଏନ୍ସାଂଙ୍କ ଭ୍ରମଣବୃତ୍ତାନ୍ତରେ କୋଶଳସାମ୍ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀର ୫୦ମାଇଲ୍ ଉତ୍ତରରେ ଥିବା ‘ପଲୋମଲୋକିଲି’ ବା ‘ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନଗିରି’ର ବର୍ଣ୍ଣନା ମିଳେ । ସେଥିରେ ସେ ଏହି ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନଗିରି ଯେ ମହାଜାନପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ନାଗାର୍ଜୁନଙ୍କ ପ୍ରିୟ ଅଧିଷ୍ଠାନ ଥିଲା, ତହିଁର ଯଥେଷ୍ଟ ସୂଚନା ଅଛି । ଚିଟିଲାଗଡ଼, ହରିଶଙ୍କର, ପାଟଣାଗଡ଼ ଓ କଅଁଶିଳରୁ ମିଳିଥିବା ବୌଦ୍ଧମୂର୍ତ୍ତିବୁଡ଼ିକର ଗଠନଭଙ୍ଗୀ ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରେ ।

ଆଧୁନିକ ରାଜନୀତିକ ଉତ୍କଳରେ ମିଳୁଥିବା ଓ ଭାରତ ମହାସାଗର ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜରେ ବିସ୍ତୃତ ଥିବା ପ୍ରାଚୀନ କଳିଙ୍ଗ ଓ କୋଶଳର ଉପନିବେଶ ଗୁଡ଼ିକରେ ମିଳୁଥିବା ଅଧିକାଂଶ ମୂର୍ତ୍ତିରୁ ମହାଜାନ ଯୋଗପଦ୍ମର ପ୍ରଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ପାଟଣା ଝେଟ୍ରେ ମିଳୁଥିବା ମୂର୍ତ୍ତିସବୁର ମୁଖଶ୍ରୀ ଉତ୍ତର ଭାରତର ଗ୍ରୀକ୍ ଭାଷ୍ୟଯ୍ୟ ପ୍ରଭାବାନ୍ୱିତ ଲାଳିତ୍ୟମଣ୍ଡିତ ନ ହୋଇ ଯୋଗସିଦ୍ଧ ପୁରୁଷର ଷଡ଼ରିପୁଜୟା ନିର୍ବିକାର ଭାବ ବ୍ୟଞ୍ଜକ । ଏଥିରୁ ମହାଜନ ଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ।

ଖାରବେଳର ଖଣ୍ଡଗିରିଲେଖରେ

ଶ୍ରୀମାନ୍ ରମେଶ କୁମାର ପତି, ଏଭ୍.ଭୋକେଟ୍, ଗଙ୍ଗାଧର ନଗର, ବରଗଡ଼, କୋଶଳାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୁଷ୍ପଯୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ଅର୍ଥତଃ ଓ ମିତ୍ର ଉପାସନା ଓ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ, ବେତବୃକ୍ଷ ଇତ୍ୟାଦି ଚିହ୍ନକୁ ଚୈତ୍ୟଧର୍ମର ପ୍ରତୀକ ସ୍ୱରୂପ । ଆହୁରି ଅର୍ଥତଃ, ଶ୍ରୀମଣି ଓ ପ୍ରାୟଶ ସମସ୍ତେ ରାଜାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅର୍ପିତ ହେଉଥିବାରୁ ଖାରବେଳ ଯେ ସର୍ବଧର୍ମସମନ୍ୱୟରେ ବ୍ରତୀ ଥିଲେ, ତାହା ଶ୍ଵେତ ଜଣାଯାଏ ।

କୋଶଳରେ ଯେ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମର ଆଦର ଶ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଶ୍ଵେତ ଶତାବ୍ଦୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିଲା, ତାହା ଭବଦେବ ରଣଜେଶରୀଙ୍କ ବୌଦ୍ଧଶିକ୍ଷାଲେଖରେ ଜଣାଯାଏ ।

କିନ୍ତୁ ଇତିମଧ୍ୟରେ ମହାଜାନପଦ୍ମା ପ୍ରଦେଶ ନିବର୍ତ୍ତନ ମଧ୍ୟଦେଶ ଗତି କରିଥିଲା । କ୍ରମେ ମହାଜାନପଦ୍ମା ଶକ୍ତି ଉପାସନା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହେଲା । କୋଶଳ ରାଜ୍ୟସ୍ଥିତ ପାଟଣା ନଗରକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଶକ୍ତି ଉପାସନାର ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ହେଲା । କୋଶଳ ଶକ୍ତି ଉପାସନାର ବିଶେଷତଃ କୁମାରୀ ଉପାସନାର ଓ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ଗୋଳବିଦ୍ୟାର ପ୍ରଭାବ ପାଟଣାଗଡ଼କୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଏବେଦୂର ବିସ୍ତୃତ ହେଲା ଯେ, ପାଟଣାର ନାମ “କୁମାରୀପାଟଣା” ବା କାଉଁରୀପାଟଣାରେ ପରିଣତ ହେଲା । ସିଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତା ରାଣୀ ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କ ନାମ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜନମୁଖରେ ଘୋଷିତ ହେଉଅଛି । କେଳାମାନେ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କ ଚାମ ଧରି ଉନ୍ନତ-ପଣ ବିଷୟର ସର୍ପକୁ ମଧ୍ୟ ବଶୀଭୂତ କରିପାରୁନାହାନ୍ତି । ଏହି ସମୟରେ ମଦନା ବା ଜ୍ଞାନଦେବ ମାଲୁଣୀ, ନିରେକା ଧୋବଣୀ, ଲୁହୁକୁଟା ଲୁହୁରୁଣୀ, ଶୁକୁଟା ଚମାରୁଣୀ, ପତ୍ରପିନ୍ଧା ସହରୁଣୀ, ଗାଙ୍ଗା ଗଜଡ଼ଣୀ ଓ ଶୁଆ ଡେଲୁଣୀ ଇତ୍ୟାଦି କୁମାରୀ ଭୋଜବିଦ୍ୟାରେ ଅଶେଷ କୃତିତ୍ୱ ଦେଖାଇ ଜଗତକୁ ଚମକିତ କରି ଦେଇଥିଲେ । କିପରି ନିରେକା ଧୋବଣୀ ନିରେକ ଗୋଡ଼କୁ ଇନ୍ଦନ କରି ନିଆଁଜାଳି ଜାଅନ୍ତା ବାଳକକୁ କାଟି ତରକାରୀ ରାନ୍ଧି ପୁଣି ସେ ବାଳକକୁ ତାଳି

ତା ସହିତ ତରକାରୀ ଖାଇ ବସେ, ଇତ୍ୟାଦି ରଜ୍ଜ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୋଶଳସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଗୃହେ ଗୃହେ କଥୁତ ହେଉଅଛି ।

କ୍ରମେ କୋଶଳସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ଶୈବଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର ହେଲା । ଶ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ପଞ୍ଚମ ଶତାବ୍ଦୀରୁ ଶକ୍ତି ଉପାସନାର ହ୍ରାସ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । କଅଁଶିଲର ଚଉଷଠି ଯୋଗିନୀ ପରିବେଷିତ ନଟରାଜ, ଶକ୍ତି ଶୈବଧର୍ମ ସମନ୍ୱୟର ପ୍ରତୀକ । ଯେ କେହି ସ୍ୱାକାର କରିବେ ଏହି ସନ୍ଧିକାଳରେ ଏ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା ।

‘ପରମମାହେଶ୍ୱରୀ’ ବିରୁଦମଣ୍ଡିତ, ‘ମହାଶିବ’ ‘ଶିବଗୁପ୍ତ’ ଇତ୍ୟାଦି ନାମ ଖ୍ୟାତ କୋଶଳର ଗୁପ୍ତ ନରପତିଗଣ କୋଶଳରେ ଶୈବଧର୍ମର ପୃଷ୍ଠପୋଷକ ଥିଲେ । କୋଶଳର ଶତ ଶତ ଶିବମନ୍ଦିର ଏ ଗୁପ୍ତରାଜବଂଶକାଳରେ ହିଁ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା । ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଲିଙ୍ଗରାଜ ମନ୍ଦିର କୋଶଳେୟ ଲଲାଟେୟଙ୍କ ଶିବଭକ୍ତିର ମୂଳସାକ୍ଷୀ ସ୍ୱରୂପ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମହାକୋରୋଳନ କରି ଦଣ୍ଡାୟମାନ ।

କାଳକ୍ରମେ ଜୈନ ଓ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ଲୋପ ହୋଇଗଲା । କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ ଧର୍ମଦ୍ୱୟର ପ୍ରଭାବ ଜୀବିତ ରହି ପୁଣି କୋଶଳର ଉପଯୁକ୍ତ ସତ୍ତାନ, ଅନ୍ଧ, କନ୍ଧ, ଭାମଭୋଇଙ୍କ ପ୍ରଭାବିତ ମହିମାଧର୍ମର ଶୂନ୍ୟବାଦରେ ବିକଶିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଚର୍ଚ୍ଚମାନ ସୁଦ୍ଧା ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କୋଶଳ ସତ୍ତାନ ଶୂନ୍ୟବାଦୀ ।

କୋଶଳର ସତ୍ୟତା ଉପରେ ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମର ଛାୟାପାତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସନାତନ ବୈଦିକ ଧର୍ମର ଫରଗୁସ୍ତୋତ କେବେ ଶୁଷ୍କ ହୋଇଯାଇନଥିଲା । ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଝେଳ ଶ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ୧୧ଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ କୋଶଳକୁ ଦେବବ୍ରାହ୍ମଣାଧ୍ୟକ୍ଷିତ ଦେଖି “ବାହୁଶାଳୀ” ଆଶ୍ରୟ କୋଶଳାତୁ” ନ ଲେଖି ରହି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

୧୧ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷଭାଗରେ

କୋଶଳ କନ୍ଧାଦି ଅନାୟିକ ଜଡ଼ୋପାସକର ଲାଳାଭୂମିରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଏମାନେ ରଜବଂଶୀୟ ବିଜେତାଙ୍କ ସମବିଦ୍ୟାହାରରେ ଆସି ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ନିର୍ଯ୍ୟାତନ, ଦେବମନ୍ଦିର ଉତ୍ସାରଣ ଓ ଦେବମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କର ବିଜଳାଙ୍ଗ କରଣକୁ ହିଁ ଜୀବନର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୋଲି ଗଣନା କଲେ । ଏ ସମୟରୁ କୋଶଳରେ ଜଡ଼ପୂଜା ଭାବର ପ୍ରାବଲ୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଲା । ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ଜଡ଼େନ ଦେବୀ ପୂଜିତ ହୋଇ, କୋଶଳର ପ୍ରତିକ୍ଷେତ୍ରରେ ସତ୍ୟତାର ବିଷ ଜଡ଼ଭାବର ସଞ୍ଚାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶିକ୍ଷା, ଶିଳ୍ପ, ପ୍ରାପତ୍ୟ, ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ରମେ ଏ ଜାବର ପ୍ରାବଲ୍ୟ ହେତୁ ଧୂସମୁଖରେ ଅଗ୍ରସର ହେଲା । କୋଶଳର ଚୌହାନ ନରପତିଗଣ ଏ ଜଡ଼ଭାବ ଦୂର କରିବାକୁ ପ୍ରାଣପଣେ ଯତ୍ନ କଲେ ମଧ୍ୟ ଭାରତର ତତ୍କାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ହେତୁ ସେତେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପାରିନଥିଲେ । ଆଜକୁ କେତେ ବର୍ଷ ହେଲା ଖୋଳକରତାଳ ଧର୍ମ ବହିର୍ଯ୍ୟାସ କୋଶଳସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ମାଡ଼ି ଯାଇଅଛି । ବୈଦିକଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ ଉଣା ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଜଡ଼ଭାବର ସହାୟତାରେ ବୈଷ୍ଣବଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ ଦିନକୁଦିନ ଦାବାଗ୍ନି ପରି ବ୍ୟାପି ଯାଉଅଛି ।

ବର୍ଷିତ ମନ୍ଦିର ସବୁ ଦିଓଟି ଚଟାଣ ଉପରେ ନିର୍ମିତ । ଉଭୟ ଚଟାଣ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ମିଳିତ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ତ୍ରିକୋଣ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଉକ୍ତ ତ୍ରିକୋଣ ପୂର୍ବେ ଗୋଟିଏ ବାମ୍ଫି ଥିଲା ପରି ମନେହୁଏ । କାରଣ ପାଖ ଚଟାଣ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରାୟ ୧’/୨x୧ ଫୁଟ ଆକୃତି ବିଶିଷ୍ଟ ନବଗ୍ରହ ମୂର୍ତ୍ତି ଖୋଦିତ । ମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ପାଖରେ କୁଟିଳାକ୍ଷରରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶିଳାଲେଖଟି ଖୋଦିତ । “ଯୋଗେଶ୍ୱର ସୁତଃ ସୁ ଦେବାନନ୍ଦୋତି ବିଶ୍ୱତଃ । ତେନ କଷୋପରରେଣ କାର୍ତ୍ତିମେଷାନୁକାର୍ତ୍ତିତ” । ଏ ଲେଖାରୁ ଜଣାଯାଏ, ଦେବାନନ୍ଦ

ଅତିକଷ୍ଟରେ ଏ କାର୍ଯ୍ୟଟି କରାଇଥିଲେ । ଏ ସ୍ଥାନର ନିକଟରେ କୌଣସି ମନ୍ଦିରାଦି ନାହିଁ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଏ ଲେଖକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିଥାଇପାରେ । ତେଣୁ ମନେହୁଏ ଲେଖକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ କାର୍ଯ୍ୟଟି ଏ ବାମ୍ଫା ଅଟେ ।

ଏ ପୂର୍ବ ଦିଗସ୍ଥ ଚଟାଣ ଉପରେ ପ୍ରାୟ ୨୦ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚ ଗୋଟିଏ ସୈନିକ ମୂର୍ତ୍ତି ଖୋଦିତ । ସୈନିକର ମସ୍ତକରେ ଉନ୍ନତ ଗୋଲାକୃତି ମୁକୁଟ । ଶରୀର ବର୍ମାବୃତ । ପୂର୍ବ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟର ପୂର୍ବ ଭାଗରେ ଆଗେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଭଗ୍ନସ୍ଥ ପୁଷ୍ପଗୋଚର ହେଉଥିଲା । ଏ ସ୍ତୂପର ଶାଷ୍ଟ୍ର ଦେଶରେ ପ୍ରାୟ ୬୦ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚ ଭୂମିସ୍ପର୍ଶ ମୁଦ୍ରା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିବା ପଦ୍ମାସନ ବୁଦ୍ଧମୂର୍ତ୍ତି ଗ୍ରାମବାସୀ କନ୍ଧମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜଡ଼େନ୍ ଦେବା ବୋଲି ପୂଜିତ ହେଉଥିଲେ । ଦୁଇବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ପାଟଣାଞ୍ଚେଟର ତତ୍କାଳୀନରେ ଉଚ୍ଚ ଭଗ୍ନସ୍ଥପତି ଖନନ କରାଯାଇଥିଲା । ସ୍ତୂପଟି ଖୋଦିତ ହେବାରୁ ଅନେକ ଛୋଟ

କୋଠରୀର ମୂଳପତ୍ତନ ଦୃଷ୍ଟିପଥାରୁ ହେଲା । ଖନନ ସମୟରେ ଉଚ୍ଚ ମୂର୍ତ୍ତିଟି ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିବା ଦେଖି ମନରେ ଦୁଃଖ ଜାତହୁଏ ।

ଏ କଅଁଶିଲରେ ଥିବା ପାର୍ଶ୍ୱନାଥ ମୂର୍ତ୍ତିଟି ବର୍ତ୍ତମାନ ହରିଶଙ୍କର ମନ୍ଦିର ସମ୍ମୁଖରେ ରଖାଯାଇ ଅଛି । ଏ ପାର୍ଶ୍ୱନାଥ ମୂର୍ତ୍ତିର ମସ୍ତକରେ ନାଗମୁକୁଟ । ଜଂଘର ତଳଅଂଶ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଥିବାରୁ ନିମ୍ନ ଦେଶରେ କଅଁଶ ଥିଲା ଜାଣିହୁଏନାହିଁ । ତେବେ ମୂର୍ତ୍ତିଟିକୁ ଦେଖିଲେ, ଏହା ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପାର୍ଶ୍ୱନାଥ ଏତିକି ମାତ୍ର ଜାଣିହୁଏ ।

ବିଶେଷ ଭାବରେ ଗବେଷଣା ନ କରି ଏ ସ୍ଥାନର ମନ୍ଦିର ଓ ମୂର୍ତ୍ତିସବୁ କେଉଁ ସମୟରେ ନିର୍ମିତ ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦୃଢ଼ମତ ଦେଇ ହେଉନାହିଁ । ତେବେ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଚୌହାନ ରାଜତ୍ୱ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ କଅଁଶିଲର କୌଣସି ଉଲ୍ଲେଖ ମିଳୁନଥିବାରୁ ଓ ଚୌହାନ ରାଜତ୍ୱ ସମୟରେ ନିର୍ମିତ ମନ୍ଦିର ସବୁ ଏ

ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକ ଅପେକ୍ଷା ନୂତନ ଓ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଥିବାରୁ, ଏ ସ୍ଥାନ ଯେ ଚୌହାନ ରାଜତ୍ୱ ପୂର୍ବରୁ ଖ୍ୟାତି ଲାଭ କରିଥିଲା ଏହା ନିଶ୍ଚୟତା ସହିତ କହିହେବ । ସ୍ୱର୍ଗତ ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମଲ୍ଲିକ ଆଦି ଐତିହାସିକ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର କୁଶ ନିଜ ପ୍ରାପ୍ତ ରାଜାଂଶର ରାଜଧାନୀ ଏଠାରେ ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଓ କୁଶସ୍ଥଳୀର ଅପଭ୍ରଂଶ କଅଁଶିଲ ବୋଲି ମତ ଘୋଷଣା କରନ୍ତି । ଏ ସମସ୍ତ ଗବେଷଣାମୂଳକ ବିଷୟ ବାରାଣ୍ଡରେ ଆଲୋଚିତ ହେବ । ତେବେ ଏଠାରେ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ ଏତିକି ମାତ୍ର କୁହାଯାଇ ପାରେ ଯେ ଶତାଧିକ ମନ୍ଦିର ଶୋଭିତ ଓ ତତୋଧିକ ପୁଷ୍ପଗୋଚା ବିଶିଷ୍ଟ କଅଁଶିଲ ଗ୍ରାମ ଦିନେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ସମୃଦ୍ଧିଶାଳୀ ନଗରୀ ଥିଲା ।

■ ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ- ୧୩୪୫,
ପୃ. ୧୩୧୪-୧୩୧୬

ଓଡ଼ିଶାର ଦକ୍ଷିଣ ଓ ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ ବିଶ୍ୱର ବହୁମୁଖ୍ୟ ଅଂଚଳ !

ଜାତିସଂଘ ରିପୋର୍ଟ

■ ଗୋବିନ୍ଦନାଥ ସାହୁ

(ଲେଖକଙ୍କ 'କୋଶଳ ପ୍ରବେଶ' ବହିର ପୃ. ୧୮ ରୁ ଆନୀତ)

ହାୟରେ ବିଧାତା ! ସମୟର ରଥଚକ୍ର ତଳେ ଶୋଷିତ ଓ ନିଷ୍ପେଷିତ ଏକ ଜାତି ବିଶ୍ୱର ବରିହତମ ଅଂଚଳର ଅଧିବାସୀଭାବେ ମିଳିତ ଜାତିସଂଘର ବିକାଶ ବିବରଣୀରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି । ସେହି ଅଂଚଳ ହେଉଛି କେବିକେ ଓ ପର୍ଯ୍ୟ ଓଡ଼ିଶା । ସେହି ଅଂଚଳର ଅଧିବାସୀ ଆମେମାନେ । ଆମମାନଙ୍କର ବୁଦ୍ଧୁତ୍ୱ ନଗ୍ନ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଓ ଦୟନୀୟତା ଦେଖି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱବାସୀ ଆଜି ପ୍ରସ୍ତ, ଚକିତ । ମନରେ ସ୍ୱତଃ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି କଣ ପାଇଁ ଆମେ ବିଶ୍ୱର ସବିଧେଷା ବରିହତମ ଅଂଚଳର ଅଧିବାସୀ ହେଲେ ?

କଳିଯୁଗରେ ଧନସଂପତ୍ତିର ପ୍ରଭାବ ଓ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ । ତେଣୁ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ଭାଗବତ ବାଣୀ ଗାଇଛନ୍ତି - 'ଧନ ଅର୍ଜନେ ଧର୍ମ କରି, ଧର୍ମେ ପ୍ରାପତ ନରହରି' । କଳିଯୁଗରେ ମୋକ୍ଷର ଏକମାତ୍ର ମାର୍ଗ ହେଉଛି ଦାନ । ଧନ ଅର୍ଜନ କଲେ ତ ଜଣେ ଦାନପୁଣ୍ୟ କରିବ ? ତେଣୁ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ହେଉଛି କଳିଯୁଗର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଅଭିଶାପ । କେବିକେ ଓ ପର୍ଯ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ମରଙ୍କ ଅଭିଶାପ ନା ମନୁଷ୍ୟକୃତ ଏକ ରାଜନୈତିକ ଚକ୍ରାନ୍ତ ଗାହା ସମୀକ୍ଷା କରିବା ଏହି ଆଲୋଚ୍ୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରାକୃତିକ ଓ ମାନବ ସମ୍ବଳରେ ସାରା ପୃଥିବୀରେ ଏକ ଉନ୍ନତ ଅଂଚଳ ବୋଲି ସର୍ବଜନସିଦ୍ଧିତ । ଓଡ଼ିଶାର ପୂର୍ବ ଉପକୂଳ ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଉପକୂଳ ସାମୁଦ୍ରିକ ସମ୍ବଳରେ ଭରପୁର ଥିବାବେଳେ ପର୍ଯ୍ୟ ଓଡ଼ିଶା ମଧୁର ଜଳ, ଜମି, ଜଂଗଲ, ଖଣିଜ ସଂପଦରେ ଭରପୁର ଅଟେ । ପର୍ଯ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାର ଜଂଗଲରୁ ବହୁମୁଲ୍ୟ କାଠ ମିଳିବା ସଂଗେ ସଂଗେ, କେନ୍ଦୁଫର, ମହୁଲ, ଚାରଭଳି ମୂଲ୍ୟବାନ ବନଜ ସଂପଦ ମିଳେ । ଓଡ଼ିଶାର ଅଧିକାଂଶ ସୁନାବ୍ୟା ନଦୀ ପର୍ଯ୍ୟ ମଓଡ଼ିଶା ମଧ୍ୟଦେଇ ବଙ୍ଗୋପ

ଶ୍ରୀମାନ୍ ଡ. ପ୍ରତାପ ଚଂଚନ ସୁନା, ତୁରା, ବରଗଡ଼, କୋଶଳାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୁଷ୍ପପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ସାଗରରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚିରସ୍ମୃତା ମହାନଦୀ ପ୍ରଧାନ ଯାହା କୋଶଳ ଓ ଉତ୍କଳମାତାର ବନ୍ଧୁ ଚିରି ତାର ସନ୍ତାନସନ୍ତତିମାନଙ୍କୁ ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ଅମୃତ ଜଳ ପ୍ରଦାନ କରୁଛି । ଓଡ଼ିଶାର ଶତକଡ଼ା ଅଶୀଭାଗ ଖଣିଜ ସଂପଦ ଅଛି କେବିକେ ଓ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ । ସେହି ଖଣିଜ ସଂପଦ ମଧ୍ୟରେ କୋଇଲା, ଅରୁ, ବକ୍ସାଇଟ, ମାଙ୍ଗାନିଜ, ନିକେଲ, ଅଲୁମିନିୟମ, ସେରଲାଇଟ, ଲୌହଆଦି ପ୍ରଧାନ । ମୂଲ୍ୟବାନ ଉନ୍ନତପଥର ଖଣି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ଏବେ ପୃଥିବୀ ମାନଚିତ୍ର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନ ପାଇଛି । ସବୁଠୁ ବଡ଼ ଆୟର୍ସାଇର କଥା ଯେ ମୋତି ଓ ପୋହଳା ଦୁଇଟି ସାମୁଦ୍ରିକ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ବାକି ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଉନ୍ନତପଥରର ପତୁର ଖଣି ଅଛି ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ । ସେହି ଉନ୍ନତପଥରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନ ହେଉଛି ହାରା, ନାଳା, ମାଣିକ୍ୟ, ପାନ୍ଥା, ବୈଦୂର୍ଯ୍ୟ, ଚୋପାଜ, ଗାଣ୍ଡେଟ ଇତ୍ୟାଦି । ଅଷ୍ଟେଲିଆର ଏକ ଘରୋଇ କଂପାନୀର ବୈମାନିକ ଅନୁସନ୍ଧାନରୁ ଜଣାଯାଇଛିଯେ ସମ୍ବଲପୁରର ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର ଓ ବୌଦ୍ଧ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ଦଶ ହଜାର ବର୍ଗ କିଲୋମିଟର ପରିମିତ ଅଂଚଳରେ ପୃଥିବୀର ସର୍ବବୃହତ ହାରାଖଣି ଅବସ୍ଥିତ ।

ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାୟ ସବୁରି ଭାଗ ମାନବ ସମ୍ବଳ ଗଢ଼ିତ ଅଛି କେବିକେ ଓ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ । କେବଳ ବୟନ ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶତକଡ଼ା ସବୁରି ଭାଗରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ମାନବ ସମ୍ବଳ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ମହକୁରା ଅଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସବୁର୍ଣ୍ଣପୁର ଓ ବରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାରେ ପ୍ରାୟ ଏକଲକ୍ଷ କୁଶଳୀ ବୁଣାକାର ଅଛନ୍ତି । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣରୌପ୍ୟ କାରିଗର, କଂସା ପିତଳ କାରିଗର, କାଠ ଓ ପଥର ଖୋଦେଇ କାରିଗରଙ୍କ ସମେତ ଅନ୍ୟ କାରିଗରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ସମଗ୍ର ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରାୟ ଚିନି ଲକ୍ଷ ହେବ । କେବଳ ବୟନ ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୁଣାକାରମାନଙ୍କୁ ସଂଗଠିତ

କରି ସେମାନଙ୍କ ହାତକୁ କାମ ଯୋଗାଇ ଦେଲେ ଖାଲି ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା କାହିଁକି ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶା ଅର୍ଥନୈତିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଉନ୍ନତ ହୋଇଯାଆନ୍ତା । କାରଣ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସିନା ବଡ଼ି ମରୁଡ଼ି ଅଛି । ବୟନଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଧୋଇ ମରୁଡ଼ି ନାହିଁ । କୃଷିକ୍ଷେତ୍ର ସହ କୁଟୀରଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଅଭାବି ବିକ୍ରି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ଏହି ଅଭାବି ବିକ୍ରି ଏବେ ବୟନ ଶିଳ୍ପକୁ ମଧ୍ୟ ଧ୍ୱଂସ କରିବାକୁ ବସିଲାଣି । ନକଲି ବସ୍ତ୍ର ଅସଲି ବସ୍ତ୍ରକୁ ପଛରେ ପକେଇ ଦେଲାଣି । ଆମ ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇବାପରେ ନେତାମାନେ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧିଙ୍କ ନୀତିକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୁଲି ଗଲେ । ସେମାନେ ଭୁଲିଗଲେ ଯେ ଭାରତ ହେଉଛି ଏକ କୃଷିପ୍ରଧାନ ଦେଶ । କୃଷିର ଉନ୍ନତିରେ ଦେଶର ଉନ୍ନତି ନିହିତ । ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର ନେତୃବର୍ଗ କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ ଓ କୃଷିକୁ ପଛରେ ପକେଇ ଭାରୀ ଶିଳ୍ପ ପଛରେ ଅନ୍ଧଭଳି ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତେଣେ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧିଙ୍କ ବିପରୀତ ଚରିତ୍ର ମାଣ୍ଡ-ସେ-ରୁଁ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧିଙ୍କ ନୀତିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ଗାନ ଦେଶକୁ ଏକ ଉନ୍ନତ ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଦେଶଭାବେ ବିଶ୍ୱ ଦରବାରରେ ଠିଆ କରି ପାରିଲେ । ଭାରତବର୍ଷର ଅର୍ଥନୈତିକ ସମୃଦ୍ଧି କୃଷି ଓ କୁଟୀରଶିଳ୍ପ ଭିତ୍ତିକ ଏବଂ ତାହା କୃଷି ପ୍ରଧାନ ଦେଶ ଟାନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ବୋଲି ସେ ଦେଶର ନେତୃବର୍ଗ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରିଲେ । ସେହି ସାମାନ୍ୟ ଜ୍ଞାନକୁ କର୍ମରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କ ସଫଳତାର ଚାବିକାଠି । ଖୁବ୍ ବିଳମ୍ବରେ ଆମ ଦେଶରେ କୃଷିକ୍ଷେତ୍ରରେ ସବୁଜ ବିପ୍ଳବ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଆହୁରି ବିଳମ୍ବରେ ଶ୍ୱେତ ବିପ୍ଳବ ଓ ନୀଳ ବିପ୍ଳବ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ସବୁଜ ବିପ୍ଳବ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଘୋର ଅଭାବୀ ବିକ୍ରି ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶା ଏବଂ ବିଶେଷତଃ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ତାଷାକ ପାଇଁ ତାଷ ଏକ ପାଖରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଭଲ ଫସଲ

ଅମଳ ହେଲେ ଟଙ୍କାଏ ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ତାଷା ଜମିରୁ ମାତ୍ର ଦଶ ପଇସା ପାଉଛି । ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଅଧିକାଂଶ ଉନ୍ନତ ତାଷା ଯେଉଁମାନେ ନିଜ ହାତରେ ହଳ କରନ୍ତି ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ବିପିଏଲ ଚାଲିକାହୁଁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଚାରିଦିନ ସାମାରେଖା ଚଳେ ଅବସ୍ଥିତ । ସେମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ ଦୁଇଓଳି ପେଟପୁରା ଖାଇବାକୁ ମିଳେନାହିଁ । ସେମାନେ ତାଙ୍କ ପିଲାଛୁଆଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼େଇ ପାରନ୍ତିନାହିଁ । ସାମାନ୍ୟ ଘର ଖଣ୍ଡେ ଚୋଲିବା ସ୍ୱପ୍ନ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନରେ ରହିଯାଏ । ଏପରିକି ଦେହପାହା ଖରାପ ହେଲେ ଔଷଧ କିଣିବାକୁ ସେମାନଙ୍କଅର୍ଥରେ ପଇସା ନଥାଏ । କେବିକେ ଓ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଶତକଡ଼ା ଅଶୀଭାଗ ସେହି ସର୍ବହରା ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକ । ତାଷ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ 'ଛ ଟଙ୍କା ଘୋଡ଼ାକୁ ନ ଟଙ୍କା ଦାନା' ସଦୃଶ ହୋଇଛି । ନିୟମିତ ମରୁଡ଼ି ସେମାନଙ୍କ ହାତରୁ ମାର୍ଗସ ଝଡ଼େଇ ଦେଉଛି । ଏକଦା କୃଷି ଓ କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ଉନ୍ନତିର ଚରମ ସୀମାରେ ଉପନୀତ ହୋଇଥିଲା । ଏ କଥା ବିଶ୍ୱବିଖ୍ୟାତ ଅର୍ଥନୀତିଜ୍ଞ ମହାତ୍ମାମଧ୍ୟ ଅମର୍ତ୍ତ୍ୟସେନ ତାଙ୍କ ଗବେଷଣାକୁ କ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧେ କଥା ୧୮୮୧ ମସିହା ବ୍ରିଟିଶ ଇଣ୍ଡିଆ ଜନଗଣନା ରିପୋର୍ଟରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । ଏବେ ଦେଖାଯାଉ ସେହି ଉନ୍ନତି ଅବନତିରେ ପରିଣତ ହେଲା କିପରି ? ଆମେ ଆଗରୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛୁ ଯେ କୃଷି ଓ କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ପ୍ରଶାସନ ଦୃଷ୍ଟି ହଟାଇ ନେବାରୁ ତାହା ଅବନତିର ପ୍ରଧାନ କାରଣ ହେଲା । ଅର୍ଥାତ ସ୍ୱାଧୀନତା ପୂର୍ବରୁ କୃଷି ଓ କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ ଯେଉଁ ରାଜନୈତିକ, ପ୍ରଶାସନିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା ପାଉଥିଲା ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ତାହା ହରାଇ ଦେଇଥିଲା । ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅସମତୁଲ ଓ ତୃଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଶାସନ ପାଇଁ କ୍ଷୀପ୍ର

ଶ୍ରୀମାନ ହେମନ୍ତ କୁମାର ପୁରୋହିତ, ଏଭିଭୋକେଟ, ବରଗଡ଼, କୋଶଲାଅଲ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ଆଞ୍ଚଳିକ ବୈଷମ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । କୃଷି ଓ କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ସାମାଜିକ ତଥା ଆର୍ଥିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଧୂସବିଧୂସ ହୋଇଗଲା । କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତଥାକଥିତ ଆଧୁନିକ ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରଣାଳୀ ସେହି ଧୂସକାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆହୁରି କ୍ଷୀପ୍ରତର କରିଦେଲା । ଅଧିକ ଅମଳକ୍ଷମ ବିହନ, ପ୍ରଚୁର ମାତ୍ରାରେ ରାସାୟନିକ ସାର ଓ କୀଟନାଶକ ଔଷଧ ଆଦି ଆମର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ, ଆମର ପରିବେଶକୁ ନଷ୍ଟ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମର ଚିରାଚରିତ ସମୃଦ୍ଧି ସମାଜର ଚରିତ୍ରକୁ ମଧ୍ୟ ନଷ୍ଟକ୍ରାନ୍ତ କରିଦେଲା । ଆଉ ସେହି ନଷ୍ଟ ଚରିତ୍ର କର୍ଜିତ ଭଳି ନୂଆ ନୂଆ ରୋଗର ଉଦ୍ଭାବହତା ବୃଦ୍ଧି କଲା । ଦୀର୍ଘଦିନର ଅଭ୍ୟାସ ଚରିତ୍ରଗତ ହୋଇଗଲା ପରେ ଏବେ ରାସାୟନିକ ସାର ଓ କୀଟନାଶକ ଔଷଧର ବ୍ୟବହାର ହ୍ରାସ କରିବାକୁ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ କହିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମ ଚାଷୀଭାଇମାନେ ଆଉ ପଛକୁ ଫେରି ପୁରାତନ ପଦ୍ଧତିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରୁନାହାନ୍ତି । ଇତି ମଧ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କ ଦେଶୀ ବିହନ, ଦେଶୀ ଜ୍ଞାନକୌଶଳ ଓ ସର୍ବୋପରି ଜମିର ଗୁଣାତ୍ମକମାନ ସବୁ ନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲାଣି । ସେମାନେ ଏକ ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ ଚାଷ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି ଯାହାର ଫଳ ହେଉଛି କେବଳ ବିଫଳତା ହିଁ ବିଫଳତା । ଠିକ୍ ସେହିପରି କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲୋକେ ପ୍ରାକୃତିକତାକୁ ଛାଡ଼ି କୃତ୍ରିମତାକୁ ଆବୋରି ଦେଇଛନ୍ତି । ଷ୍ଟେନ୍‌ଲେସ୍ ଷ୍ଟିଲ ବାସନରେ ଖାଇଲେ କେନ୍ଦ୍ରର ରୋଗ ହେଉଛି ଜାଣି ମଧ୍ୟ ତାହା ଶସ୍ତା ବୋଲି ଲୋକେ ଆଉ କ'ଣା ପିତଳ, ତମ୍ବା ବାସନବର୍ତ୍ତନ ବ୍ୟବହାର କରୁନାହାନ୍ତି । ଠିକ୍ ସେହିପରି ପୁଷିକ କଣେଇ ବ୍ୟବହାର ପିଲାଛୁଆଙ୍କ ଦେହରେ ଚର୍ମରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରେ ଜାଣି ମଧ୍ୟ

କାଠ ବା ମାଟି କଣେଇ ବେଶୀ ଲୋକ ବ୍ୟବହାର କରୁନାହାନ୍ତି । ବୟନଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସବୁଠୁ ବେଶୀ ଆରାମ ଓ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ପାଇଁ ଅତି ଗରମ ଓ ଅତି ଥଣ୍ଡା ଅଂଚଳରେ ମଧ୍ୟ ମୋଟା ସୁତାଲୁଗା ପିନ୍ଧିବା ପାଇଁ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ମତ ଦେଉଥିଲା ବେଳେ ଲୋକେ ଶସ୍ତାରେ ସିନ୍ଥେଟିକ୍ ଲୁଗା ବ୍ୟବହାର କରିବା ଦ୍ଵାରା ଦୁରାରୋଗ୍ୟ ପେଟ ଓ ଚର୍ମରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ତାଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ବାରଗଣ୍ଡା ିକଡ଼ା ହୋଇଯାଉଛି । ସୁନାରୂପାର ଅଳଙ୍କାର ପିନ୍ଧିବା ବଦଳରେ ଲୋକେ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ନକଲି ଧାତୁର ଅଳଙ୍କାର ପିନ୍ଧିବାକୁ ଦେବାଦ୍ଵାରା ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରୋଜଗାର କରି ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଘଟାଇବାର ମନସ୍ତାଦ୍ରିକ ଉତ୍ସାହ ଉଦ୍ଭାବନା ମରି ଯାଉଛି । ଏହି ସବୁ କାରଣରୁ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ତଥା କେବିକେ ଅଂଚଳରୁ ସମସ୍ତ କୁଟୀରଶିଳ୍ପ ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ଭଜିବାକୁ ବସିଲାଣି । ଉପରୋକ୍ତ ଅଂଚଳର ସୁନାରୀ, କଂସାରୀ, ଖଡ଼ଗାରୀ, କେଉଟ, ଖଦାଳ, ମହାରଣୀ, ବଡ଼େଇ, କୁନ୍ଦାର, କମାର, ଭୁଲିଆ, କୁଷା, ଢେରା, କୁଲି, ଆଦିବାସୀ, ହରିଜନ, ପାଟରୀ, ତେଲି, ମାଳି, ଗଉଡ଼ ଆଦି ଅନେକ ଜାତିର ଜାଗିରମାନେ କେବେଠୁ ହାତଗୋଡ଼ ବାନ୍ଧି ବେକାର ବସିଲେଣି । ଏଥିପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର, ଓଡ଼ିଶା ଶାସନ ଓ ସେମାନଙ୍କ ଦୃତିପୂର୍ଣ୍ଣ କୃଷି ଓ ଶିଳ୍ପନୀତି ମୁଖ୍ୟତଃ ଦାୟୀ ଅଟେ । କୃଷି ଓ କୁଟୀରଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଜିପରି ଉନ୍ନତ ଓ ଯୁଗୋପଯୋଗୀ କରାଯାଇ ପାରିବ ସେ ସଂପର୍କରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଯୋଜନା ନାହିଁ । ସେ ଦିଗରେ ଆମ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କ ଗବେଷଣା ଓ ଦୂରଦୃଷ୍ଟି ନାହିଁ । ଉତ୍କଳମାନର କୃଷିଜାତ ଓ ଶିଳ୍ପଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟର ଉତ୍ପାଦନ ଓ ତାର ପ୍ରଚାର ପ୍ରସାର

ସକାଶେ କୌଣସି ଉଦ୍ୟମ ନାହିଁ । ସତ କହିବାକୁ ଗଲେ ଆମ ଉତ୍ପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଉପଲବ୍ଧି ସକାଶେ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ମନରେ ଯେଉଁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ସଚେତନତା ଆବଶ୍ୟକ ସେଥିପାଇଁ ପଛୁଆ ଓ ବୁଦ୍ଧିହୀନ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଆନ୍ତରିକ ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । ଏଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ କେବିକେ ଓ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ସମଗ୍ର ବିଶ୍ଵର ଦରିଦ୍ରତମ ଅଂଚଳ ହେବ ନାହିଁତ ଆଉ ହେବ କ'ଣ ? ଏଥିରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ କ'ଣ ଲାଭ ହେଉଛି ? ଏତିକି ଲାଭ ହେଉଛି ଯେ କେବିକେ ଓ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଦାରିଦ୍ର୍ୟକୁ ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶାର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ବୋଲି ଡେଙ୍ଗୁରା ପିଟି ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ୟପାତ୍ର୍ୟା ଓ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଆର୍ଥିକ ପେକେଟ୍ ମାଗୁଛନ୍ତି । ଏଣେ କେବିକେ ଓ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କ ନେତୃଗୁଡ଼ କୁହୁଣୀକୁ ବୋହି ଗଲାଣି । ସେମାନେ ପ୍ରଶ୍ନ କରୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ଶବ୍ଦ ଉପରେ ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ୟ ଅଂଚଳ ଲୋକେ ରୋଗ ପ୍ରାସାଦ ନିର୍ମାଣ କରିବାକୁ କାହିଁକି ଉଦ୍ୟମ କରୁଛନ୍ତି ? ସେଥିରେ ନବୀନଙ୍କ ସରକାର କାହିଁକି ପାପଜାଗା ହେଉଛନ୍ତି ? ବିଶ୍ଵର ଦରିଦ୍ରତମ ଅଂଚଳ କେବିକେ ଓ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ପାଇଁ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ପାତ୍ର୍ୟା ବା ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଆର୍ଥିକ ଅନୁଦାନ ମାଗୁ ନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ତଥା କେବିକେ ଅଂଚଳର ଏବେବି କର୍ପୁର ପଡ଼ି ରହିଛି ମାତ୍ର ତାକୁ ଧରି ରଖିବାକୁ କନ୍ୟା ଶଣ୍ଢେ ନାହିଁ । ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ମନମୋହନ ସିଂହଙ୍କ କୃଷି ଓ କୁଟୀରଶିଳ୍ପ ଉପରେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ସୂଚକ ନୀତିର ପ୍ରଭାବ ଆମ ମୁତ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ବିଶ୍ଵାସ ହେଉନାହିଁ । କାରଣ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ନିଜର ମାନ୍ୟତା ଅମଳର କୃଷି ଓ ଶିଳ୍ପନୀତିକୁ ବଦଳାଇବାକୁ ଆନ୍ତରିକତାର

ଶ୍ରୀମାନ୍ ଅବନୀକାନ୍ତ ପଣ୍ଡା, ଲ'କଲେଜ ରୋଡ଼, ବରଗଡ଼, କୋଶଳାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ସହ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ । ରାଜ୍ୟ ସରକାର କୃଷି ଓ ଶିଳ୍ପନୀତିରେ ଯେଉଁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ତାହା କେବଳ ଲୋକଦେଖାଣିଆ । ଆମ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଅତୀତର ଇତିହାସକୁ ଜିଦି ଶିଖିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତୀତରେ କୃଷି ଓ କୃତୀରଶିଳ୍ପ ଉପରେ ଜୋରଦେଇ ଏହି ଅଂଚଳ ଦିନେ ଉନ୍ନତର ଚରମସୀମାରେ ପହଞ୍ଚିପାରିଥିଲା ଏକଥା ଆମ ସରକାର କେବେଠୁ

ଭୁଲିଗଲେଣି ଓ କ୍ଷୋଭର କଥା ଯେ ସରକାର ଏବେ ତାହାକୁ ଆଉ ମନେ ପକାଇବାକୁ ଚାହୁଁନାହାନ୍ତି । ସରକାରକୁ ଏବେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଶିଳ୍ପର ବଡ଼ ବଡ଼ ଭୂତ ଧରିଛି । ରାଜାଗାଡ଼ି ଦରିଦ୍ରତମ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଦେଶର ଏକ ନମ୍ବର ସମୃଦ୍ଧ ରାଜ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିଦେବାକୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଦିବାସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ବଡ଼ ବଡ଼ ଶିଳ୍ପପାଇରେ ବିନାଶର ଯେଉଁ କଳାବାଦଲ ଘୋଟି ରହିଛି

ତାହା ଆମ ସରକାରକୁ ଦେଖାଯାଉନାହିଁ । ଏକଥା ଦିବାଲୋକ ଭଳି ସ୍ବୟ ଯେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର କେବିକେ ଓ ପର୍ଯ୍ୟଟ ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କ ଜୀବନ ସହ ଉଚ୍ଚ ଅଂଚଳର ଖଣି ଖାଦାନକୁ ବରବାଦ କରି ଏକ ମାରାତ୍ମକ ଖେଳ ଖେଳିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସମସ୍ତେ ଉପଲବ୍ଧି ଜରୁଛନ୍ତି ଯେ ବିକଳ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦରକାର । ତାହା ଯେମିତି ହେଉ ହାସଲ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

କ୍ଷେତ୍ରପ୍ରସ୍ତୁତି

■ ମନୋରଞ୍ଜନ ସାହୁ

ଯେଉଁମାନେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ସିଂହକୁ ସିଂହ, ମୃଗକୁ ମୃଗ, ସଂରକ୍ଷଣକୁ ସଂରକ୍ଷଣ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ନିତାନ୍ତକୁ ନିତାନ୍ତ, ନୀଳାଚଳକୁ ନୀଳାଚଳ, ଯୁଦ୍ଧକୁ ଯୁଧ, ବୋଲି କହନ୍ତି; ସେଇମାନଙ୍କ ଜ୍ଞାନକୁ ଜୋର ବାଧୁଲା, ଯେତେବେଳେ କେହି କେହି ଇଂରାଜୀ ବନାନ ପଡ଼ି ଓଡ଼ିଶାକୁ ଓରିସା ଏବଂ ଓଡ଼ିଆକୁ ଓରିଆ କହିଦେଲେ । ତେଣୁ କେତେଜଣ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ଓ କଳିତକର୍ମୀ ସରକାର ମିଶି ଏଇ ଶବ୍ଦଭୁତର ଇଂରାଜୀ ବନାନ ବଦଳାଇ ଦେଲେ, ସେଇ ଖୁସିରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ସରକାରୀ ଛୁଟି ବି ଘୋଷଣା ହୋଇଗଲା । ସେଇ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଏବେ ଆମର ଆଶ୍ରୟ, ଆମର ପୋଲ ଭଲ ଲାଠି, ଆମର ଅସ୍ତ୍ର ।

୧୮୩୫ ମସିହାରେ ଇଂରେଜ ସାହେବ ମେକଲେ ପରାଧୀନ ଭାରତପାଇଁ ଏକ ନୂଆ ଶିକ୍ଷାନୀତି ପ୍ରଣୟନ କରି ଇଂରାଜୀ ଶିକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ସେତେବେଳେ କେହି କେହି ଏହାକୁ ସ୍ବାଗତ କରିଥିଲେ ବି ଏହାର ପ୍ରତ୍ୟୁ ବିରୋଧ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥିବ । ତଥାପି ଇଂରାଜୀ ଶିକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ନୂତନ ଶିକ୍ଷିତ ଯୁବକ ଗଣିତକୁ ଅଗଣିତ ହେଲେ । ଏଇ ମହାନ ପ୍ରୋତ୍ସା

ବିରକ୍ତ ହେଲା ଦ୍ବିଧାରାରେ (୧) ନବ୍ୟସଭ୍ୟ ଶ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ (୨) ନବ୍ୟସଭ୍ୟ ରାଜସେବକ (୩) ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତ ଦେଶପ୍ରେମୀ ଦେଶସେବକ । ଏଇ ତୃତୀୟ ଧାରାର ପ୍ଲାବନ ହିଁ ପରାଧୀନତାକୁ ଉପାରନେଲା ମହାସାଗର ଭିତରକୁ । ଇଂରେଜ ଶାସନର ନିତାନ୍ତ ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାହିଁ କାର୍ଯ୍ୟକରିଥିଲା ଅସ୍ତ୍ର ଭାବରେ । ଆମେ ଇଂରାଜୀ ଶିକ୍ଷାର ଅସାରତା ସଂପର୍କରେ ଯେତେ ଗାଉଣି ଗାଇଲେବି ସ୍ବାକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ଇଂରାଜୀ ଶିକ୍ଷିତ ନବ୍ୟଗୋଷ୍ଠୀ ବାହାରି ନଥିଲେ ଏ ଭାରତ ସେତେବେଳେ ପରାଧୀନତାର ଶିକୁଳି ଛିଣ୍ଡାଇ ପାରିନଥାନ୍ତା । ବିଦେଶୀ ଅସ୍ତ୍ର ହିଁ ବିଦେଶୀଙ୍କୁ ଘାଏଲା କରିବାରେ ଆମର ସହାୟକ ଥିଲା ।

ଆମ କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ମାତୃଭାଷା ଓଡ଼ିଆ ନୁହେଁ । ତଥାପି ସେଇ ଭାଷା ଆମର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆବୁନୁକରି ରଖିଛି । ଆମର ମାତୃଭାଷା ବହୁ ପୁରାତନ ହୋଇଥିଲେହେଁ ତାହା ବହୁକାଳଧରି ପଡ଼ି ରହିବା ଫଳରେ ସଂଗଠିତ ଓ ବିକଶିତ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ଏବେ ତାହା

ବିକାଶୋନ୍ମୁଖୀ । ପରସ୍ପରର ଭାବ ବିନିମୟ ପାଇଁ ଆମ ଭାଷାର ଦୃଢ଼ ଦକ୍ଷତା ରହିଛି ସିନା, ତାହା ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିପାରିନାହିଁ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବି ତାହା କରିପାରିନାହିଁ । ତେଣୁକରି ପରା ବିଦେଶୀ ଭାଷା ଇଂରାଜୀ ଓ ଦେଶାଭାଷା ହିନ୍ଦୀର ଆଶ୍ରୟ ନିଆଯାଏ । ତେବେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ କାରବାର ହେତୁ ଆମର ଅସନ୍ତୋଷ, ଆମର ବିରୋଧ, ଆମର ଚିନ୍ତାହୁ ଓ ସଂଗ୍ରାମ, ସେଇମାନଙ୍କର ଭାଷା ହେଉଛି ଓଡ଼ିଆ । ସୁଖର କଥା ଯେ ସେଇ ଓଡ଼ିଆ ଏବେ ଆମମାନଙ୍କର ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାଷା । ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ଦିଗରେ ଏଇ ଭାଷା ହିଁ ହେବ ଆମର ମୁଖ୍ୟ ମାଧ୍ୟମ, ମୁଖ୍ୟ ସହାୟକ । ପୂର୍ବରୁ କହିଛି ଓଡ଼ିଆ ବି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ ଦିଗରେ ଅସମର୍ଥ । ଅତଏବ ଇଂରାଜୀ, ହିନ୍ଦୀ, ସଂସ୍କୃତ ଭଳି ଭାଷା ଶିକ୍ଷା ଓ ତହିଁରେ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ହାସଲ ମଧ୍ୟ କୋଶଳବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ । କେବଳ ଭାବାବେଶର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ କେବଳ ସ୍ବମାତୃଭାଷା ପ୍ରାତି ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହେଲେ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାଷାମାନଙ୍କୁ ଆମ ମନୋରାଜ୍ୟରୁ ବହିଷ୍କାର କଲେ ପ୍ରତିକ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ସୀମିତ ରହିଯିବା ।

ଆମର ନ୍ୟାୟୀ ଦାବୀ ଆମ ଯାଗରେ ଗହ୍ୱିତ । ଆମର ପରିକଳ୍ପିତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ନିମନ୍ତେ, ଆମର ସଂଗ୍ରାମ ନିମନ୍ତେ ମୁଖ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ରଧାରୀ ଏବେ ଆମକୁ ସେଇ ଭାଷାକୁ ଗୁହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଶେଷରେ ଆମେ ହିଁ ତାଙ୍କୁ କହିବା - “ତୋର ଧାନ୍ତେ ତୋର ମୁହିଁ, ଦେ କେଉଁଠେନ୍ ତୁଷ୍ଟ କରି ।”

ତଥାପି.... ଯେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଆ: ଓଡ଼ିଶା, ଓଡ଼ିଆ: ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଆଲୋଚିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା, ‘ସତେ ହୋ, ବରଗଡ଼, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ର ଜଂଗଲୀ ବନାନରେ garh କାହିଁକି ଲାଗିବ ? ଏହା ‘ଗଛ’ ପରି ଶୁଭୁଛି । ଶବ୍ଦେ ବଂଶଜମାନେ ଏମିତି ଭୁଲ୍ କରିଛନ୍ତି । ତାକୁ ସୁଧାରି Baragada, Sundargada କରିବା ଉଚିତ ।” ଏସବୁ ଉପୁଲପଣର ପରିପ୍ରକାଶ । ବେଳେବେଳେ ଉପୁଲପଣ ଭାବରେଶ ଜୁଆରର ରୂପ ନେଇଯାଏ ଏବଂ Orissa ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଥାଏ Odisha

ରେ । ସମସ୍ତେ ବାଃ ବାଃ କରନ୍ତି ।
ମଣିଷ ଚମୁକା ପ୍ରକୃତି । ନ କରେ ଗିଳିବାକୁ ଗତି ॥
ଯା’ବେଶି ଯେମନ୍ତ ଆସଇ । ବୃକ୍ଷାଦ ମେଡ଼ି ବଜ ପଡ଼ି ॥
ଶିଳା ଭିତରୁ ପଟେ ମେଡ଼ି । ଭିତରୁ ଆଗକୁ ଚଉତି ॥
ଯଦ୍ୟପି ଶାଳେ ଯାଏ ପଡ଼ି । ଦୌଡ଼ି ପଡ଼ି ସର୍ବ ମେଡ଼ି ॥

Orissa କୁ ଯଦି ବନାନ ଅନୁସାରେ ‘ଓରିସା’ କହିଦେଲେ କାନ ପାଟି ଯାଉଥିଲା ଏବେ Odisha କୁ ବନାନ ଅନୁସାରେ ଆମେ ‘ଓଡ଼ିସ’ ବା ‘ଓଡ଼ିସ୍’ ବୋଲି କହିଲେ କାନ ଝଡ଼ି ଯିବନିତ ? ଯଦି ଆମେ ସେମିତି କହୁଁ ବୋଉଁ ଯୁକ୍ତିରେ କିଏ ଆମକୁ ମନା କରିବ ? ଏଣୁ ଏ ପ୍ରକାରର ଭାବବାଦୀ ଦୂରୁଛି ଆମକୁ ଏଭିବାକୁ ପଡ଼ିବ, କାରଣ ଏମିତି ହେଲେ ଦିଅଁଗତୁ ଗତୁ ମାଙ୍କଡ଼ ହୋଇ ବରଗଡ଼କୁ ଅନ୍ୟମାନେ ବାରଗବା, ବରଗଦ ଇତ୍ୟାଦି ବୋଲି ପଡ଼ିବେ । ହିନ୍ଦୀବାଲାଏ ତ ସର୍ବଦା ‘ଗଡ଼’କୁ ‘ଗଡ଼’ ଲେଖନ୍ତି । ଆମେ ଯଦି ଓଡ଼ିଆ ବୁଦ୍ଧିରେ ଛତିଶଗଡ଼କୁ Chhatisgadha

ଲେଖିଦେବା ଏବଂ ତାକୁ ଯଦି କେହି ଛତିଶଗଧା ବା ଛତିଶଗଧ ବୋଲି ପଢ଼େ, ସେମାନେ ଆମ ପିଠିରେ ମେହାଁ ପକାଇବେ ନାହିଁକି ?

ବରଗଡ଼ ଓ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ର ଜଂଗଲୀ ବନାନ ଠିକ୍ ଅଛି । ଏ ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ଶାସନାଧିନ ଥିବାବେଳେ, ସେଇ ଏକା ଅର୍ଥରେ ହିନ୍ଦୀ ଭାଷାନୁସାରେ ତାହା ବରଗଡ଼ ଓ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ । ଜଂଗଲୀ ଅକ୍ଷର ‘r’ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ‘ର’ ଏବଂ ‘ଡ଼’ ଧ୍ୱନି ପାଇଁ । ‘ଡ଼’ ପାଇଁ rh, d ଲାଗେ ‘ଦ’ ପାଇଁ ଓ ‘ଡ଼’ ପାଇଁ । ‘ଡ଼’ ପାଇଁ ନୁହେଁ । ବରା:ବଡ଼ା, ବରି:ବଡ଼ି, ବାରି:ବାଡ଼ି, ପୁରି:ପୁଡ଼ି, ଝାରଖଣ୍ଡ: ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ, କରହେଡ଼:କହେଡ଼ ଇତ୍ୟାଦି ବେଳକୁ ‘ର’ ଏବଂ ‘ଡ଼’ର ଧ୍ୱନି ପ୍ରାୟ ଏକାକାର । ମୁଖଗହ୍ୱର ଭିତରେ ଏମାନଙ୍କ ଔଚାତରଣିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପ୍ରାୟ ସମାନ । ଏଣୁ ଏ Odisha, Odia ଦେଖି ଆମେ ଉପୁଲିବା ଠିକ୍ ହେବନାହିଁ ।

■ ଜୋଶଲ ନଗର, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ବରଗଡ଼

ପରିବେଶ ଚିନ୍ତା-୨

■ ମୁକ୍ତକଣ୍ଠ ପ୍ରଧାନ

‘ପରିବେଶ କେ ନାହିଁ ଉହାଲି କରି ଯଦି ବିକାଶ ହେଉଛେ ତେବେ ଠିକ୍ ଅଛେ ।’ (ପରିବେଶ ଚିନ୍ତା-୧) ଇ କଥା ପଢ଼ିକରି ଆମର ବନ୍ଧୁମାନେ ଅଭୁଆଁ ପଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି । କେହି ତ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେଇଛନ୍ତି ଯେ ହେବା ହେଲେ କେହେନି ବିକାଶ କଥା ଚିନ୍ତା କରାନାହିଁ ଯାଇପାରେ । ବଏଲେ କେନ୍ଦ୍ରା କରୁମାଁ ? ନଦୀବନ୍ଧ, ଖଣିଖଦାନ, କବକାରଖାନା କଥା ଛାଡ଼, ଖେତଖଲା ଘଷବାସଭିତ ପରିବେଶ କେ ନାହିଁ ଉହାଲି କରି ନାହିଁ ହଇପାରେ । ମୁନୁଷ୍ଟ ଚଲବା କେହେଇ ?

ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନଭିତରୁ ଉତ୍ତର ଲୁଚି କରି ଥିବି । ଇ’ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଁ ଭି ଉତ୍ତର ଅନ୍ତର୍ହିତ

ହଇକରି ଅଛେ । ‘ମୁନୁଷ୍ଟ ଚଲବା କେହେଇ ?’ ଇ’ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଁ ମୁନୁଷ୍ଟର ଚଲବାରତାକେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବଳି ଦର୍ଶା ହେଉଛେ । ସତ୍ତକଥା, ମୁନୁଷ୍ଟର ଚଲବାରତା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା, ବଡ଼କଥା ଆଏ ହିଁ । ଲେକିନ୍ ଚଲବାର ଲାଗି କାଣା କାଣା ଦରକାର, ତା’କେ କାଣା କାଣା କରବାକେ ହେଉଛେ ହେଁଟା ଦେଖିମା ।

ଚଲବାରଲାଗି ମୁନୁଷ୍ଟକେ ପହେଲେ ତ ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର, ବାସଗୃହ ଦରକାର । ଇ’ ସବୁ ପାଏବାର ଲାଗି ଆଦିମ ଯୁଗର ମୁନୁଷ୍ଟକେ କିଛି କରବାରକେ ନାହିଁ ପଡୁଥାନ୍ତି । ହାତ ଲମ୍ବାଲେ ଖାଏବାର ଲାଗି ଗଛର ଫଳମୂଳ, ପିନ୍ଧିବାର ଲାଗି

ତାଳପତର, ଆଉ ରହେବାର ଲାଗି ଗଛର ସନ୍ଧି, ନେହେଲେଟ ପଥରର ଗୁମ୍ଫା ମିଳୁଥିଲା । ଇଛେନ୍ ସେ ଜମାନା କେ ଫିରି ନାହିଁ ହୁଏ । ଇହାଛିନି ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର, ବାସଗୃହ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଶିଳ୍ପ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ମନୋରଞ୍ଜନ ଭି ଦରକାର ବୁଲାଇବା । ଇ’ ଛଅଟା ମୁନୁଷ୍ଟର ଲାଗି ଅତ୍ୟାଦଶ୍ୟକ ଭିତରେ ଯାଉଛେ - ମୁନୁଷ୍ଟ ଲେଖେଁ କାହିଁବାର ଲାଗି ଲଟା ତାହାକେ ନିହାତି ଦରକାର । ଆଦିମ ଯୁଗର ମୁନୁଷ୍ଟ କୁମ୍ଭବିକାଶର ଧାରା ଥିଁ ଯେତେବେଳେ ରକ୍ଷିମୁନି ହୋଇଯାଉଥିଲା ସେତକି ବେଳୁଁ ଇ ଛଅଟା ତାହାକେ ନିହାତି ଦରକାର ବଳି ଜାନି ସାରିଥିଲା । ଖାଦ୍ୟଶସ୍ୟ ପାୟବାର ଲାଗି ଘଷବାସ କରବାକେ

ଶ୍ରୀମାନ୍ ମନବୋଧ ପତି, ନି:କୁଲତାତୁକୁରା, ବରଗଡ଼, ଜୋଶଲାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଅନ୍ୟବାଦ ।

ହେଉଥିଲା । ବସ୍ତ୍ର ପାଉଁଶର ଲାଗି କପଡ଼ା ବୁନା ଶିଖିଯାଇଥିଲା । ବ୍ୟସ୍ତ ଲାଗି ମାଟି, ପଥର କାଠ ଆଉର ଲୁହାର କାରିଗରୀ କରି ପାରିଥିଲା । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଲାଗି ଗଛଲତା ଥିଁ, ମାଟି, ପଥର ଥିଁ ଉଷୋକଷା ଆବିଷ୍କାର/ଉଦ୍ଭାବନ କରି ପାରିଥିଲା । ଆଉ ମନୋରଂଜନ ଲାଗି ନିଜେ ଗୀତ ଲେଖି, ଗାଇ ବଜେଇ ନାଚି ଜାଣିଥିଲା । ଶିକ୍ଷା କଥା ନାହିଁ କହେଲେ ଭଲ । ଉତ୍ତାପିନି ଅତିକାୟ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟମାନେ ହେଲାପରେ ହିଁ ବ୍ୟାସ ବଶିଷ୍ଠ ବାରିର ମହାତ୍ମନି ଗୁଠେ ହିଁ ନାହିଁ ଦିଶିବାର ।

ବିଭରଶକ୍ତିର ଗଭୀରତାକେ ଯାଇକରି ଆମକୁ ଦେଖିବାରକେ ହେବା ଯେ ସେତେବେଳେ ମୁନୁଷ କେବେଇ ଚଳୁଥିଲା ? ଗୁଡ଼େ ଆଡ଼େ ତା'ର ଥିଲା ପରିବେଶ, ଆଉ ଆଉଆଡ଼େ ଥିଲା ତା'ର ପରିଶ୍ରମ ।

ଯେ ଯେତେ ଉପଲୁଥିଲା ସେ ସେତେ ଜହ ପରିଶ୍ରମ କରି ଅଧିକା ପରିବେଶ କେ ଗଢ଼ାଉଥିଲା । ଯେ ଯେତେ କମ୍ ପରିଶ୍ରମ କରି କମ୍ ପରିବେଶକେ ବ୍ୟବହାର କରି ଚଳିଯାଉଥିଲା, ତା'ର ଜୀବନର ସ୍ୱରତା ସେତେ ଗମ୍ଭୀର, ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ପାରୁଥିଲା । ଲୋଭୀ ଆଉ ଭୋଗବାଦୀମାନେ ଅଧିକା ଅଧିକା ବସ୍ତୁ ସଂଗ୍ରହ କରିବାର ଲାଗି ଜହ ଜହ ଘିଟିଟାନି ହେଇ ପରିଶ୍ରମ କରି ଜହ ଜହ ପରିବେଶ କେ ହଲାଇବେ କରୁଥିଲେ । ବଡ଼ ବଡ଼ ମହଲ, ନଗର ଆଉ ଦୁର୍ଗ ସେମାନେ ବନଉଥିଲେ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପୁରୀ ଲଙ୍କା ତା'ର ଗୁଡ଼େ ବଡ଼ ଉଦାହରଣ ଆସ । ଆଉ ସେ ପରଜାର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବିଚକ୍ଷଣ ଚ କୁହାଯାଉଥିଲା, ନ 'ଅସୁର' ଭି କୁହାଯାଉଥିଲା । ଆଉ ସେ ଲୋଭୀ, ଭୋଗବାଦୀ, ବିଚକ୍ଷଣ ଆଉ ଅସୁରମାନେ ହିଁ ରାଜ୍ୟ ଶାସନ କରୁଥିଲେ, ସାମ୍ରାଜ୍ୟ

ବିସ୍ତାର କରୁଥିଲେ । ଇଡାର ଠିକ୍ ବିପରୀତ ଦିଗେ ଥିଲେ ତ୍ୟାଗୀ, ଅଲପକେ ସବୁଷ୍ଟ, ଜ୍ଞାନୀ ଆଉ ଦୂରଦର୍ଶୀ ଗୁଣି । ସେମାନେ ପରିବେଶକେ ଯଥାସମ୍ଭବ କମ୍ ଗଢ଼ାଲି କରି କୃଷି, ଗୋପାଳନ କେ ଜୀବିକାର ସାଧନ ବନେଇ କରି ସୁଖେ ଚଳୁଥିଲେ । ସତ୍ୟେଷ ଡାକର ପରମଧନ । ଜ୍ଞାନ ଡାକର ମଥାର ମୁକୁଟ । ସୁସ୍ଥ ବିବେଚନା କରତେ କରତେ ସେମାନେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ଯାଇ ପାରୁଥିଲେ ଚନ୍ଦ୍ରକେ ଆଉ ଚନ୍ଦ୍ରାତୀତ ହୁହୁକେ । ଇ ଦୁହି ଗୋଷୀର ଚରିତ୍ରର ବଡ଼ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥିଲା । ଗୁଡ଼େ ଗୁଡ଼େ ପରିବେଶ ଯତ୍ନେ କରି ବିରାଟ ହେବାର ଯୋଜନା କରୁଥିଲେ; ଆଉଗୁଡ଼େ ଗୋଷୀ ପରିବେଶକେ ସାଉଟି ବେଉଟି ବେଭାର କରୁଥିଲେ ଆଉ ଚଳିଯାଉଥିଲେ । ଇ ସଂରକ୍ଷଣଧର୍ମୀମାନେ ବିଶ୍ୱକେ ବିଶ୍ୱସ୍ତଷ୍ଟାକର ନିବାସ ବଳି କରୁଥିଲେ - ଆଉ 'ତ୍ୟାଗ ପୂର୍ବକ ଭୋଗ' କେ ଜୀବନଯାପନର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ସୂତ୍ର ବଳି ସେବେଲୁଁ ଚିହ୍ନିଥିଲେ ।

ଇଶାବାସ୍ୟମ୍, ଇଦଂ ଯତ୍ କିଞ୍ଚି ତ୍ୱଗତ୍ୟାମ୍ ଜଗତ୍ । ତେନ ତ୍ୟାକ୍ତେନ ଭୁଞ୍ଜିଥାଃ ମା ଗୃଧ୍ୟ କସ୍ୟସ୍ୱିଦ୍ ଧନମ୍ ॥ - (ଇଶାବାସ୍ୟାପନିଷଦ)

ସମୟର ଖେଳ ଇ' ଦୁହି ଗୋଷୀକେ ଉକୁଆ ବନେଇକରି ଆଉର ଗୁଡ଼େ ତୃତୀୟ ଗୋଷୀର ଉଦୟ ହେଲା । ସେ ଗୋଷୀର ଲୁକେ ବ୍ୟଲେ 'ଆମେ ପରିଶ୍ରମ ନାହିଁ କରୁଁ, କିନ୍ତୁ ଭୋଗ କରୁଁ । ସେଥିର ଲାଗି ପରିବେଶର କ୍ଷତି ହେଲେ କେତେ, ନାହିଁ ହେଲେ କେତେ । ଆମର କିଛି ଯାଏନାହିଁ । ଇମାନକୁ ଆମେ ଅସୁର ବଲମା କି କାଣା ବଲମା ଯେ ନୁହେଁ ତିତ୍ତା କରାଯାଏ । ଇମାନେ ତାଙ୍କର ମତଲବ୍ ହାସଲ କରିବାର ଲାଗି ଗୁଡ଼େ ନୁଆଁ ଉପାୟରେ ବାହାର କଲେ; ଆଉ ତା'ର ନାଁ ଦେଲେ ପଏସା । ପଏସା କାଣା ଆସ ?

ପଏସା କିଛି ନୁହେଁ । ଆଉର ଯୁଗେ ଖପୁରି ଆଉର କଉଡ଼ିକେ ପଏସା ବଲା ଯାଉଥିଲା; ଏହେବେ କାଗଜ ଚିରକୁଟକେ ପଏସା କୁହାଯାଉଛି । Purchasing Power, ବ୍ୟଲେ କୁୟ ଶକ୍ତି । ଇଡା ଯାର'ନ ଅଛେ ସେ ଯାହା ଗହେଁବା ଘିନି ପାରବା । ସର୍ଥେ କାଣା କଉଡ଼ିଟେ କି କାଗଜ ଚିରକୁଟକେ ଯାହା ଗହେଁବା ଘିନି ପାରବା ? ନାହିଁପାରେ । ନାହିଁ ମାନଲେ ନାହିଁ ପାରେ । ନ ଆମେ ମାନି ଯାଉଛୁ । ତାଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ଅନୁସାରେ ଫସି ଯାଉଛୁ । ଦିନେ କଉଡ଼ିର ବିନିମୟ ମୂଲ୍ୟ ଥିଲା, ଆଏଜ୍ ନାହିଁ ନ । ମାନେ ଲୁକେ ସେତେବେଳେ ମାନୁଥିଲେ, ଇହାହିନି ନାହିଁ ମାନବାର । ନାହିଁ ମାନବାର ବଳି କଉଡ଼ିର ଯେତା ବିନିମୟ ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁନ, ସେତା ଗୁଣୀଟେ ଯଦି ନାହିଁ ବଲିଦେବା ତେବେ କାଗଜର ଟଙ୍କା ଭି ଥିବା ଥି ଉଡ଼ିଯିବା । (ଆଉ ବାକି ଆମେ ସତେ) ମାନିଯାଉଛେ ଯେ ଇ କାଗଜର ବଦଲା ସେ ଧାନ ଦେଇଦେବା ଆଉ ଚିଡ଼ିଘିନି ପାରବା । ପଏସା ବା ମୁଦ୍ରାକେ ଯେନମାନେ ଆମର ଜୀବନଥିଁ, ଆମର ସତ୍ୟତାଥିଁ ଆସବାର କେ ତେଲେ ସେମାନେ ପଏସାର ଇ ଯାଦୁକରୀ ଦେଖେଇକରି ତାହାକେ ଆମର ଜୀବନର ଆଉ ଆମର ସତ୍ୟତାର ପ୍ରଭୁ କରି ରଖି ଦେଇଛନ୍ତି । ଏଛେନ୍, ପଏସାକେ ବାବ୍ ଦେଇକରି ନାଁ ଗୁଡ଼େ ପରଜା ଚଳିହେବା ବଳି ଭାବିପାରବା, ନା ଗୁଡ଼େ ରଜା ରାଜ୍ୟ ଶାସନ କରିହେବା ବଳି ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରବା । ପଏସା ଗୁଡ଼େ ରାକ୍ଷସ ଆସ । ଇଡା ପୁରୁ ହୋଇ ପାରସି, ଗହେଁଲେ ବଡ଼ ହେଇ ପାରସି । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବଶୀଭୂତ କରି ପାରସି । ସେ ପରଜାକେ ମୋହିତ କରି ଦେଇଛେ । ଜ୍ଞାନୀ ଗୁଣୀମାନେ ପଏସାର ଅନ୍ଧକାର ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ ମେଣ୍ଟା ହେଇକରି ରହିଯାଇଛନ୍ତି । ସେମାନେଭି ତାହାକର ସମସ୍ତ ଗରିମା ଥିବାର ସତ୍ତ୍ୱେ ପଏସା ନାହିଁ

ହେଲେ ଭି ଗୁଡ଼େ ଉନ୍ନତ ସମାଜ ହେଉପାରେ ବଳି ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ କରିପାରବାର ।

ଆଉର ଇ ପରିସ୍ଥିତି - ଇ ଆନୁବିଶ୍ୱାସ ବିହୀନ ପରିସ୍ଥିତିର ସୁଯୋଗ ନେଇକରି ମୁନୁଷ ପରିବେଶ ସାଂଗେ କମ୍ ସୁଲଭୁଡ଼ି ନାହିଁ କରବାର । ସାରା ସଂସାରର ପଂସାବାଲା ଲୁକେ କମ୍ ଉଡ଼ପାରୁ ନାହିଁ ହେବାର । ସେମାନେ ଗୁଡ଼େ ନୁଆଁ ଧାରା ବାହାର କରିଛନ୍ତି । ବଲୁଛନ୍ତି ପଂସା ଯଦି ତମର ହାତେ ହାତେ ଅଛେ ବଂସଲେ ଦେଶ ବିଦେଶ ନାହିଁ ଲାଗେ - ସବୁଦେଶର, ସବୁଠାରେ ପରିବେଶ ତମର ଆସ । ସବୁ ଦେଶର ଶାସନ ପ୍ରଶାସନ ତମର ମାଧ୍ୟମେ । 'ବସୁଧେୟ କୁଟୁମ୍ବକମ୍' । ବସୁଧାତା ଗୁଡ଼େ କୁଟୁମ୍ବ, ପଂସାବାଲା ସେ କୁଟୁମ୍ବର ଗୁପ୍ତିଆଁ । ତମର ଦେଶ ଆମର ଦେଶ ବଳି କିଛି ନାହିଁ । ସବୁ ଦ୍ୱାର ମେଲା କରିଦିଅ, ଆମର ବଲବାର ଟା ଛାଡ଼ିଦିଅ, ଯେ ପଂସା ଦେଲା ତାହାକେ ତମର ଯାହା ଯାହା ଅଛେ ଦେଇଦିଅ ଆଉ ଭାବ ଯେ ବିଶ୍ୱଟା ଗୁଡ଼େ ଆସ । ଇଂଲିଶ ଭାଷା ଥିଁ ଉତାରେ ସେମାନେ ବଲୁଛନ୍ତି - Liberalization, Privatization and Globalisation - ଉଦାରୀକରଣ, ଗରୋଇକରଣ ଆଉ ବିଶ୍ୱିକରଣ । ଇ'

ପଂସାବାଲେ - ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ମୁଦ୍ରାପାଣ୍ଠି ଆଉ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କ ବଳି, ଦୁଇଟା ଅନୁଷ୍ଠାନ ବନେଇଛନ୍ତି । ସେ ପଂସାଥୁଁ ଆମର ଦେଶର ମାଧ୍ୟମ, ପାଧ୍ୟନ, ପବନ, ଗଛଲତା, କଞ୍ଚା ଆଉର ଆକାଶର ବିକାଶ ଲାଗି ଗଣ ଦେଇଛନ୍ତି । ସେ ଗଣ ସାଙ୍ଗେ ସେ ବିକାଶର ଧାରା କାଶା ହେବା କେତା ହେବା ସବୁ ସର୍ବାବଳୀ ଲିଖି ଦେଇଛନ୍ତି । ଇନ ଆମର ଦେଶେ ତାଙ୍କର ଲୋକ ମୁରବୀ ହଇକରି ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରଶାସନକେ ଦୁର୍ଭିକ୍ତାଦାକେ ନିଜର ହିସାବେ ନାକେ ରସି ଲଗେଇକରି କାମ କରି ନଈଛନ୍ତି ।

ହେଥୁର ଲାଗି ପରିବେଶର ସୁରକ୍ଷା କି ଉନ୍ନତି କରବାର ଲାଗି ଚିନ୍ତା କରବାର ଲାଗି ଚିନ୍ତା କରୁଥିବାର ଲୁକ୍କୁ ଖାଲିଗଛ ଜଗେଇ କରି ପାଧ୍ୟନ ଦେଉଥିଲେ ନାହିଁ ହୁଏ - ଇ' ସବୁ କଥାକେ ଚିନ୍ତା କରବାକେଭି ହେବା ।

ପରିବେଶ ଜାତି କାଶା ହେବା ? ଇଟା ବିଭର କରବାକେ ହେଲେ ଆମେ କେନ୍, ପରକାରର ବିକାଶ ଉହୁହୁଁ - ସୁରୋଚିତ କି ଅସୁରୋଚିତ - ଆସ ଦେଖବାରକେ ହେବା । ଆମେ କେନ୍, ପରକାରର ସତ୍ୟତା କି 'ନିତ୍ ନଈଲା' ସତ୍ୟତା ? ଇକଥା ଆସ ପଂସାଲା ହେବାର କଥା । ଆମେ ଗୁଡ଼େ ଗୌରବପୂର୍ଣ୍ଣ,

ଆନୁସନ୍ଧାନପୂର୍ଣ୍ଣ, ଆନୁବିଶ୍ୱାସପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ଉହୁହୁଁ କି ପଂସାବାଲାକର କ୍ରାନ୍ତବାସ ହେବାର କେ ଉହୁହୁଁ, ପୁର କରବାକେ ହେବା ।

LPG ନାଲେ ତ କହୁଛନ୍ତି ଇଥୁର ମାନେ ଟାଙ୍କର ମୁଦ୍ରାରାକ୍ଷସବାଲା ପାଶ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟବିକଳ ନାହିଁନ । ଅନ୍ୟ ଗତି ନାହିଁନ । କିନ୍ତୁ କିଛି ଲୋକ ଉହାଝିନିଭି ଅଛନ୍ତି - ସେମାନେ କହୁଛନ୍ତି, ବିକଳ ଅଛେ । ଆମକୁ ଆଉ ସେ ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଗର ରଖିମୁନି କି ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଗର ପରତା ହେଇକରି ଚଳାବାରକେ କେହି ନାହିଁ କହେବାର । ତାଙ୍କର ଅସୁବିଧାକେ, ତାଙ୍କର ଆନୁନିର୍ଭରଶୀଳତାକେ ନଜର କରବାକେ କୁହାଯାଉଛେ । ସେହି ଅସୁବିଧା ସେହି ଆନୁନିର୍ଭରଶୀଳତାକେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିଁ ରଖିକରି କାଶା ନୁଆ ଉପାୟ, କରି ନାହିଁ ହୁଏ ? ମୁଦ୍ରାରାକ୍ଷସର କାଲେ ନାହିଁ ପଡ଼ିକରି, ପରିବେଶକେ ଅଧାଆଳି ନାହିଁ କରି ଦି ମୁନୁଷର ଜୀବନକେ ବିପନ୍ନ ନାହିଁ କରି କର କାଶା ବିକାଶ କରି ନାହିଁ ହୁଏ ?

ମୁନୁଷ ଆଉ ପରିବେଶର ଯେନ ଆତ୍ମିକ ସଂପର୍କ ଅଛେ ସେଟା ବାଣୀ ଆବିଷ୍କାର କରି ନାହିଁ ହୁଏ ?

■ ହାଉାକୁଡ଼ କଲୋନା, ସମ୍ବଲପୁର
ଯୋଗାଯୋଗ : ୯୪୩୭୦୫୬୮୮୪

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା କୋଶଳୀ ଭାଷାର ଉପଭାଷା

■ ସୁନିଲ ସୁରୋଞ୍ଚିତ

ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ଆଗମନ ପରେ ଭାରତରେ ପ୍ରଚଳିତ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଆର୍ଯ୍ୟଭାଷା ସଂସ୍କୃତିର ମିଶ୍ରଣରୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆଧୁନିକ ଭାଷାସମୂହ ବିକଶିତ ହୋଇଥିବାର ଐତିହାସିକ ଏବଂ ଭାଷାବିତମାନେ ମତବ୍ୟକ୍ତ କରନ୍ତି । ଉକ୍ତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯାହାକୁ ଭାଷାର ବିବର୍ତ୍ତନବାଦ ବୋଲି କୁହାଯାଏ,

ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ରାସ୍ତା ଏବଂ ସମୟସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଗତିକରେ ତାହା ହୁଏତ ଲକ୍ଷାଧିକ ବର୍ଷ ହୋଇପାରେ ହେଲେ ସେ ଲକ୍ଷାଧିକ ବର୍ଷର ସଠିକ୍ ଚିହ୍ନ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଷାରେ ରହିଯାଏ । ବିବର୍ତ୍ତନର ସେ ଚିହ୍ନ ସମୂହରୁ ଆଧୁନିକ ଭାଷାମାନଙ୍କର ବିବର୍ତ୍ତନଧାରା ବା ଇତିହାସ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସୂଚନା ମିଳିଥାଏ ।

କୋଶଳୀ ଭାଷା ବା ସମ୍ବଲପୁରୀ ଭାଷାର ମଧ୍ୟ ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ଇତିହାସ ଉହିତ୍ୱର ନିଶ୍ଚୟ । ସେ ଇତିହାସର ଉପାଧୁକ୍ତ ଅନୁସନ୍ଧାନ ନକରି କେବଳ ତାର ମନୁର ବିକାଶର ସୁଯୋଗ ନେଇ ଯଦି ଏକ ପଡ଼ୋଶୀ ଭାଷାଭାଷାର ଲୋକେ ତାକୁ ଏକ ଉପଭାଷାର ପରିଚୟ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା

ଶ୍ରୀମାନ୍ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ୍ ଦୋରା, ଡକ୍ଟରାପାଲି, ପୋ: (ବନ୍ଦା) ଶରମୁଣ୍ଡା, ଥା: ଅତାବିରା, ବରଗଡ଼, କୋଶଳୀଅଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

କରନ୍ତି, ତେବେ ତାହା ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ ନୁହେଁକି ? ଦିନେ ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାଭାଷୀ ଲୋକେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହି ପ୍ରକାର ମତବ୍ୟ ଦେଇ ଲୋକହସା ହୋଇଥିଲେ କାରଣ ଐତିହାସିକ ପ୍ରମାଣ ରହିଛି ଯେ ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାର ବିକାଶ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ରହିଥିଲା । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଆଜି କୋଶଳା ଭାଷାକୁ ଏକ 'ଉପଭାଷା' ତଥା ବୋଲି ଗୃପକ ମତବ୍ୟ ଦେବା ଆଗରୁ ତଥାକଥିତ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀମାନେ ଏହାର ଐତିହାସିକ ଯଥାର୍ଥତା ଓ ସାମ୍ପ୍ରତିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ବିଷୟରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିନେବା ଉଚିତ । କୋଶଳା ଭାଷାର ବିବର୍ତ୍ତନର କେତେକ ଐତିହାସିକ ପ୍ରମାଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଶିଖର ନିମ୍ନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଗଲା ।

ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଗୋଟିଏ ମୁଦ୍ରାର ଉଦୟ ପାର୍ଶ୍ୱ ସଦୃଶ ଅଟେ । ସଂସ୍କୃତିର ବିକାଶରେ ଭାଷାର ଓ ଭାଷାର ବିକାଶରେ ସଂସ୍କୃତିର ଭୂମିକା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ରୁହେ, ଏଣୁ ଯେ କୌଣସି ଭାଷାର ବିବର୍ତ୍ତନକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ହେଲେ ସେହି ଭାଷାଭାଷୀ ଲୋକଙ୍କ ଐତିହାସିକ ପୁଷ୍ପଭୂମିର ଜ୍ଞାନ ରହିବା ବିଶେଷ ଆବଶ୍ୟକ । କୋଶଳା ଭାଷା ତଥା କୋଶଳର ଇତିହାସର ଆରମ୍ଭ ପୌରାଣିକ ଯୁଗରେ ଭାରତବର୍ଷ ପୋହଳଟି ମହାଜନପଦରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଜର ନା ଥିଲା “କୋଶଳ ମହାଜନପଦ” । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ସେହି ମହାଜନପଦଗୁଡ଼ିକ ଚିତ୍ତାଜିତ ହୋଇ ଛୋଟ ଛୋଟ ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ପରେ ରାମାୟଣ ଯୁଗରେ କୋଶଳ, ଉତ୍ତରରେ ବିନ୍ଧ୍ୟପର୍ବତ ଠାରୁ ଦକ୍ଷିଣ ଦକ୍ଷିଣାବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ପୂର୍ବରେ ମହାନଦୀର ଉତ୍ତର ଅବବାହିକାରୁ ଦକ୍ଷିଣରେ ବେଣୁଗଙ୍ଗା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ଥିଲା । ସେ ସମୟରେ କୋଶଳର ରାଜା ଥିଲେ ଗାଜା

ଭାନୁମତ । ଭାନୁମତଙ୍କ ଏକମାତ୍ର କନ୍ୟା ରାଜକୁମାରୀ କୌଶଲ୍ୟାଙ୍କ ବିବାହ ଅବଧର ରତ୍ନବଂଶୀ ରାଜା ଦଶରଥଙ୍କ ସହ ହୋଇଥିଲା । ପରେ ମହାରାଜ ଦଶରଥ ପୁତ୍ରେଷ୍ଠି ଯଜ୍ଞ କରି ପୁତ୍ରପ୍ରାପ୍ତ କଲେ । ସେ ପୁତ୍ରମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର ଶ୍ରୀରାମ କୌଶଲ୍ୟାଙ୍କ ସନ୍ତାନ । ଉକ୍ତ ଯଜ୍ଞାନୁଷ୍ଠାନ ସମୟରେ କୋଶଳ ନରେଶ ଭାନୁମତଙ୍କ ସ୍ୱକୃତ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ‘ବାଲକାଣ୍ଡ’ର ତ୍ରୟୋଦଶ ସର୍ଗରେ ନିମ୍ନମତେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ - तथा वगेशल राजन्म भानुमन्तम् सुसतवृत्तम् । मगधाधिपति सुरं सर्वशास्त्र विसारदं । କୋଶଳ ନରେଶ ଭାନୁମତଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପରେ କୋଶଳ ଉତ୍ତରାଧିକାର ସୂତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଜାମାତା ଦଶରଥଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ମିଶ୍ରିତ ହେଲା । ଅଷ୍ଟଧ ଓ କୋଶଳର ମିଶ୍ରିଣ ପରେ ସେହି ବିରାଟ ଭୂଖଣ୍ଡର ନୂତନ ନାମକରଣ ହେଲା ‘ମହାକୋଶଳ’ (ବି.ଦ୍ର କୋଶଳ ଖଣ୍ଡ ଗ୍ରହ ବାବଦରେ, ମାନସ ପିଣ୍ଡସ ବାଲକାଣ୍ଡ ୨ୟ ଖଣ୍ଡର ଟିକାରେ ଶ୍ରୀ ଅଞ୍ଜନିନନ୍ଦନ ଶରଣଙ୍କ ସମ୍ପାଦିତ, ଗୀତା ପ୍ରେସ୍‌ର ଚତୁର୍ଥ ସଂସ୍କରଣ, ଦୋହା - ୧୦୮ର ଭାବାର୍ଥ) । ଏପ୍ରକାର ନାମକରଣର କାରଣ ହୋଇପାରେ ଅତୀତର ମହାଜନପଦର ଆକାର ଏବଂ ଅଷ୍ଟଧ ଓ କୋଶଳର ମିଶ୍ରିଣ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆକାର ପାଖାପାଖି ସମାନ ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ତଥା ମହାଜନପଦର ନାଁ କେବଳ କୋଶଳ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଷ୍ଟଧ ସହ ମିଶ୍ରିତ ହୋଇଥିବା ରାଜ୍ୟର ନାଁ ମଧ୍ୟ କୋଶଳ ହୋଇଥିବାରୁ ନୂତନ ନାମକରଣ ‘ମହାକୋଶଳ’ ହୋଇଆଇପାରେ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରାଯାଏ । ହେଲେ ସେହି ନୂତନ ନାମକରଣ ‘ମହାକୋଶଳ’ ଇତିହାସ ପୃଷ୍ଠାରେ ଅଧିକ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହି ପାରିନଥିଲା କାରଣ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଦୁଇପୁତ୍ର ଲବ ଓ କୁଶଙ୍କ ଭିତରେ ‘ମହାକୋଶଳ

ବିଭାଜିତ ହୋଇ ଲବଙ୍କୁ ଉତ୍ତର କୋଶଳ
ଓ କୁଶଙ୍କୁ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳର ରାଜତ୍ବ ପ୍ରଦାନ
କରାଗଲା । ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ରାମାୟଣ ଡଥା
ଅନୁସାନ୍ୟ ପୁରାଣଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରମାଣ
ବିଆଯାଇପାରେ ଯଥା - ଭବରାଜାଶ୍ଚ
उत्तरकाण्ड (୨୦୮, ୪/୫)-

कुशस्य नगरी रम्भया बिन्ध्य पर्वत
रोधसि । कुशाबतीति नाम्ना सा कृता
रामेण धीमता ॥४॥

स्त्रबस्तीति पुरी रम्या श्रबिताच लबस्य
च ।

अयोध्यां विजनां कृत्वा राधायो
भरतस्तथा ॥५॥

ବାୟୁ ପୁରାଣ / ବାୟୁ ପୁରାଣ (୮୨-୨୧୧, ୨୦୦)

कुशस्थ कुशल राज्य पुरीबपि
कुशस्थली ।

रम्य निवेसिता तेन बिन्द्य पर्वत
सनेषु॥

उत्तरं कोशल राज्याम् लबस्व च
महात्मनः ।

स्त्रबस्थि लोक विवक्षाताः ।।

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଅନ୍ୟ ଭ୍ରାତାମାନେ ସେତେବେଳେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରୁଦ୍ଧିକର ରାଜତ୍ବ ପ୍ରାପ୍ତ କରିସାରିଥିଲେ ଏବଂ ମହାକୋଶଳ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ରାଜତ୍ବରେ ଥିଲା । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ଯେ ଇତିହାସର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯାହାକି ରାମରାଜ୍ୟ ଭାବରେ ବିଖ୍ୟାତ ହୋଇ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ରହିଗଲା ସେହି ରାମରାଜ୍ୟ ଏହିସ୍ଥାନରେ ହିଁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ (ବର୍ତ୍ତମାନର ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ସେହି ରାମରାଜ୍ୟର ଏକ ଅଂଶ ଥିଲା) ହୋଇଥିଲା । ଲବ ଓ କୁଶ ଭିତରେ ମହାକୋଶଳ ବିଭାଜନରେ ବିନ୍ଧ୍ୟପର୍ବତ ହେଲା ଉଭୟଙ୍କର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ସୀମା, ବିନ୍ଧ୍ୟପର୍ବତର ଉତ୍ତରକୁ ଉତ୍ତର କୋଶଳ ଓ ଦକ୍ଷିଣକୁ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳ । ଅତୀତର ମହାରାଜା ଭାନୁମତଙ୍କ କୋଶଳ ହିଁ

ଦକ୍ଷିଣକୋଶଳ ଭାବରେ ନାମିତ ହୋଇ ମହାରାଜା କୁଶଳ ଶାସନାଧୀନ ହେଲା ଏବଂ ଲବଳ ଉତ୍ତରକୋଶଳ ପରେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ତାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ହରେଇଲା । କୁଶଳ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳ ଭାରତ ଇତିହାସରେ ତାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଜାହିର କରିଛନ୍ତି ଚିନ୍ତା ଚିନ୍ତା ରାଜବଂଶର ରାଜତ୍ୱରେ ଭାରତର ସ୍ୱାଧୀନତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳର ସୁତାମୀ ଇତିହାସର ଏକ ଅଂଶ ଆମକୁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ମହାଭାରତ ଗ୍ରନ୍ଥରୁ । ମହାଭାରତ ଯୁଗରେ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳ ପାଞ୍ଚଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଥିବାର ଜଣାପଡ଼େ । ମହାଭାରତ ଗ୍ରନ୍ଥର ଚିତ୍ତିନୁ ଖଣ୍ଡରୁ ପୂର୍ବ କୋଶଳ, ପଶ୍ଚିମ କୋଶଳ, ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳ, କାଶ୍ୟା କୋଶଳ ଆଦି ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ତଥା ସେସବୁ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ବିଭିନ୍ନ ନାମଧାରୀ ରାଜାମାନେ ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧରେ ପାଣ୍ଡବ ପକ୍ଷରୁ କିଛି ଏବଂ କୌରବ ପକ୍ଷରୁ କିଛି ଯୁଦ୍ଧ କରିଥିବାର ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ (କୃଷ୍ଣଦୈତ୍ୟାୟନ ବ୍ୟାସଙ୍କ ରଚିତ ତଥା ସଂସ୍କୃତରେ ଲିଖିତ ମହାଭାରତର ଶ୍ରୀ କିଶୋରୀ ମୋହନ ଗାଙ୍ଗୁଲିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଇଂରାଜୀ ଅନୁବାଦ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ) । ଏହିପରି ଏତିହାସିକ ପୁଷ୍ପଭୂମି ଉପରେ କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ସଂସ୍କୃତି ଗଢ଼ିଉଠିଛି । ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ଇତିହାସରେ ମଧ୍ୟ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ରାଜାମାନଙ୍କ ଅଧୀନରେ ରହି ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ଆସିଛି ଏବଂ ଭାଷା ସଂସ୍କୃତିରେ ସେ ସମସ୍ତ ଏତିହାସିକ ପ୍ରଭାବକୁ ସମାହିତ କରି ଅନେକ ଉତ୍ଥାନ ପତନ ପରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ସଂସ୍କୃତିର ତଥା ଭାଷାର ରୂପରେ ପରିଣାମାନ ।

ଏହି କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ସୁବର୍ଣ୍ଣଯୁଗ ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ରାଜତ୍ୱ ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧିତ ଭାବରେ ତତ୍କାଳୀନ ରାଜଧାନୀ ଅଯୋଧ୍ୟାର ପ୍ରଭାବ ବିଶେଷ ଭାବରେ ପଡ଼ିଥିବା ଏତିହାସିକଙ୍କ ମତରେ ଭାଷା ଓ

ସଂସ୍କୃତିର ସମ୍ପ୍ରସାରଣ କରିବାରେ ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ବିଶେଷ ଯୋଗଦାନ ରହିଛି ଅର୍ଥାତ୍, ବ୍ରାହ୍ମଣ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସହଯୋଗକାରୀ କିଛି କାଚି ହିଁ ସବୁବେଳେ ଉନ୍ନତ ବାସ ଓ କୃଷି ପାଇଁ ଉନ୍ନତ ଭୂମି ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନକୁ ଯାତ୍ରା କରି ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆର୍ଯ୍ୟଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତିକୁ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ କରି ଆସିଛନ୍ତି କିମ୍ବା ରାଜାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାର ସ୍ୱରୂପେ ପାଇ ଦୂର ଦୂରାନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇ ଉପବାସ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଭାଷା ସଂସ୍କୃତିର ସମ୍ପ୍ରସାରଣରେ ସହାୟକ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି । ସେହି ମତାନୁସାରେ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳକୁ ମଧ୍ୟ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି, ସେ ସମୟର ଦେଶର ରାଜଧାନୀ ବା ଉତ୍ତରକୋଶଳ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଯୋଧ୍ୟାରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ଆଗମନ ସହ ହୋଇଥିବ । ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ବ୍ୟବହାର ହେଉଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ଯଥା ଲେହେଁଡ଼ା, ଗାଗର, ଓସ୍ ଇତ୍ୟାଦିରୁ ଏହି ଅଞ୍ଚଳର ଭାଷା ଉପରେ ଶୁରସେନ (ମଥୁରା) ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରଭାବ ମଧ୍ୟ ପଡ଼ିଥାଇପାରେ ବୋଲି ପଣ୍ଡିତ ପ୍ରୟାଗ ଦତ୍ତ ଯୋଶୀ ମତଦିଅନ୍ତି । (ତାଙ୍କର ଲିଖିତ; “କୋଶଳା ଭାଷା” ପୁସ୍ତକର ପୃଷ୍ଠା ୩ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ) ତାଙ୍କର ଏହି ମତର ଯଥାର୍ଥତା ବିଭିନ୍ନ ଏତିହାସିକ ବିବରଣୀରୁ ପ୍ରତିପାଦିତ ହୁଏ ଯଥା - ଓଡ଼ିଶାର ବିଶିଷ୍ଟ ଏତିହାସିକ ଡା. ସତ୍ୟନାରାୟଣ ରାଜଗୁରୁଙ୍କ ଲିଖିତ- ଓଡ଼ିଶାର ସଂସ୍କୃତିକ ଇତିହାସ ପୁସ୍ତକର ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡ ପୃଷ୍ଠା ୩୭, ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାର ଇତିହାସ ୧ମ ଭାଗ ପୃଷ୍ଠା ୪୨୩-୪୫୧ରେ), ଡ. ରାଜଗୁରୁ ଲେଖିଛନ୍ତି - ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ତାମ୍ରଶାସନମାନଙ୍କରୁ ଏହା ଜଣାପଡ଼େ ଯେ, ଶ୍ରାବସ୍ତି, କୋଲାହ୍ତ, ହସ୍ତିପଦ, ଲଲାପଦ, ଅଯୋଧ୍ୟା, ମଧ୍ୟଦେଶ ଇତ୍ୟାଦି ଅଞ୍ଚଳରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଆସି ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଶାର ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ ଓ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳରେ ବସବାସ କଲେ । ଏହି ବିଷୟରେ ଏତିହାସିକ

ରାୟବାହାଦୁର ହାରାଲାଲ ଡାଙ୍କର ପୁସ୍ତକ Descriptive List of Inscriptions in THE CENTRAL PROVINCES AND BERAR (it might be Behar) ୧୯୧୬ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ ଓ ନାଗପୁର ସରକାରୀ ପ୍ରେସରେ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଥିଲା । ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକରେ ପୃଷ୍ଠା ୯୫ରେ ନିମ୍ନମତେ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି - it is remarkable that there are amongst the donees Brahman immigrants fom Madhyadesa and even distant Sravasti in Oudh. ଅର୍ଥାତ୍, ଦାନ ପାଇଥିବା ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମଧ୍ୟଦେଶ ଏବଂ ଦୂରାନ୍ତ ଅଞ୍ଚଳର ଶ୍ରବସ୍ତୀ (ରାମାୟଣର ଉପରୋକ୍ତ ଶ୍ଳୋକରେ ଲବଳ ଉତ୍ତରକୋଶଳର ରାଜଧାନୀ) ନଗରୀରୁ ଆସିଥିବା ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ । ସୋମବଂଶୀ ରାଜା ମହାଶିବଗୁପ୍ତଙ୍କ ପୁତ୍ର ଏକ ତାମ୍ରଶାସନର ବିଶ୍ଲେଷଣରେ ଏପିଗ୍ରାଫିଆ ଇଣ୍ଡିକାରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି - ସେହି ତାମ୍ରଶାସନ ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥିବା ବ୍ରାହ୍ମଣ ମଧ୍ୟଦେଶ କିମ୍ବା ଶ୍ରବସ୍ତୀ ନଗରୀରୁ ଆସିଥିଲେ । Ref. Mr. B.C. Mazumdar in his article on the Sonapur plates (Epigraphia Indica, Volume XI, page- 93ff) ପ୍ରଥମେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ଅଞ୍ଚଳକୁ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଆସିଥିବେ ନିର୍ଦ୍ଧିତ ଭାବରେ ଏହି ଅଞ୍ଚଳ ଘଷ ଅରଣ୍ୟରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିବ । ଏହି ଅବିକଶିତ ଜଙ୍ଗଲ ପରିବେଷିତ ଅଞ୍ଚଳକୁ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ଆସିଥିବା ବିଷୟରେ ପ୍ରମାଣ କେତେକ ଖନନରୁ ବାହାରିଥିବା ସେ ସମୟର ବ୍ୟବହୃତ ଉପକରଣ, ମୂର୍ତ୍ତି, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଓ ଗୌପ୍ୟମୁଦ୍ରା ତଥା ମୋହୋର ଆଦି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟସମୂହରୁ ତଥା କେତେକ କିମ୍ବଦନ୍ତୀରୁ ଜଣାପଡ଼େ । ଏପରି ଏକ

ଶ୍ରୀମାନ ପ୍ରତାପ କୁମାର ଭୋଇ, (ବିଜୁରୁ), (ବୟା) ଖରମୁଣ୍ଡା, ଥା: ଅତାବିରା, ବରଗଡ଼, କୋଶଳାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

କିମ୍ବଦନ୍ତୀର ଉଦାହରଣ ପଣ୍ଡିତ ପ୍ରୟାଗ ଦତ୍ତ ଯୋଶୀଙ୍କ ପୁସ୍ତକ “କୋଶଳୀ ଭାଷା”ର ପୃଷ୍ଠା ୬ରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ତାହାହେଲା ଆଦିବାସୀମାନେ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ “ପୂର୍ବରା ବୁକା” ବୋଲି କହିବା ବା ନାମିତ କରିବା । ସେ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ହେଲା - ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଥମେ ଏହି ଅଞ୍ଚଳକୁ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଆସିଲେ, ସେମାନେ ଏହି ଅଞ୍ଚଳର ଆଦିବାସୀଙ୍କୁ ପାଇଁ ଏକ ଭିନ୍ନ ସାଂସ୍କୃତିକ ତଥା ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହିତ ସେମାନଙ୍କ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଅନୁପ୍ରବେଶ କରିଥିବା ଶତ୍ରୁ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟକିଛି ନଥିଲେ । ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ନାଁ ତ ରୂପରେ ନା ଗୁଣରେ ନା ସତ୍ୟତା ଖେତ୍ରରେ କୌଣସି ସମାନତା ନଥିଲା । ଏଣୁ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥରେ ହାନି ପହଞ୍ଚାଇବାର ଆଶଙ୍କା ଥିଲା । ଏଣୁ ସେମାନେ ସ୍ଥିର କଲେ ଏହି ନୂତନ ଅନୁପ୍ରବେଶକାରୀଙ୍କୁ ନିପାତ୍ କରି ସେମାନଙ୍କ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଶତ୍ରୁଶୂନ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ । ସେହି ଯୋଜନା ଅନୁସାରେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯିଏ ଗୋଟିଏ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ମାରୁଥିଲା ସେ ଆସି ଅନ୍ୟଲୋକମାନଙ୍କୁ କହୁଥିଲା, ଗୁଡ଼େ ପୂର୍ବରା ବୁକା ପୁଲ୍ଲି (ପୁଲ୍ଲି ଅର୍ଥ ବଳି ଦେଲି) ପୂର୍ବରା ଅର୍ଥ ଧଳା, ବୁକା ଅର୍ଥ ବୋବା ଯେହେତୁ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଗୌର ବର୍ଣ୍ଣର ଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନେ ଧଳାଧୋତି ଓ ଚନ୍ଦ୍ରର ପିନ୍ଧିଥିଲେ, ଉପରୁ ତଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧଳାଥିବାରୁ ପୂର୍ବରା ଏବଂ ହତ୍ୟା କରାଯାଇଥିବାରୁ ଏ ପ୍ରକାର ନାମକରଣ କରାଯାଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ସେ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଏକ ଢଙ୍ଗ ବା ମନ୍ତବ୍ୟ ଭାବରେ ପ୍ରଚଳିତ ଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ଯେ ବାହୁଲ୍ ମାନେ ‘ପୂର୍ବରା ବୁକା’ ବୋଲି ଶବର ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ବୟସ୍କ ଲୋକେ କହନ୍ତି ।

ଓଡ଼ିଶାକୁ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତିର ଆଗମନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଡା. ସୁନୀତି ଚାଟାର୍ଜୀ ତାଙ୍କର ଲିଖିତ ପୁସ୍ତକ The People, “Lan-

guage and Culture of Orissa’ରେ ଲେଖିଛନ୍ତି *** when did the Aryan language penetrated Orissa?... We have spoken about the two routes of its passage from North India to this State.... one from Magadha and West Bengal and the other from Koshal or Maha Koshal.” ଏହାର ଅର୍ଥହେଲା ଆର୍ଯ୍ୟଭାଷା ଓଡ଼ିଶାକୁ ଦୁଇଟି ରାସ୍ତା ଦେଇ ପ୍ରବେଶ କରିଅଛି । ଗୋଟିଏ ହେଲା ମଗଧ ଏବଂ ପଶ୍ଚିମବଂଗ ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି କୋଶଳ ବା ମହାକୋଶଳ ପଟୁ ।

କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ମହାନ, ପଣ୍ଡିତ ଜବିରାଜ ପ୍ରୟାଗଦତ୍ତ ଯୋଶୀ ତାଙ୍କର କୋଶଳୀ ଭାଷା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ପ୍ରମାଣ କରି ସାରିଛନ୍ତି ଯେ, କୋଶଳୀ ଭାଷା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାଷା ଏବଂ ଏହି ଭାଷା ଉପରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର କେବେ କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିନାହିଁ । ସେ ଲେଖିଛନ୍ତି କୋଶଳୀ ଭାଷାର ବିବର୍ତ୍ତନଧାରା ହେଲା; ସଂସ୍କୃତ =] ପ୍ରାକୃତ =] ଅର୍ଦ୍ଧମାଗଧୀ =] ଅବଧୀ / ବାଲେଶଖି/ ଛତିଶଗଡ଼ି/କୋଶଳୀ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବିବର୍ତ୍ତନ ଧାରା ହେଲା ସଂସ୍କୃତ =] ପ୍ରାକୃତ =] ମଗଧୀ =] ବଂଗଳା/ଓଡ଼ିଆ / ଆସାମିୟା ।

ଭାଷା ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କ ମତରେ ଆର୍ଯ୍ୟଭାଷା ସଂସ୍କୃତ, ଲୋକଙ୍କ ଅନିଚ୍ଛାସତ୍ତ୍ୱେ ଶବ୍ଦାବଳୀ, ଉଚ୍ଚାରଣ ତଥା ବାକ୍ୟଗଠନର ସରଳୀକରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାଦେଇ ଯେଉଁ ରୂପକୁ ପହଞ୍ଚିଲା ତାହାକୁ ପ୍ରାକୃତ କୁହାଗଲା । ଏହି ବିବର୍ତ୍ତନରେ ଶୂରସେନ ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଥିବାରୁ ତାକୁ ସୁରସେନ - ପ୍ରାକୃତ କୁହାଗଲା । ତାପରେ ଆଗକୁ ଯାଇ ମାଗଧୀ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ବିବର୍ତ୍ତନର ଧାରା ଦୁଇଟିରାସ୍ତା ନେଇ ଗୋଟିଏ ପଟେ ମାଗଧୀର ରୂପ ଗ୍ରହଣ କଲା ଏବଂ ପରେ ସେଥିରୁ ବଂଗଳା ଓଡ଼ିଆ ଓ ଆସାମିୟାର

ସୃଷ୍ଟି ହେଲା, ଅନ୍ୟଟି ଯାଇ ପୂର୍ବହିନ୍ଦୀର ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଓ ପରେ ସେଥିରୁ ବାଲେଶଖଣ୍ଡି, ଛତିଶଗଡ଼ି, କୋଶଳୀ ଏବଂ ଅବଧୀର ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ କି ପୂର୍ବ ହିନ୍ଦୀଗୋଷ୍ଠୀ କିମ୍ବା କୋଶଳ ଗୋଷ୍ଠୀ କୁହାଯାଏ ।

ଉପରୋକ୍ତ ମତବାଦକୁ ସମର୍ଥନରେ ରେଭେନ୍ସା କଲେଜର ପୂର୍ବତନ ପ୍ରଫେସର ଶ୍ରୀ କେ.ସି. ମିଶ୍ରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ ପୁସ୍ତକ “The Cult of Jagannath”ରେ ଥିବା ତାଙ୍କର ମତ ଯାହାକି ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା; “It may be suggested that the civilisation progressed through this River (Mahanadi) to the Coastal region of Orissa from the far away hinterland of Madhya Bharat.”

ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଲା ସତ୍ୟତା ଏହି ମହାନଦୀର ଧାରେ ଧାରେ ମଧ୍ୟଭାରତରୁ ଉପକୂଳ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଯାଇଛି ।

କୋଶଳୀ ସାହିତ୍ୟର ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଲେଖକ ଦେବାନନ୍ଦ ହୋତା ତାଙ୍କର ଦେବନାଗରୀ ଲିପିରେ ଲିଖିତ ପୁସ୍ତକ “କୁଶଳୀ ଭାଷାର ଗୁଡ଼େ ଖୋଲ୍”ରେ ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ, ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଆଦିକବି ଶ୍ରୀ ସାରଳା ଦାସ, ସାରଳା ମହାଭାରତର କେତେକ ଯାଗାରେ କରସି, ଦିଅସି, ଆଦି ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି (ଅବଶ୍ୟ ଅନୁଜ୍ଞା କିମ୍ବା ପ୍ରାର୍ଥନାପୂର୍ବକ କାଳର ଏକ ବଚନରେ ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି) ଯାହାକି କୋଶଳୀ ଭାଷାର ନିତ୍ୟବର୍ତ୍ତମାନ କାଳର ଏକବଚନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଆଦିକବି, ସେଥିରେ ଆହୁରି ଅନେକ କୋଶଳୀ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରିଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ଯେପରିକି; ହାଦେ, ନିରା, ନିର୍ଧୁମ, ଛିନି ଇତ୍ୟାଦି (ଯାହାକି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଶବ୍ଦ କେବେବି ନୁହେଁ)

ଦେବାନନ୍ଦ ହୋତା ସେହି ପୁସ୍ତକର ପୃଷ୍ଠା ୨୩ରେ, ଡ଼. କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କ

୧୬

ଶ୍ରୀମାନ ସୁଧାଂଶୁ ଶେଖର ଦାଶ, ଗିଳାଏନ୍ ଲାଇଫ୍ ଇନ୍ସ୍ପୁରେନ୍, ଡ଼ା.ନଂ.-୧୦, ବରଗଡ଼, କୋଶଳାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ପୁସ୍ତକ ଓଡ଼ିଶା ଇତିହାସରୁ (The History of Orissa) ଉଦ୍ଧୃତ କରି ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ “କୋଶଳନରେଶ ଯଜାତି କେଶରୀ ଉତ୍କଳକୁ ଅଧିକାର କଲାପରେ ତାଙ୍କର ମୂଳରାଜ୍ୟ ସହ ସମ୍ମିଳିତ କରି ପରେ ସେ ତାଙ୍କର ରାଜଧାନୀକୁ ଉପକୁଳକୁ ଉଠେଇ ନେଇଗଲେ ।” ସେ ସମୟ ଥିଲା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବିବର୍ତ୍ତନର ସମୟ ଏବଂ ଉକ୍ତ ସମୟରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଉପରେ ରାଜଭାଷା ହିସାବରେ କୋଶଳୀ ଭାଷାର ପ୍ରଭାବ ନିଶ୍ଚିତ ପଡ଼ିଥିବାର ପ୍ରମାଣ ସାରଳା ମହାଭାରତରେ ରହିଥିବା କୋଶଳୀ ଶବ୍ଦାବଳୀରୁ ଅନୁମେୟ ।”

ଡ. କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପାଣିଗ୍ରାହୀ ଉପରୋକ୍ତ ପୁସ୍ତକର ପୃଷ୍ଠା ୨୮୪ରେ ଲେଖିଛନ୍ତି; “The people of Koshal tract originally spoke a language which was akin to “Bhojpuri Prakrut”, while the language of the Coastal strip had affinity with “Magadhi”. These two branches of “Prachya Prakrut” met and mingled in Orissa and formed a language which came to be known as Oriya (Odia)....”

ଅର୍ଥହେଲା, କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ଲୋକମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଯେଉଁ ଭାଷାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିଲେ ତାର ସମ୍ପର୍କ ଭୋଜପୁରୀ ପ୍ରାକୃତ ସହ ଥିଲା, ଯେତେବେଳେ କି ଉପକୁଳ ଅଞ୍ଚଳର ଭାଷାର ସଂପର୍କ ମାଗଧୀ ପ୍ରାକୃତ ସହ ଥିଲା । ଏହି ଦୁଇ ପ୍ରାଚ୍ୟପ୍ରାକୃତର ମିଶ୍ରଣରେ ଯେଉଁ ଭାଷାର ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ସେହି ଭାଷା ‘ଓଡ଼ିଆ’ ନାମରେ ନାମିତ ହେଲା । ଉପରୋକ୍ତ ଆଲୋଚନାରୁ ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ବାହାରିଛି ଯେ କୋଶଳୀ ଭାଷା ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଉଭୟେ, ନିଜ ନଜର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିବର୍ତ୍ତନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦେଇ ଗଠି କରିଅଛନ୍ତି ପରସ୍ପର ସମାନ୍ତରାଳ ଭାବେ ଆସି

ବର୍ତ୍ତମାନର କଳେବରପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ପୂର୍ବରୁ କୋଶଳୀ ଭାଷା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ସୃଷ୍ଟିରେ ତା’ର ଯୋଗଦାନ କରିଅଛି । ହେଲେ କୋଶଳୀ ଭାଷାର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଏହା ଯେ ଏହି ଭାଷାଭାଷୀ ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବାଧ୍ୟବାଧକତା ଯୋଗୁଁ, ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ଭାଷାର ଉପଯୁକ୍ତ ଯତ୍ନ ନେଇପାରି ନାହାନ୍ତି, ଏଣୁ ତାଙ୍କ ଭାଷା ଉପେକ୍ଷିତ ହୋଇ ରହିଯାଇଛି ।

କୋଶଳୀ ଭାଷାର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ସହିତ ତାର ସମୃଦ୍ଧ ବିଷୟରେ କାରମ୍ଭାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ । ଏଣୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଉଦାହରଣ ମାଧ୍ୟମରେ ଦେଖିବା, କୋଶଳୀ ଭାଷା କିଭଳି ଭାବରେ “ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବି ଓ ପୁଷ୍ପ ବି” । କୋଶଳାଞ୍ଚଳରେ କେବେଠାରୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ପ୍ରଚଳନ ରହିଆସିଅଛି ହୁଏତ ଜାଣିହେବ ନାହିଁ । ହେଲେ ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ଉପେକ୍ଷା ସତ୍ତ୍ୱେ କୋଶଳୀ ଭାଷା ତା’ର ସ୍ଥାନରେ ନା’କେବଳ ବଞ୍ଚି ରହିଛି । ଧୀରେ ଧୀରେ ହେଲେବି ବିକଶିତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଷାର ବିବର୍ତ୍ତନର ବିନ୍ଦୁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ରହିଥାଏ । ଯାହାକି ନିମ୍ନ ପ୍ରଦତ୍ତ ଉଦାହରଣଙ୍କରୁ ଠିକ୍‌ଭାବରେ ବୁଝି ହେବ । ତିଆଁ- ଗୁଡ଼େ କୋଶଳୀ ଶବ୍ଦ, ତାର ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ ବା ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ହେଲା ଭଉଁ, ହିନ୍ଦୀ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ହେଲା ତିମକ୍ ତଥା ଇଂରାଜୀରେ White Ant ତିଆଁ, ଭଉଁ, ତିମକ୍ ଏହି ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ତିଡ଼ ଧାତୁରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରୂପରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଅଛି ।

ହିନ୍ଦୀ = ତାମକ୍ - ତାଡ଼୍ + ଅକ
କୋଶଳୀ = ତାଆଁ - ତିଡ଼୍ + ଆ
ଓଡ଼ିଆ - ଭଇ - ଭର୍ + ତାଡ଼୍
ହିନ୍ଦୀ ଏବଂ କୋଶଳୀରେ ଧାତୁ ରୂପର ବ୍ୟବହାର ସମାନ ଥିଲା ବେଳେ ଓଡ଼ିଆରେ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ହେଉଅଛି ।

ସେମାନଙ୍କ ରହିବା ଜାଗା ବା ବସା

ହିନ୍ଦୀ - ବମାଠା - ବମ୍ (ଉଦ୍‌ଗାରଣେ + ଇଠା (ଜଣନ)

କୋଶଳୀ = ବିନୋଆଁ - ବୃଣ୍ (ବ୍ରୀଣ ସଂଗ୍ରହେ) - ବାନ୍ + ଓ + ବିନୋଆଁ ।

ଓଡ଼ିଆ = ହୁକା + ହୁକ୍ (ଉପରକୁ ଲମ୍ବ ଦେବା) + ଆ

ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖିବା କୋଶଳୀ ଭାଷାର ଶବ୍ଦସମ୍ଭାର ଏବଂ ଶବ୍ଦାବଳୀ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦର ବିବର୍ତ୍ତନ ।

କେତେକ କୋଶଳୀ ଭାଷାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ବିଶ୍ଳେଷଣ;

ଭର୍- ବିଲ୍ (ଋଷଜମିମାନଙ୍କର ହିଡ଼ ବିଶେଷ)- ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦରୂପ ସମାନ- ଯିବାର ରାସ୍ତା ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

(Ref : A Sanskrit to English Dictionary, Published by Oxford University at Clarendon Press, London, Page-141)

ଗଡ଼ରା (ଗରରା) - ସଂସ୍କୃତର ମୂଳଶବ୍ଦ ଗଡ଼ରିକରୁ ଆସିଛି (ହିନ୍ଦୀରେ ମେଷପାଳନକୁ ଗଡ଼ରିଆ ବୋଲି କୁହାଯାଏ)

(Ref-do-)

ଅଁଗୁଛି - (ଗାମୁଛା) - ସଂସ୍କୃତ - ଅଙ୍ଗମ୍ (ପୁ) ରକ୍ଷ୍ୟତେ, ଅନେକ ଭର୍ତ୍ତି, ଅଙ୍ଗ+ଉକ୍ଷ+ଆ = ଅଙ୍ଗୋଛା - ଉନାଥେ ଖା ଲିଙ୍ଗ;

ଅଙ୍ଗୋଛିର ଅଁଗୁଛି (ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ; ପଣ୍ଡିତ ପ୍ରୟାଗଦତ୍ତ ଯୋଶୀଙ୍କ କୋଶଳୀ ଭାଷା ପୃଷ୍ଠା ୧୮)

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ କୋଶଳୀ ଶବ୍ଦ ତଥା ସେମାନଙ୍କ ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା;

ଏଷ୍ଟର- ଏହିବର୍ଷ - (ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ) ଏଷମାଃ

ପହୁର - ଗଡ଼ବର୍ଷ- (ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ) ପରୁତ

ପରିଏର - ବିଗଡ଼ବର୍ଷ (ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ)

ଶ୍ରୀମାନ୍ ଉପେନ୍ଦ୍ର ପୁରୋହିତ, ବୁର୍ଲା, କୋଶଳାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ପରାଗ
 ଖରସା- ଗାଢ଼ାଗ ଗୋବର - (ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ) କରଣ
 ଦୁଇଗୁଣ - ଦୁଇଗୁଣ - ସଂସ୍କୃତରେ ଦୁଇଗୁଣ
 ଚେଷ୍ଟାରଣା - ମଦ ଆଦି ପାନ କରିବା - (ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ) - ଚଷ୍ଟ୍ୟ (ଅପେକ୍ଷା ପାନ ଅଥରେ)
 ଉଦୁହ୍ନା - ବଦନାସ (ସଂସ୍କୃତ) ଉପଦ୍ରବ + ଆଛନ୍ଦ
 ଅସ୍ଵକଟ - ମଇଳା - (ସଂସ୍କୃତ)
 ଅ+ସୁ+ଘଟ
 କଳା - କଳରା - (ସଂସ୍କୃତ) କାରବେଲ୍ (ହିନ୍ଦୀରେ କରେଳା)
 ଉସତ୍ - ଶୁସ୍ତି - Pleasant (ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ ଉସତ୍)
 ପାଛରିବା - ଚାଉଳ ଆଦି ସଫାକରିବା ବ୍ୟବହୃତ ପଦ୍ଧତି । ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ - ପ୍ରଛନ୍ଦନ - ଅର୍ଥ - ଦାୟା ଦୂରା କୌଣସି ଜିନିଷରୁ ମଇଳା ସଫାକରିବା ଇତ୍ୟାଦି ଅନେକ ଉଦାହରଣ ନିଆଯାଇପାରେ ।
 କୋଶଳା ଭାଷାରେ, ସଂସ୍କୃତ ବ୍ୟାକରଣର ସିଧାସଳଖ ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ; କୋଶଳା ଭାଷାରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂସ୍କୃତ ବ୍ୟାକରଣର, ବ୍ୟାକରଣିକ ପ୍ରୟୋଗ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟାସିଛି । (ନି.ସୁ. ଡ. ନିଭୂତିଭୂଷଣ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ଦକ୍ଷିଣକୋଶଳର ଇତିହାସ' ପୁସ୍ତକର ପୃ. ୧୦୧ରେ ଥିବା କ. ରେଣୁବାଳା ମିଶ୍ରଙ୍କ ଲିଖିତ ସଂଦର୍ଭ, ସମ୍ବଲପୁରୀ ଭାଷା) ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାର ପରବର୍ତ୍ତୀପଦା ଧାତୁର ପ୍ରଥମପୁରୁଷ ଏକବଚନର ଲୁଟ୍ ଲକାର ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ୍ୟତ କାଳରେ 'ସ୍ୟାମି' ଏବଂ ଲୁଟ୍ ଲକାର ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳରେ 'ମି' ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲାଗେ, ଯେପରିକି; ପଠିଷ୍ୟାମି ଏବଂ ପଠାମି ଇତ୍ୟାଦି ହୁଏ । ସେହି ପ୍ରକାର ଏହି 'ମି' କୋଶଳାର କ୍ରିୟାପଦର ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ୍ୟତକାଳର ପ୍ରଥମପୁରୁଷ ଏକବଚନରେ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ

ଯଥା; ମୁକ୍ତ କରମି ପଦମି/ଯମି ଇତ୍ୟାଦି । ସଂସ୍କୃତରେ ମଧ୍ୟମପୁରୁଷ ଏକବଚନରେ ସି ପ୍ରତ୍ୟୟ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ ଯେପରିକି; ପଠସି / ଗଛସି ଇତ୍ୟାଦି । ଠିକ୍ ସେହିପରି କୋଶଳାରେ ମଧ୍ୟ ସି ପ୍ରତ୍ୟୟ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ, ହେଲେ ପ୍ରଥମପୁରୁଷ ଏକବଚନରେ, ଯଥା; ମୁକ୍ତ ପଦସି/ ଲେଖସି ଇତ୍ୟାଦି, ହେଲେ ତୃତୀୟପୁରୁଷ ଏକବଚନରେ ସଂସ୍କୃତର ବ୍ୟବହାର ସଦୃଶ ସମାନ 'ସି' ହୋଇ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ, ଯଥା; ସେ ପଦସି / ଗାଏସି/ ଯାଏସି ଇତ୍ୟାଦି । କାରକ ବିଭକ୍ତିର ବ୍ୟବହାରରେ ସଂସ୍କୃତରେ ଆକାରନ୍ତ ଶବ୍ଦର ତୃତୀୟା ବଚନରେ ଏକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲାଗେ ଯଥା; ବାଲକେନ, ରାମେନ, ହଷ୍ଟେନ ଆଦି ହେଲେ କୋଶଳାରେ କେବଳ ନ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲାଗେ ଯେପରିକି; ଲାଏଠନ, ହାଥନ, ଗୋଡ଼ ନ ଇତ୍ୟାଦି ତଥା ସସ୍ତମା ବିଭକ୍ତିରେ ମଧ୍ୟ ନ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲାଗେ ଯଥା- ଘର ନ, ଗଛ ନ ଆଦି । ସଂସ୍କୃତର ଅକାରନ୍ତ ଶବ୍ଦର ସସ୍ତମା ଏକବଚନରେ ଯେପରି ଏ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ, କୋଶଳାରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି ହୁଏ ଯଥା; ସଂସ୍କୃତରେ; ରାମେ, ହଷ୍ଟେ, ବୃକ୍ଷେ ଇତ୍ୟାଦି କୋଶଳାରେ; ହାଟେ, ଗଛେ, ଘରେ ଇତ୍ୟାଦି । ସଂସ୍କୃତରେ ସର୍ବନାମ ପଦ କିମ୍ବ ତୃତୀୟା ଏକବଚନରେ କେନ ହୁଏ ଯାହାକି କୋଶଳାରେ ମଧ୍ୟ ସମାନ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ । ସଂସ୍କୃତରେ; କେନ ଉପାୟେନ କୋଶଳାରେ କେନ ଉପାୟେନ । ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଶ୍ରୀ ମୀନକେତନ ଛୁରିଆଙ୍କ ଲିଖିତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ କୋଶଳା ଭାଷାର ପ୍ରଭାବ ଆଲେଖ୍ୟରୁ ଆନୀତ ଏକ ଉଦାହରଣ ଦେଖିବା ।
 ସଂସ୍କୃତ : କେନ ଉପାୟେନ ଅହମ୍ ମାସେନ ବ୍ୟାକରଣମ୍ ପଠିଷ୍ୟାମି ?
 କୋଶଳା; କେନ୍ ଉପାଏନ ମୁକ୍ତ ମାସେନ

ବ୍ୟାକରନ୍ ପଢ଼ମି ?
 ଓଡ଼ିଆ; କେଉଁ/କୋଉ ଉପାୟରେ ମୁଁ ମାସକରେ ବ୍ୟାକରଣ ପଢ଼ିବି ?
 ବର୍ତ୍ତମାନ କୋଶଳା ଭାଷାରେ ରହିଥିବା ଶବ୍ଦର ସମ୍ଭାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ।
 (ପଣ୍ଡିତ ଦେବାନନ୍ଦ ହୋତାଙ୍କ 'କୋଶଳା ଭାଷାର ଖୋଜ' ପୁସ୍ତକରୁ ଆନୀତ)
 ହିନ୍ଦୀ, ଓଡ଼ିଆ, ବଂଗଳା ଏବଂ କୋଶଳା ମଧ୍ୟରେ ତୁଳନାତ୍ମକ ବିଶ୍ଳେଷ ।
 (୧) ହିନ୍ଦୀ: ତୋତେନେ କାଟ୍ ଦିଆ / ବିଛୁନେ ତଙ୍କ ମାରଦିଆ ।
 ବଙ୍ଗଳା : ଟିଆ ପାଖା କାମଡ଼ ଦିଲୋ/ ବିଛା କାମଡ଼ ଦିଲୋ ।
 ଓଡ଼ିଆ : ଶୁଆ କାମୁଡ଼ି ଦେଲା / ବିଛା କାମୁଡ଼ି ଦେଲା ।
 କୋଶଳା : ମିତୁ ଚବିନେଲା / କଟିଆ ଲେଛେକା ଦେଲା ।
 ଉପରଲିଖିତ ବାକ୍ୟମାନଙ୍କରେ ବଂଗଳା ଓ ଓଡ଼ିଆ ଉଭୟ ଭାଷାରେ ଶୁଆ ଏବଂ ଟିଆ ପାଖା କାମୁଡ଼ିଲେ ହିନ୍ଦୀ ତୋଡା କାଟିଦେଲା କିନ୍ତୁ ବିଛୁନେ ତଙ୍କ ମାରଦିଆ, କାରଣ ତୋଡା ଏବଂ ବିଛା ଉଭୟଙ୍କ କାମୁଡ଼ିବା ବା ଆକ୍ରମଣ କରି ଆଘାତ କରିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଲଗା ଅଟେ । କୋଶଳା ଭାଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ପୁରାପୁରି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆଘାତକାରୀ ଏବଂ ଆଘାତର ଭିନ୍ନତା ପାଇଁ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର ଭିନ୍ନ ।
 (୨) ହିନ୍ଦୀ : ଧାନ କାଟୁଙ୍ଗା / ପେଡ଼ କାଟୁଙ୍ଗା
 ବଂଗଳା : ଧାନ କାଟବୋ / ଗଛ କାଟବୋ
 ଓଡ଼ିଆ : ଧାନ କାଟିବି / ଗଛ କାଟିବି
 କୋଶଳା : ଧାନ ଦାଏମି / ଗଛ କାଟମି ।
 ଉପରଲିଖିତ ବାକ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଉଭୟ ଧାନ ଓ ଗଛ କାଟିବା ସମାନ କେବେ ନୁହେଁ କାରଣ ଧାନ ଟାଙ୍ଗିଆରେ କାଟିହେବନାହିଁ କି ଗଛ ଦାଆରେ କାଟି ହୁଏନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ବଂଗଳା ଓ ଓଡ଼ିଆ ତଥା ହିନ୍ଦୀ ଭାଷାରେ

ସମାନ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଅଛି ହେଲେ କୋଶଳୀରେ ଉଭୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଟେ ।

(କ) ହିନ୍ଦୀ: ମୁଦେକୋ ଗାଡ଼ଦେବୋ / ଖମ୍ଭା ଗାଡ଼ ଦେବୋ ।

ବଂଗଳା : ଶବ୍ ପୁଡେ ଦେବୋ / ଖମ୍ଭା ପୁଡେଦେବୋ ।

ଓଡ଼ିଆ : ଶବ ପୋତି ଦେବା / ଖମ୍ଭ ପୋତି ଦେବା ।

କୋଶଳୀ : ମୁଦାରକେ ରୁପି ନେମା / ଖମ୍ଭ ଗାଡ଼ି ନେମା ।

ଉପରୋକ୍ତ କାବ୍ୟମାନଙ୍କରେ ହିନ୍ଦୀ, ବଂଗଳା ଓ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ମୁଦେ, ଶବ୍, ଶବ ଏବଂ ଖମ୍ଭ, ଖମ୍ଭା ସମସ୍ତ ଯାଗାରେ ଗାଡ଼ି ଦେବା କ୍ରିୟା ପୋତିଦେବା ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ କିନ୍ତୁ କୋଶଳୀରେ ଉଭୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଲଗା

ହୋଇଥିବାରୁ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ଅଲଗା ବ୍ୟବହାର ହେଉଅଛି । ମୁଦା ଯେହେତୁ ତିନିଖଣ୍ଡି ହାତ ତଳେ ରୁହେ ଓ ତାର କୌଣସି ଅଂଶ ଉପରକୁ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ ତାହାପାଇଁ ରୁପି ନେମା ବ୍ୟବହାର ହେଲା, ହେଲେ ଖମ୍ଭର କିଛି ଅର୍ଥାତ୍ ହାତେ ଦୁଇହାତ ମାଟି ଭିତରେ ରହେ ଓ କାନ୍ଦି ଅଂଶ ଉପରକୁ ବାହାରିଥାଏ, ସେହି ଯାଗାରେ ଗାଡ଼ିବା ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ହୋଇଛି । ବଂଗଳାରେ ଦେଖାଯାଇ ଓଡ଼ିଆ ବଂଗଳା ଓ କୋଶଳୀ ଭାଷାରେ ଦାକ୍ୟ ଗଠନ ଧାରାର ବିଷମତା ।

ବଂଗଳାରେ : ଆମି ଯାବେନା / ଆମରା ଯାବୋ ନା । ଆମି ଖାବେନା ।

ଓଡ଼ିଆ : ମୁଁ ଯିବିନାହିଁ / ଆମେ ଯିବୁ ନାହିଁ ମୁଁ ଖାଇବି ନାହିଁ ।

କୋଶଳୀ : ମୁଇଁ ନାଉଁ ଯାଏଁ / ଆମେ ନାଉଁ ଯାଉଁ / ମୁଇଁ ନାଉଁ ଖାଏଁ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଉଦାହରଣମାନଙ୍କରୁ ଏହା ଜଣାପଡ଼େ ଯେ, କୋଶଳୀ ଭାଷାରେ ନାହିଁପୁରକ ଅବ୍ୟୟପଦ କ୍ରିୟାପଦର ପୂର୍ବରୁ ବ୍ୟବହାର ହେଲାବେଳେ ଓଡ଼ିଆ ଓ ବଂଗଳାରେ ତାହା ସମାନ ଭାବରେ କ୍ରିୟା ଉପରାନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ଅତଏବ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ବଂଗଳା ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବିକାଶ ବା ବିବର୍ତ୍ତନର ରାସ୍ତା ସମାନ ବା ଏକ ହୋଇଥାଇପାରେ ହେଲେ କୋଶଳୀ ଭାଷାର ସେମାନଙ୍କ ସହ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ଦୂର ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ ।

■ ପୁରୋହିତ ଭବନ, ବରଗଡ଼

ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା

■ ଡକ୍ଟର ନିରୁପମା ବଡ଼ପଣ୍ଡା

ଆମ ଦେଶର ସଂସଦରେ 'ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ - ୨୦୦୯' ଗୃହୀତ ହୋଇ ୨୦୧୦ ଏପ୍ରିଲ ୧ ତାରିଖଠାରୁ ଯାଗା ଦେଶରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲା । ଦୀର୍ଘଦିନ ଧରି ଜନସାଧାରଣ, ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀଙ୍କ ଦାବୀ ଶେଷରେ ସଫଳ ହେଲା । ଏହି ଆଇନ ବଳରେ ୬ରୁ ୧୪ବର୍ଷର ସମସ୍ତ ଶିଶୁ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଆସିବେ ଏବଂ ଯଦି କେହି ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବେ ତେବେ ଆଇନର ଆଶ୍ରୟ ନେଇପାରିବେ । ଏ ଅବସରରେ ଆମ ଦେଶର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଡକ୍ଟର ମନମୋହନ ସିଂହ ମୁକ୍ତକଣ୍ଠରେ ଘୋଷଣା କଲେ ଯେ, ଦେଶର ୬ରୁ ୧୪ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷା ହାସଲ କରିବା ଏକ ମୌଳିକ ସାମ୍ବିଧାନିକ ଅଧିକାର

ରୂପେ ଆଜିଠାରୁ ସ୍ୱୀକୃତି ଲାଭକଲା । ମାନ୍ୟତା ଶିକ୍ଷାମନ୍ତ୍ରୀ କପିଳ ସିବଲ୍ ସରକାରଙ୍କ ଏ ପଦକ୍ଷେପକୁ ଏକ ଐତିହାସିକ ମାଇଲ୍‌ଷ୍ଟୁଏ କୋଲି ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ ବଳରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିଶୁ ଯେମିତି ନିଜଘର ପାଖରେ ୧ କିଲୋମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ ପାଠ ପଢ଼ି ପାରିବେ ସେଥିପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ଏଥିପାଇଁ କୌଣସି ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଶାରୀରିକ ଅକ୍ଷମ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସମୁଚିତ ଶିକ୍ଷା ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଗଣାରେ କରାଯିବ । ଏ ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଧାରା ୩ରେ ରହିଛି । ଠିକ୍ ସେପରି ଧାରା ୪ରେ ଯଦି କୌଣସି ପିଲା ୬ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ବୟସ ହୋଇଛି ଓ ନାମ ଲେଖାଇ ପାରିନାହିଁ, ତାର

ବୟସ ଅନୁସାରେ ତାକୁ ଶ୍ରେଣୀରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଯିବ । ଯେଉଁ ଶ୍ରେଣୀରେ ତାକୁ ପ୍ରବେଶ କରାଯିବ ତା'ର ଦକ୍ଷତା ବୁଝିପାଇଁ ତାକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ତାଲିମ ଦିଆଯିବ । ଧାରା ୫ରେ ଯେଉଁ ସ୍କୁଲରେ ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତି ପାଇଁ ସୁଯୋଗର ଅଭାବ ରହିଛି ସେ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପିଲାକୁ ଆଉ ଏକ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଯିବ । କିନ୍ତୁ ଅଣସାହାଯ୍ୟପ୍ରାପ୍ତ ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶ୍ରେଣୀର ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଯାଇପାରିବ । ପ୍ରଧାନଶିକ୍ଷକ ଏଥିପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିପାରିବେ । ଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯଦି ବିଳମ୍ବ ହୁଏ ତେବେ ପ୍ରଧାନଶିକ୍ଷକ ବିଳମ୍ବ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷକ ରକ୍ତିରୀ ନିୟମଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡିତ ହେବେ ।

ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ମାନବ ସମ୍ବଳ ବିଭାଗ ତରଫରୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ କରାଯାଇଛି । କେନ୍ଦ୍ର ଓ ସମସ୍ତ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ମିଶି ଆଗାମୀ ୫ ବର୍ଷ ଭିତରେ ସର୍ବମୋଟ ୨ ଲକ୍ଷ ୪ ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏଥିରୁ ୬୫ ପ୍ରତିଶତ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଓ ବାକି ୩୫ ପ୍ରତିଶତ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଦୁଲାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଏଥିପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବେ ୧୬ ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କା । ଗୋଟିଏ ବର୍ଷରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ ୩ ହଜାର ୨ ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କା । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର କେବଳ ଦେବେ ୧୦୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କା । ଆଉ ୨୨୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କା କେନ୍ଦ୍ରରୁ ଆସିବ ତାହା ରାଜ୍ୟ ସରକାର କିମ୍ବା କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ କୌଣସି ଉତ୍ତର ନାହିଁ । ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏ ଦିଗରେ ନିଜର ଅକ୍ଷମତା ପ୍ରକାଶ କରିସାରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଏ ଆଇନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ପ୍ରାୟମତେ ଅର୍ଥ ଏକ ବିରାଟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରୂପେ ଠିଆ ହେଲାଣି । ଏ ଦିଗରେ ଉତ୍ତର ସରକାରଙ୍କ ଆନ୍ତରିକତା ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ।

ଶିକ୍ଷା ପ୍ରସାର ଦିଗରେ ଏ ଆଇନ ତିଆରି ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଅନେକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଛି । ଭାରତ ସମ୍ବିଧାନରେ ଧାରା ୪୫ (ଘ)ରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାତ୍ମକ ନୀତି Directive Principle of State Policyରେ ୬ ରୁ ୧୪ ବର୍ଷର ସମସ୍ତ ଶିଶୁଙ୍କୁ ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଏଥିରେ ସମ୍ବିଧାନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବାର ୧୦ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଅର୍ଥାତ୍ ୧୯୬୦ ମସିହା ସୁଦ୍ଧା ପୂରଣ ହେବ ବୋଲି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବିଭିନ୍ନ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୂରଣ ହୋଇନାହିଁ ।

ସମ୍ବିଧାନ ତିଆରି ହେବାର ୬୦ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ବସ୍ତାଷ୍ଟ, ରେଲୱେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ଜରି ରୋଟାଲଥିବା ଶିଶୁ, ହୋଟେଲରେ ବାସନ ମାଜୁଥିବା ଶିଶୁ କିମ୍ବା ରାସ୍ତାକଡ଼ରେ ଭିକ୍ଷାମାଗି ଚାଲୁଥିବା ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ କେତେଦୂର ପୂରଣ ହୋଇଛି ସହଜରେ ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରିବ । ତା'ପରେ ପରେ ରାଧାକ୍ରିଷ୍ଣନ୍ କମିଶନ୍ (୧୯୪୮-୫୦), ମୁଦାଲିଆଲ୍ କମିଶନ୍ (୧୯୫୦-୫୨), କୋଠାରୀ କମିଶନ୍ (୧୯୬୪-୬୬) ଇତ୍ୟାଦି କମିଶନ୍ ରିପୋର୍ଟ ହୋଇ ଶିକ୍ଷାର ମାନ କିଭଳି ଉନ୍ନତ ହୋଇପାରିବ ପରାମର୍ଶ ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଶେଷରେ ସମଗ୍ର ଦେଶପାଇଁ ଛାତ୍ରୀୟ ଶିକ୍ଷା ନୀତି-୧୯୮୬ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲା । ୧୯୯୦ ମସିହା ବେଳକୁ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀରେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶ ଶିକ୍ଷାକୁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦେଇ 'ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷା' (Education for all) ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ କରିବାପାଇଁ ଅଙ୍ଗୀକାରବଦ୍ଧ ହେଲେ ଏବଂ ଭାରତ ମଧ୍ୟ ଏହି ଘୋଷଣାକ୍ରମରେ ନିଜର ସମ୍ମତି ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଏଥିପାଇଁ ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ହାତକୁ ନିଆଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତ ଶିଶୁ ଶିକ୍ଷା ପରିସରକୁ ଆସିପାରି ନଥିଲେ । ଶେଷରେ ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ ବଳରେ ସମସ୍ତ ଶିଶୁଙ୍କୁ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ୨୦୦୦ ମସିହାରେ ଯୋଜନା କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ୨୦୧୦ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ଶିଶୁଙ୍କୁ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏବେ ବି ଅନେକ ଶିଶୁ ବିଦ୍ୟାଳୟର ବାହାରେ ଅଛନ୍ତି । କେବଳ ଓଡ଼ିଶାରେ ୬ ଲକ୍ଷରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ବ ଶିଶୁ ବିଦ୍ୟାଳୟ ବାହାରେ ଅଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ ହେଲେ ଯେ ସମସ୍ତ ଶିଶୁ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଆସିବେ ଭାବିବା ଏକ

ମସ୍ତକଡ଼ ମୁଖାମୀ ହେବ ।

ଭାରତ ପରି ଏକ ଦେଶରେ ବିଭିନ୍ନ ସଂପ୍ରଦାୟ, ବିଭିନ୍ନ ଗୋଷ୍ଠୀ, ଆଦିମ ଜନଜାତିର ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରି ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଏତେ ସହଜ କାମ ନୁହେଁ । ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନରେ ଗୋଷ୍ଠୀଭିତ୍ତିକ ବିଜ୍ଞେୟାକରଣ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ଶିକ୍ଷାକୁ ସଫଳ କରିବାରେ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ଭୂମିକା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କିନ୍ତୁ ଜଣେ ଶିକ୍ଷକର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇନାହିଁ । ଏବେ ବି ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ୬୦,୦୦୦ରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ବ ଶିକ୍ଷକ ଅଭାବ ରହିଛି । ବିଦ୍ୟାଳୟର ସଂଖ୍ୟାବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ବେଳେ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ସେ ଅନୁପାତରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉନାହିଁ । ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ଋକ୍ତିରା ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁକୂଳ ହେଉନଥିବା ଯୋଗୁଁ ମେଧାବୀ ଛାତ୍ର-ଛାତ୍ରୀମାନେ ଶିକ୍ଷକତା ବୃତ୍ତିକୁ ଆଦରି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଠିକାଭିତ୍ତିକ ବିଭିନ୍ନ କିସମର ଶିକ୍ଷକ ନିଯୁକ୍ତି ଯୋଗୁଁ ଗୁଣାତ୍ମକ ଶିକ୍ଷାଦାନ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଛି । ଫଳରେ ପଞ୍ଚମ ଶ୍ରେଣୀ ପାଠ କରିଥିବା ଶିଶୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ପାଠ ମଧ୍ୟ ଜାଣୁନାହିଁ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ମଧ୍ୟ ସନ୍ତୋଷଜନକ ନୁହେଁ । ଅନେକ ଶିକ୍ଷକ ଅଣତାଲିମ୍ବୁ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀକକ୍ଷରେ ଭରମ ଶିକ୍ଷାଦାନ କରିବାରେ ସଫଳ ହେଉନାହାନ୍ତି । ସରକାରୀ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଯେଉଁ ଶିଶୁ ପ୍ରଥମ ପାଢ଼ିରେ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ଏବଂ ଅଧିକାଂଶ ଆର୍ଥିକ ଦୁର୍ବଳ ଶ୍ରେଣୀର, ସେମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଧରି ରଖିବା ପାଇଁ ଅଧିକ କୌଶଳର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ଯାହାକି ଶିକ୍ଷକମାନେ ସଫଳ ଭାବରେ ଦାୟିତ୍ୱ ନିଭେଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଶିକ୍ଷକ ତାଲିମ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ

ମଧ୍ୟ ଏ ଦିଗରେ ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନ କରିପାରିବା ଭଳିଆ ଜଣାପଡୁନାହିଁ । ୧୯୯୦ ମସିହା ପରଠୁ ଭାରତଦର୍ଶନରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ନବ ଭଦାରବାଦ ଯୁଗ । ଜଗତାକରଣ ଯୁଗ । ଏ ଯୁଗରେ ଶିକ୍ଷାକୁ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ରୂପେ ଗଣନା କରାଗଲା । ସରକାରୀସ୍ତରରେ ଏହାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦିଆଗଲା । ନିୟମସବୁ ବଦଳିଗଲା । ସରକାରୀ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭୁଣ୍ଡୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ଶିକ୍ଷାବ୍ୟବସ୍ଥା ନ ହୋଇ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ବିଦ୍ୟାଳୟ ଖୋଲାଗଲା । ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ଶିକ୍ଷାକୁ ବ୍ୟବସାୟର ଏକ ମାଧ୍ୟମ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କଲେ । ଯାହାର ଯେତେ ଅର୍ଥ ତାର ସେ ପ୍ରକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା । ଅଭିଭାବକମାନେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ଆର୍ଥିକ ଦକ୍ଷତା ଅନୁସାରେ ନିଜ ନିଜ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ

ବିଦ୍ୟାଳୟ ବାଛିଲେ । ଫଳରେ ଗରିବ ଘରର ମେଧାବୀ ଛାତ୍ରଟି ବଳି ପଡ଼ିଲା । କେତେ ପ୍ରକାର ବିଦ୍ୟାଳୟ । ସମାଜରେ ଆଗରୁ ପ୍ରଚଳିତ ଥିବା ସାମାଜିକ ବିଷମତା ସହିତ ଆର୍ଥିକ ବିଷମତା ସାମାଜିକ ବିଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବାରେ ସହାୟକ ହେଲା । ଗୋଟିଏ Common School System ଯେଉଁଠି ସମସ୍ତ ଶିଶୁ ଏକାଠି ବସି ପଢ଼ିପାରିବେ ତାହା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେତେବେଳେ ଶିକ୍ଷାବ୍ୟବସ୍ଥା ବହୁସ୍ତରୀୟ ହୋଇସାରିଛି, ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ କେତେ ଦୂର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ, ବାସ୍ତବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ବିଚାରର ବିଷୟ ।

ଶେଷକଥା, ଗୋଟିଏ ଅସମାନ ସମାଜରେ ବଞ୍ଚିବା ଏକ ସଂଘର୍ଷ । କ୍ଷମତାପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଷ୍ଠୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ କ୍ଷମତାସୀନ

ଗୋଷ୍ଠୀର ସବାସର୍ବଦା ସଂଘର୍ଷ ଲାଗି ରହିଥାଏ । ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ମଧ୍ୟ ଏ ସଂଘର୍ଷ ଭିତରେ ଆସିପାଉଛି । ଯେଉଁ ଦେଶରେ ୭୦ ଭାଗ ଲୋକ ଦୁଇବେଳା ପେଟପୁରା ଖାଇବାକୁ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ, ଯେଉଁ ଦେଶରେ ପ୍ରତି ୪୫ ମିନିଟ୍‌ର ଜଣେ ମହିଳା ଧର୍ଷଣର ଶିକାର ହୁଏ, ଯେଉଁଠି ମାତୃଗର୍ଭରେ ଶିଶୁକନ୍ୟାକୁ ମାରିଦିଆଯାଏ, ଯେଉଁଠି ବିକାଶ ନାଁରେ ଶିକ୍ଷାୟନ ନାଁରେ ହଜାର ହଜାର ପରିବାର ବିସ୍ଥାପିତ ହୁଅନ୍ତି, ଯେଉଁଠି ଶାନ୍ତ୍ୟ ଅସୁରକ୍ଷା ଯୋଗୁଁ ହଜାର ହଜାର ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକରେ ପରିଣତ ହେବାପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ସେଠାରେ ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ କିଭଳି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ ଆସନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ସେ ଦିଗରେ ବିଚାର ମନୁନ କରିବା ଓ ଚିନ୍ତାଧାରା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

■ ହୀରାକୁଦ ଜଲୋନା, ସମ୍ବଲପୁର

ପ୍ରତିଭା-ପୂଜା ଓ ବିବର୍ତ୍ତନର ଶେଷ ପାହାଚ

■ ବିଦ୍ୟାବିଶେଷ ଦେବତା

“ଗୋଠ ଦରକାର ନିରାହ ମିରିଗ, ସମ୍ବରମାନଙ୍କ ପାଇଁ - ବାଘ ପାଇଁ କିନ୍ତୁ ଗୋଠର ପ୍ରୟୋଜନ ନଥାଏ । ସେ ଶିକାରୀକୁ ମାରେ ନ ହେଲେ ଶିକାରୀ ଗୁଳିରେ ମରେ । ଗୋଠ ଗଢ଼ିବା ଆବୁପ୍ରତ୍ୟୟହୀନ ଦୁର୍ବଳମାନଙ୍କର ଧନ୍ୟା ।” - ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି (ଶେଷସ୍ତମ୍ଭ)

ରାଜା ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରି ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର, ସୁଭଦ୍ରା ମୂର୍ତ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ସହ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଏଇ ବର ମାଗିଥିଲେ; ‘ପ୍ରଭୁ ! ମୋତେ ଯଦି କିଛି ଦେବାକୁ ଚାହିଁ ତେବେ ଏଇ ବର ଦିଅ ଯେ ମୁଁ ନିଃସନ୍ତାନ ହୁଏ ।’ ଗୋପନରେ ଆମେ ଗର୍ବ କରି ନିଜେ ନିଜେ କହୁ; ‘ଆମେ ରାଜା ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କ ଦାୟାଦ !

ପ୍ରଜାରାଜେ ବିବର୍ତ୍ତନର ସ୍ରୋତରେ ଆମେ ଓଲଟ ମୁହାଁରେ ଜାଉଛେ । ପ୍ରତିଭା ସୃଷ୍ଟି, ସର୍ଜନାକୁ ଏକ ନଜାରାତୁଳ ତିର୍କା, ଚେତନାରେ ଗ୍ରହଣ କରି ଆବୁପ୍ରିୟ, ଆବୁଜୈନ୍ତ୍ରିକ ଓ ମାତୁଧିକ ଈର୍ଷାପରାୟଣ ହୋଇଯାଉଛେ ଯାହା କର୍ତ୍ତବ୍ୟକାଳେ ମଧ୍ୟ ଶୁଭଙ୍କର ନୁହେଁ । ନିଜକୁ ଗଢ଼ି ସାରିବାପରେ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆସିବାର ଦର୍ଶନବିରୋଧି ଆମେ, ଯଦିଓ ଆମେ ଅବଗତ ଅଛେ ଯେ ରାଜା ଭୋଜ ନିଜକୁ ଯୋଗ୍ୟ କରିପାରିନଥିଲେ ସିଂହାସନରେ ବସିବା ପାଇଁ । ରାଜା ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟଙ୍କ ଉପଯୁକ୍ତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ନମିଳିବାରୁ ସିଂହାସନ ଯୋଗି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ପରପୁରୁଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏଇ ଦର୍ଶନର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଓ ପଥ ଅନୁସରଣ

ବାସ୍ତବରେ ଏକ ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷା । ‘ଅଜ୍ଞାତବାସ’ର ସାରଥୀ ଅନନ୍ୟସୂଷା ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ରଥଙ୍କର ରକ୍ଷାତା ହୃଦୟର ଶତ ଶୁଭେ; ଅଜ୍ଞାତବାସ ଏକ ବିଶୋଧନ - ଅଗ୍ନି, ଏକ ବର୍ତ୍ତିଷ୍ଟ ପ୍ରସ୍ତୁତି, ଏକ ନୀରବ ସଫଳତା । ଗୋଟିଏ ଅତି ଅପଶକ୍ତିର କବଳରେ ଏକ ରାଷ୍ଟ୍ର ଧୂତ; କପଟପଣାତ ପ୍ରହେଳିକାରେ ଜ୍ଞାନ, ବୁଦ୍ଧି, ପରାକ୍ରମ ସବୁ ପରାସ୍ତ । ଟହଟହ ହସୁଥିବା ମଦାନ୍ତ ଶତପୁତ୍ରର ଶାସନରେ ଧର୍ମ ଏକ ପଳାତକ ଭିକ୍ଷୁ ।

କିଛିବର୍ଷ ତଳେ ବରଗଡ଼ ସହରର ଏକ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ ଉତ୍ସବ ଅବସରରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ସମସ୍ତ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ - ପାର୍ବତୀ

ଗିରିକୁ ଯେତେକଣ ଛାଡ଼ିଛନ୍ତି କାହିଁକି ହାତ ଉପରକୁ ଉଠାଅ । ସର୍ବମୋଟ ଜଣେ ହାତ ଉଠେଲେ । ସୁଲନ ଦେବାକୁ କେତେ ଜଣ ଭାଣିଛ ହାତ ଉପରକୁ ଉଠାଅ । ସର୍ବମୋଟ ଏକୋଇଶ ଜଣ ହାତ ଉଠେଲେ । ଏହା ଏକ ଗମ୍ଭୀର ସମସ୍ୟା ଯେଉଁଥି ପାଇଁ ଆମେ ନିଜେ ଅଭିଭାବକ, ଗୁରୁଜନ, ସମାଜର ସମସ୍ତେ ଦାୟୀ । ବିଚାରନୀତି ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପରମ୍ପରା, ମାନସିକତା ପାଇଁ ଛାଡ଼ି, ଛାଡ଼ିମାନଙ୍କୁ ସେତେଟା ଦୋଷାରୋପ ଠିକ୍ ହେବନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ନିଜ ଉପରକୁ ଦୋଷ ଦେଲେ ଯଥାର୍ଥ ହେବ । ପୁଣ୍ୟ ଅଛି କିମିତି କାବ୍ୟାବେଶରେ କହିଲେ- ମୁଁ ଆଜି କାହିଁକି ଗାୟନିଆରେ ଭାଗିରଥ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରା କମ୍ପୁତା ଦେବା ଜଣ ପଣିତ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରଥମ ନାରୀ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ ? ସମ୍ବଲପୁର ମାଟିର ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ଉପାଧି ପାଇବାରେ ତାଙ୍କର ଆଜ୍ଞାତ ସାକ୍ଷୀ ଜଣ ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ? ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ତ ରାଜବାହାଦୁର ଉପାଧିକୁ କଣ ବାଲୁକେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ ? ? ? ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି । ଏହା ଉଚ୍ଚାରିବାର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ଏକଥା ଯେ ଆମେ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରତିଭା, ଇତିହାସ, ଗର୍ବ, ଗୌରବ, ସଂପର୍କରେ ଅଞ୍ଜ ଗଢ଼ି ଦୂରଦର୍ଶନରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କେ.ବି.ସି. (କୌନ ବନେଗା କରୋଡ଼ପତି)ର ଡେର ଆମୋଦିତ ଓ ଉତ୍ତୁଲ୍ଲିତ ହେଉ ।

ଗତମ୍ଭର କାର୍ଯ୍ୟପରୁଷ ଶ୍ରୀନିବାସ ଉଦ୍‌ଗାରା ପ୍ରଭାବଶାଳୀ, ପରିଚ୍ଛନ୍ନ କଥାଟିଏ କହିଥିଲେ - “ବଂଶୀ ତ ଆଉ ନିଜେ ନିଜେ ବାଜେ ନାହିଁ ନିନାଦିତ ହୁଏ ଅନୁରାଗରେ, ଆପଣାର ହୃଦୟ ବି ସେମିତି ବଂଶୀଟିଏ ବେଶ ମୃଦୁ, ଜଡ଼ ପାଇଟି ଯାଏ ଅନାଦରରେ ।”

କ୍ଷେତ୍ର ଯାହାକି ହେଉ ଏକ ସକାରାତ୍ମକ

ଚିନ୍ତା, ଦେହନା ସହ ନିର୍ମଳ ଭାବାବେଶରେ ସର ଓ ସାଧୁ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ନେଇ ପବିତ୍ରତାର ସହ ପ୍ରତିଭା ଅନୁଷ୍ଠାନ ପୂର୍ବକ ପ୍ରତିଭା ପୂଜାର ମହାନ ପରମ୍ପରା କାରି ରଖିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ଏ ମାଟିର ଇତିହାସ ନମସ୍ୟ ଯେଉଁ ମହାମହିମଙ୍କ ଅବଦାନ ଏ ମାଟି, ପାଣି, ପବନକୁ ଗୌରବନୂତ, ପବିତ୍ର କରି ଡୋକିଛି ସେଇ ପ୍ରତିଭାମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ ପୂର୍ବକ ପରପୁରୁଷକୁ ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନ, କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ, ଆଦର୍ଶ ପଥ ପ୍ରଭାବିତ କରିବା ସହ ସମ୍ବନ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣରେ ସହାୟକ ହେବ । ଇତିହାସର ପୃଷ୍ଠା ଉନ୍ମୋଚନ କଲେ ଆମ ଆଗରେ ଉଭା ହୁଅନ୍ତି ସ୍ୱପ୍ନେଶ୍ୱର ଦାଶ (ଗୋହିଣିଆ), ପ୍ରହ୍ଲାଦ ପ୍ରଧାନ (ଅବପାଲି), ଦୟାନିଧି ମିଶ୍ର, ଶଶିଶୂଷଣ ମିଶ୍ରଶର୍ମା (ବୁଢ଼ାମାଣ୍ଡେ), ବ୍ରଜମୋହନ ପଣ୍ଡା, ଶିବପ୍ରସାଦ ଦାଶ, କୃତାର୍ଥ ଆରାଧ୍ୟ, ଅଭିମନ୍ୟୁ ଦେବତା, ବାଲୁକେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର । ଗଡ଼ ଭିତରେ ବରଗଡ଼କୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଡ଼ରେ ଗୌରବ ପ୍ରଦାନ କରିଥିବା ଯେଉଁ ମାର୍ଚ୍ଚଣ୍ଡମାନେ ଔଜ୍ଞ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ସେମାନେ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସାଏ, ହଳେ ସିଂ(ସେଁସ), ମାଧବ ସାଧୁଆ (ରେମଣ୍ଡା) ଗିରିଧାରୀ ବରାଳ (ଗୁଣ୍ଡୁଡ଼ା), ଫକୀର ଦେହେରା (ବାଲିଟିକ୍ତା), ଆଦି ବହୁମହାନାୟକ । ଏ ଅଞ୍ଚଳରୁ ପ୍ରତିଭା ପୂଜା ଯେମିତି ‘ବରପୁତ୍ର’ (ଗାନ୍ଧୀସ୍ମୃତି ପାଠାଗାର, ବରଗଡ଼ର ବାର୍ଷିକ ମୁଖପତ୍ର), ଓଡ଼ିଶା ସାଂସ୍କୃତିକ ସମାଜ, ସମ୍ବଲପୁର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ‘ଉପେକ୍ଷିତ ବରପୁତ୍ର’ ବିପୁରା ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ କାବ୍ୟ ସହ ଜଣେ ପ୍ରତିଭାଙ୍କ ଉପରେ କୁମାର ହାସନଙ୍କ ‘ଅଗ୍ନିପଥ’ରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଉ ଇତ୍ୟାଦି । ପ୍ରତିଭାପୂଜା ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରଶିଧାନଯୋଗ୍ୟ ଅବଦାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରନ୍ତି ବରଗଡ଼ରୁ ପ୍ରକାଶିତ ‘ଗଣକଣ୍ଠାହାର’,

‘ରତ୍ନଭୂମି’, ‘ଚାଟି ନନ୍ଦିଘୋଷ’ । ପ୍ରତିଭାପୂଜା ପାଇଁ ଯେମିତି ଗୁଣମୁଗ୍ଧ, ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ହୃଦୟ ସମ୍ପନ୍ନ ଦରଦା ଗ୍ରାହକଟିଏ ଲୋଡ଼ା, ଠିକ୍ ସେମିତି ଏହିଗରେ ପତ୍ରପତ୍ରିକା, ଗଠିତ ସ୍ମୃତିକମିଟାମାନଙ୍କର ଅବଦାନ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଓ ସୁଦୂରପ୍ରସାରୀ । ବରଗଡ଼ ଅଞ୍ଚଳ ସାରସ୍ୱତ ସରହଦଟିଏ । ସର୍ବଜନ ଅବଗତ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ନହୁ ପତ୍ରପତ୍ରିକା ମଧ୍ୟରୁ କିୟତଂଶ ଏଠି ପ୍ରକାଶ ନକରି ରହିପାରୁନି, ତାହା ହେଉଛି ଗଣକଣ୍ଠାହାର, ରତ୍ନଭୂମି, ସତ କହେଲେ ଛାଟିଫାଟେ, ଅପିଲ, ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଭୂମି, ନନ୍ଦିଘୋଷ, ବିକଳ ବିଝର, ବେତାଲ ଭ୍ରମଣ, ସଂଚିତା ନିର୍ଝର, କଟାକୁଲସୀ ଓ ସଂକଳତା (ସେଁସ), ଦର୍ପଣ (ହିନ୍ଦୀରେ, ବରପାଲି), ବିଜୟା (ବରପାଲି), ସରସ ପ୍ରବାହ (ବରପାଲି), ସଂପର୍କ (ବରପାଲି), ନିର୍ବିଶଙ୍କ, ମାତୃଶକ୍ତି (ପଦ୍ମପୁର), ଶିଶୁଲେଖା, ସୁବର୍ଣ୍ଣଦାସ, ଜଳାମାଣିକ ଇତ୍ୟାଦି । ଏ ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରତିଭାମାନଙ୍କର ସ୍ମୃତିକୁ ଉଚ୍ଚାରିତ କରିବା ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ ଗଠିତ ସ୍ମୃତି କମିଟୀ ମଧ୍ୟରୁ ଦୟାନିଧି ସ୍ମୃତି କମିଟୀ, ଲେଙ୍ଗୁମିଶ୍ର ସ୍ମୃତି କମିଟୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, କୃତାର୍ଥ ଆରାଧ୍ୟ ସ୍ମୃତି କମିଟୀ, ବରଗଡ଼, ଭାଗିରଥ ପଟ୍ଟନାୟକ ସ୍ମୃତିକମିଟୀ, ବରପାଲି, କୃଷିଂସ ରୁପୁ ସ୍ମୃତି କମିଟୀ, ଅଭିମନ୍ୟୁ ସାହିତ୍ୟ ସଂସଦ, ସେଁସ, ଆଦିକ ପ୍ରୟାସ ଓ ଅବଦାନ ପ୍ରଶଂସନୀୟ । ଏକତା ସାରସ୍ୱତ ସାରଥୀ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି କହିଥିଲେ - ଆମ ଦେଶର ଲୋକ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାହିତ୍ୟକୁ ତାର ପ୍ରକୃତ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦେବାକୁ ଶିଖି ନାହାନ୍ତି, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାହିତ୍ୟର ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ଅନ୍ଧକାରାନ୍ଧରୁ, ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ । ଅଥଚ ଏହି ସାହିତ୍ୟ ହିଁ ହେଉଛି ଜାତିର ପ୍ରତିଭା ତଥା ପତିଆରାର ଦର୍ପଣ । ଇଂରେଜ ଜାତି ତାର ଆବିଶ୍ୱସାପ୍ରାଜ୍ୟ

ଅପେକ୍ଷା ସେକ୍ସପିଅରଙ୍କୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇଥିଲା । ଆଉ ଆମ ଲେଖକମାନଙ୍କର ସାମାଜିକ ମୂଲ୍ୟ ଯେ କୌଣସି ମଧ୍ୟବିତ୍ତଠାରୁ ମଧ୍ୟ ନ୍ୟୁନ, ଏହାଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଲଜ୍ଜା ଓ ପରିଚାପର କଥା ଆଉ କ'ଣ ହୋଇପାରେ । ଆମେ ଏତେ ମାତ୍ରରେ ଆତ୍ମନିନ୍ଦା ଓ ସ୍ୱାର୍ଥୀ ହୋଇଯାଇଛୁ ଯେ ସୂଚି ତୀର୍ଥ ଗୌରୀ, ପାଣିମୋରା, ରେମୁଣ୍ଡା, ରୋହିଣିଆ, ଅନ୍ଧପାଲି, ବାଲିଟିକ୍ରା, ବରପାଲି, ରୁଷୁଡ଼ା ଆଦି ସଂପର୍କରେ ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ ପାଇଁ ଉଦାସୀନ । ଏ ସ୍ୱପ୍ନେଶ୍ୱର ଦାଶଙ୍କ ‘ସାହିତ୍ୟାୟନ’ (ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରବନ୍ଧ), ‘ମଣିମାଳା (ସଂସ୍କୃତ)’, ‘ଶୈବ ଚିନ୍ତାମଣି’ (ସଂସ୍କୃତ), ‘ଶୂନ୍ୟ ପିଞ୍ଜିତର’ (ସଂସ୍କୃତ) । ‘ଅଭିଧର୍ମ ସମୁଦୟ’, ‘ଅଭିଧର୍ମ କୋଷଭାଷ୍ୟ’, ‘ପାଲିଧର୍ମପଦ’, ‘ପାଲିଭାଷାର କେତୋଟି ସମସ୍ୟା’, ‘ଞ୍ଜାଧର ଜୀବନୀ’, (ପ୍ରହରାଜ ପ୍ରଧାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହିନ୍ଦୀରେ ପ୍ରକାଶିତ) ଆଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ସମୂହ ଉପରେ ଆମେ ଅଜ୍ଞ । ଅନୁବାଦ ସାହିତ୍ୟରେ ଅନ୍ୟ ପ୍ରତିଭାର ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିବା ସ୍ୱ. ଶଶୀଭୂଷଣ ମିଶ୍ରଶର୍ମା, ରାଧାବଲ୍ଲଭ ମିଶ୍ର (ବଙ୍ଗଳାରୁ ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ), ସ୍ୱ. ବୟାଲାଲ ଯୋଷୀ (ଗୁଜୁରାଟିରୁ ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ), ସ୍ୱ. କେଶବ ଚନ୍ଦ୍ର ମେହେର (ହିନ୍ଦୀରୁ ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ), ସ୍ୱ. ଗୋପାଳ କୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ର, ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅଶ୍ୱିନୀ ତ୍ରିପାଠୀ, ଜିତେଶ୍ୱରୀ ଦାଶ ଆଦିଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି ସମ୍ଭାରୁ ଆମେ ନିରାପଦ ଦୂରରୁ ଗନ୍ଧା ପୂର୍ବକ ଆମେ ସମ୍ମାନ ଓ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ । ବରଗଡ଼ରୁ ପ୍ରକାଶିତ ତିନୋଟି ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟିକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ହରେକୃଷ୍ଣ ଦାଶ, ଶ୍ରୀ ରବିନାରାୟଣ ସାହୁ, ଶ୍ରୀ ପ୍ରଦୀପୁରାଣୁ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଅବଦାନ ପ୍ରତି ଉଦାସୀନ । ଓମର ଶୟାମଙ୍କ ରୁବାୟତକୁ ବରଗଡ଼ରୁ ଅନୁବାଦ କରିଛନ୍ତି ଏରାମକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ର, ଏଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ର, (ସରଳପୁରୀ

ଭାଷାରେ), ଏ ବୁଢ଼ାମାଷ୍ଟେ, ଏ ପ୍ରଭାତ ମିଶ୍ର, ଯାହା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଗର୍ବ ଗୌରବର ବିଷୟ ଯଦିଓ ଏ ଦିଗରେ ଆମର ଧ୍ୟାନ ଓ ଧାରଣା ନକାରାହୁଁକ । ଏ ଶିବ ପ୍ରସାଦ ଦାଶଙ୍କ ଅମୂଲ୍ୟ ରଚନାକୁ ଘରେ ରଖିବାର ଆଗ୍ରହ ଆମର ନାହିଁ । ଏ ସତ୍ୟନାରାୟଣ ବହିଦାର, ଏ ହେମଚନ୍ଦ୍ର ଆର୍ୟ୍ୟ, ଶ୍ରୀ ହୃଦମଣି ପ୍ରଧାନ ଶ୍ରୀ ଅନପତି ମହାପାତ୍ର, ଶ୍ରୀ ହଳଧର ନାରାୟଣ ଉପାଧ୍ୟାୟ, ଶ୍ରୀ ଅନୁଗଳାଳ ସାହୁ, ଡ. ସୁଧାଂଶୁ ମେହେରଙ୍କ ଶବ୍ଦ ଓ ସ୍ୱରର ନିକଟତର ଗୋଟିଏ ସାଧନା ଓ ପ୍ରତିଭା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ ପୂର୍ବକ ଉତ୍ସାହିତ କରିବାରେ ଆମେ କୃପଣ । ନବନାଟ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନ ପରଂପରାର ସମର୍ଥ ଓ ସମୃଦ୍ଧ କଳାକାର ଏହରେକୃଷ୍ଣ ପୂଜାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଗବେଷଣା ଓ ଚିନ୍ତନ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆବଶ୍ୟକ, ସେହିପରି ମଧ୍ୟ ଆମେ ବୁଝୁ । ସାରସ୍ୱତ ସାଧନାରେ ନିମଜ୍ଜିତ ନାରୀ ପ୍ରତିଭା ଡ. ବାଣୀପାଣି ପ୍ରଧାନ, ଜିତେଶ୍ୱରୀ ଦାଶ, ମନୋରମା ପାଣିଗ୍ରାହୀ, ସେବାଶ୍ରୀ ପାତ୍ର, ଶର୍ମିଷ୍ଠା ସାହୁ ପରି ବହୁ ସମର୍ଥ ସୃଷ୍ଟି ଆମେ ଉତ୍ସାହିତ କରିବାର ପରମ୍ପରାଟିଏ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ହରିଶଙ୍କର ପ୍ରଧାନଙ୍କ ଗଂରାଜୀ କାବ୍ୟ “Stone Forest” ଓ “Second Life” ଅଧ୍ୟାପକ ମନୋଜ କୁମାର ଦାଶଙ୍କ କାବ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥ “Frames of Life”, ରମାକାନ୍ତ ସିଂ ଅକେଲାଙ୍କ ପ୍ରତିବନ୍ଧ ପ୍ରକାଶରେ ପ୍ରକାଶିତ ହିନ୍ଦୀ ପତ୍ରିକା - କୋଶଳ ପ୍ରହରୀ, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସାମୁହିକ ଧ୍ୟାନ, ସହିତ୍ତା ଓ ସହଯୋଗ ଲୋଡ଼ା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ । କିଛିକାଳ ପାଇଁ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜଳା, ସାହିତ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତିକୁ ଉଚ୍ଛାଦିତ କରି ପାଡ଼ି ନିର୍ବିଶେଷରେ ସଂପର୍କର ସେତୁବନ୍ଧଟିଏ ବାନ୍ଧିଥିବା ସ୍ୱର୍ଗତ ପ୍ରଭାତ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଅବଦାନ କେବେ ମଧ୍ୟ ଭୁଲିବାର

ନୁହେଁ । ମୋର ସଠିକ୍ ମନେଅଛି କବି ସେନାପତି ପ୍ରହ୍ଲାଦ କେଶରୀ କହିଥିଲେ - ଏକାନ୍ତର ଅଭାବରୁ ଅନୁଗାତର ଅଭାବ ମଣିଷକୁ ଦେଖି ଦୁଃଖି କରିଦିଏ । ନିତସେ ଯାହା କହିଥିଲେ କ୍ରିୟାଶୀଳତା ମୂଳରେ ପ୍ରବଳ ଲଜ୍ଜାଶକ୍ତି ବିଦ୍ୟମାନ, ସଂଶୟଭାତ ହୁଏ ଆମ ଲଜ୍ଜାଶକ୍ତି ଓ ଗତିଶୀଳତା ଭିତରେ “A State of inertia” ଉଭା ହୋଇ ଯାଉନି ତ ? ଗତିରେ ହିଁ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଶକ୍ତିର ପ୍ରକାଶ, ସଂସ୍କୃତିର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ଓ ସଭ୍ୟତାର ଜୟଯାତ୍ରା । ଏକ ଗଭୀର ଓ ଗମ୍ଭୀର ଜୀବାବେଗରେ ପାଡ଼ିତ ଏ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି କହିଥିଲେ- ଜାପାନରେ ଦୁଇଜଣ ଲେଖକଙ୍କ ଆୟ ସେଠାରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଆୟ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଆଦାୟଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ । ତୁଷ୍ଟ ଦେଶର ଅଧିକାଂଶ ବହିପତ୍ର ସରକାରୀ ସୂତ୍ରରେ ଛପା ଓ ବିକ୍ରୀ କରାଯାଇଥାଏ । ଆମ ଓଡ଼ିଶାରେ ସାହିତ୍ୟିକ ତାର ସାହିତ୍ୟ ଉପରେ ଏକାନ୍ତ ନିର୍ଭର କରି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରୁଥିବା ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଅତି ବିରଳ । ସାହିତ୍ୟ ଆମ ଦେଶରେ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ଅବସର ସାମଗ୍ରୀ । ଯେଉଁମାନେ ଆଜି ସାହିତ୍ୟିକ ପଦବୀତ୍ୟ ସେମାନେ ହୁଏତ ପ୍ରଫେସର, ଓକିଲ, କିରାଣୀ, ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ କିମ୍ବା ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମର ଅନ୍ୟକିଛି ଭୂମିକାରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ । ଏହାର ଏକମାତ୍ର କାରଣ ଗ୍ରାହକତାର ଅଭାବ । ପାଠକର ବହି କିଣିବା ପାଇଁ ବୀତସ୍ୱହତା । ପ୍ରତିଭାପୂଜାର ମହାନ ପରଂପରା ସୃଷ୍ଟି କରି ରଖିବା ପାଇଁ ସଜିଏ ସମର୍ପିତ ଭାବାବେଗରେ ଟିକିଏ ଭିନ୍ନମୁଖୀ ହୋଇଯିବା । ସୁଷ୍ଟ ଓ ସୃଷ୍ଟିକୁ ସମ୍ମାନ ଦେବା । ପ୍ରତିଭା ଅନୁକ୍ଷଣ ଓ ପ୍ରତିଭା ପୂଜାକୁ ସମର୍ପିତ ଦେଶଭକ୍ତି ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିବା । ଏ ଅଞ୍ଚଳ ଚିତ୍ରକଳା, କାନ୍ଦକଳା, ଶିଳ୍ପକଳା, ସଂଗୀତକଳା, ସାହିତ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତି, ସମାଜସେବା, ଆଦି ବହୁ ରତ୍ନର ଖଣି

ଖଦାନଟିଏ । ଏକ ସକାରାତ୍ମକ ମନୋଭାବରେ ପ୍ରତିଭା ଅନ୍ୱେଷଣ ଓ ଉତ୍ସାହ ପ୍ରଦାନ ପ୍ରତିଭା ପୂଜାର ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଆଗାମୀକୁ ଆହୁରି ମହତ୍ତ୍ୱର କରି ଚୋଳିବା । ବିବାଦୀୟ ହେଉଥାଇ ଶେଖର କପୁରଙ୍କ "Bandit Queen", ମୀରା ନାୟାରଙ୍କ 'କାମସୂତ୍ର', ମହେଶ ଭଟ୍ଟଙ୍କ 'ଜଖମ', ଦୀପା ମେହେଟାଙ୍କ 'ପାୟାର' ଓ 'ଝାଟର', ଆମେ ଏକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବୋଧାତ୍ମକ ପୁଲକ (Aesthetic thrill)ରେ ସମୃଦ୍ଧ ହେବା । ମନୋରଞ୍ଜନ ସାହୁ ଓ ମୋହନ ସାହୁମାନେ କଳା ଓ କୃତିରେ ଆହୁରି ସମୃଦ୍ଧ ହେବୁ, ମନୋଜ ମେହେର ଓ ହୃଷୀକେଶ ମେହେର ମାନେ

କବିତା ଉଦ୍ଘାଟନେ ଆହୁରି ବିଭୋର ରହନ୍ତୁ । ତତ୍କୃର ମଣୀୟ ମେହେର ଓ ଅଧ୍ୟାପକ କିଶୋର ମେହେରମାନେ ଗବେଷଣା ଓ ମନନଶୀଳ ଚିନ୍ତା ଚେତନାରେ ଆହୁରି ମସଗୁଲ୍ ରହନ୍ତୁ, ରାଜେନ୍ଦ୍ର ସିଂହପୁର ଓ ଧରଣୀ ବିଶ୍ୱାଳମାନଙ୍କ କଳା ଓ ପେଣ୍ଟିଙ୍ଗ୍ ଷ୍ଟୋର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଓ ଜୀବନ୍ତ ହେଉ । କବିତାର କଳ୍ପଲୋକରେ ଆସାନ ଓ ବରୁଣା ଉଦ୍ଭାସରେ ମତୁଆଲ କବିକୁଳ ମନୋଜ ପୂଜାରୀ, ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପାଢୀ, ଶୁକମୁନି ମେହେର, ଅଶୋକ ପୂଜାହାରୀ, ପ୍ରକାଶ ବିଶ୍ୱାଳ, ସଂଜିତ୍ ଦାଶ, ମାନସ ଦେବତା, ଶୁଭେନ୍ଦୁ ସୁଧା ଷଡ଼ଙ୍ଗାମାନେ ଆହୁରି ଆହୁରି ପ୍ରତିଭାବାନ ହୋଇ ଏ ମାଟି, ପାଣି ପବନକୁ

ଶୌରଦାନ୍ତିତ କରନ୍ତୁ । ଶେଷ ପାହାଚରେ ଆମେ ଦମ୍ଭଦର୍ପ ଓ ସମର୍ପିତ ଭାବରେ ପ୍ରତିଭାପୂଜାର ପରଂପରାକୁ ଆହୁରି ଶୌରଦାନ୍ତିତ କରି ରଖିବାକୁ କାଳିନ୍ଦୀଚରଣଙ୍କ ସହ କଣ୍ଠ ମିଳେଇ ଆବୃତ୍ତି କରୁ ।

ଏ ବିଶ୍ୱ ଯଦି ମତେ
ନ ପାରେ ବୁଝି
ମୋ ବିଶ୍ୱ ରଚିବି ମୁଁ
ନୟନ ବୁଜି ।

■ ଇ' କଲେଜ ରୋଡ଼, ପୋ/ଝି;
ବରଗଡ଼
ମୋ: ୯୮୭୧୫୧୦୦୭୨

ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଆତ୍ମହତ୍ୟା: ଆଜି, ତୋ ହାଲରେଇ ଭଲ ତ!

■ ଜିରଣ କୁମାର ମିଶ୍ର

ବୈଜ୍ଞାନିକ ମତବାଦ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବିସ୍ଫୋରଣରୁ ଦିନେ ପୃଥି ହୋଇଥିବା ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ ଜଗତରେ ଏକମାତ୍ର ଜୀବସନ୍ତାପାରୀ ଆମ ଜଳଗ୍ରହ ପୃଥିବୀ ଯେ ଏବେ କେବଳ ମୃତ୍ୟୁ, ରକ୍ଷଶ୍ୱାସ ହୋଇ ମୃତ୍ୟୁ ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଛି ଏଇ ନିଷ୍ଠୁର ଓ ସାଂସ୍ଥାତିକ ସତ୍ୟଟି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଉତ୍ତର କାରଣ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଆମେ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏଇ କ୍ରମରେ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ଆଜି ଏଇ ଦୁଃପରିସ୍ଥିତିର କାରଣ ଯେ ବିକାଶ ନାମରେ ଶିଳ୍ପ ବିପ୍ଳବର ସମ୍ରାଟ ସାଜିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଚଳାଇଥିବା ପୃଥିବୀର ଚାନ୍ଦ ଶିଳ୍ପାନୁରାଗୀ ଜାପାନ, କାନାଡା, ଆମେରିକା ଭଳି ଦେଶ । ତେବେ ଏଇ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ନିଜର ଶକ୍ତି ପ୍ରଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଆମ ଦେଶ ମଧ୍ୟ ସାମିଲ । ଏଇ କ୍ରମରେ ବିକାଶ ନାମରେ ବିନାଶ ଏକେଣ୍ଡାରେ ଏବେ ବଳି

କା ବକୋରା' ବନିଛି ଓଡ଼ିଶା; ଓଡ଼ିଶାର ଶାନ୍ତ, କାନ୍ତ, ଭୀମକାନ୍ତ ପରିବେଶ ଘେରା ରମ୍ୟ-ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଆଉ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟର ମାଟି ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା । ଶିଳ୍ପର ପ୍ରଗତିକରଣ ନାମରେ ପ୍ରଗତିର ନାରୀ ଦେଇ ଏଠାକାର ଶାନ୍ତ, ନିରାହ ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିକାଶର ନାମରେ ବିନାଶର ବିଶ୍ୱାସ ଭରିବାକୁ ଏବେ ଝଲିଛି ଯେମିତି ଏକ ଭିତିରିଆ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର । ଯାହା ଏବେ ସମଗ୍ର ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଯେମିତିକି ଯେ ଏକ ମୃତ୍ୟୁଯନ୍ତ୍ର ଭିତରକୁ ଠେଲି ଦିଆଯାଉଛି । ତାହା ଆମେ ସମସ୍ତେ ସଚେତନ ନାଗରିକ, ଶିକ୍ଷିତ ସମାଜ ଜାଣିବି ନାଉର ରହି ସହି ରହିଛୁ ଏହାହିଁ ପରିତାପର ପ୍ରସଙ୍ଗ ।

ଦିନକୁ ଦିନ ଆଶାତାତ ଭାବରେ ବୁଦ୍ଧିପାଇ ଝଲିଛି ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ଶିଳ୍ପ ଏଇଠି । ଗତ ଗୋଟିଏ ଦଶନ୍ଧି ଭିତରେ ଛୋଟବଡ଼ ହୋଇ ହଜାର ହଜାର ଶିଳ୍ପ,

କଳକାରଖାନା ଏଠି ଗଢ଼ି ଉଠିଲାଣି । ଜଳ-ଜମି, ଜଙ୍ଗଲ ପରିସରକୁ ଏଗୁଡ଼ିକ ଅକ୍ତିଆର କରିବା ଦ୍ୱାରା ଜୀବନ ପାଇଁ ବଞ୍ଚିବାର ସଂଗ୍ରାମ ନାଁରେ ଯେ ଆମେ ମୃତ୍ୟୁର ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଲେଣି । ଅତଏବ ଏପରିକି ଭିଜନ - ୨୦୧୦ ବେଳକୁ ଏଇ କ୍ରମରେ ଆମେ ମୃତ୍ୟୁ ଆଉ ମୃତ୍ୟୁ ସାଂଗରେ ହିଁ ଖେଳୁଥିବା କହିବା ଚାହୁଁଲ୍ୟ । ଏଠାରେ ଆମ କହିବାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଯେ ଆମେ ଶିଳ୍ପାୟନକୁ ବିରୋଧ କରୁନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଶିଳ୍ପ ନାମରେ ଶୋଷଣକୁ ଏ ଅଞ୍ଚଳବାସୀ ବିରୋଧ କରନ୍ତି । ଶିଳ୍ପାନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ଏଠି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାର ଫଳସ୍ୱରୂପ, ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ସାମାଜିକ, ଆର୍ଥିକ, ଆତ୍ମନିଯୁକ୍ତି ତଥା ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳତାର ବୃଦ୍ଧି, ଚଳଣୀରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ପ୍ରଦେଶର ଜନଜୀବନର ମାନକ ଚଳଣିରେ ଆମର ସମବୁଲ୍ୟତାର, ସର୍ବୋପରି ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ

ଇତ୍ୟାଦିରେ ଆମର ଇଚ୍ଛାକୃତ କାମ୍ୟାଳି କରାଯାଇ ନାହିଁ, ତେଣୁ କିଛି କଥା ନାହିଁ; ମଂଜିଏଠି ପୋଡ଼ା ହେବ ପାଣି ପତନ ଖାଇ ବଢ଼ିଥିବା ଗଛର ଫଳ କିନ୍ତୁ ହେବ ଅନ୍ୟଠାରେ, ଏ କେଉଁ ବିଭର । ଏ କେଉଁ ଭାରସାମ୍ୟ ନାହିଁ, ଏ କେଉଁ ସମାନ୍ତତା । ପୁଣି ଏ କେଉଁ ବିଶ୍ୱ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱର ତଥା ଆମ ପରିବୃତ୍ତ ସଂବିଧାନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟିତ ସ୍ୱରୂପ ସାମ୍ୟତା । ସୁନାପିଲା ସହିଯାଏ ବୋଲି ସେ ଭୋକ ଓପାସରେ ରହିବ, ଅଥଚ ଦୁଷ୍ଟପିଲା ଖାଇବ ବିରିଆନି ଏଇ କେଉଁ ନ୍ୟାୟ ? ଅବଶ୍ୟ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରତି ଏଇ ବୈମାତ୍ସବ୍ୟ ମନୋଭାବ ଯେମିତି ବଂଶାନୁକ୍ରମିକ ଧାରାରେ ଗଲିଛି । ତା' ନହେଲା ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତିର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଜୟନ୍ତୀ ସୋପାନରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିଲେ ହେଁ ଏହାର ଦୁର୍ଗତି ଆଜିଯାଏ ଦୁର୍ଗତି ହୋଇ ରହିଲା କେମିତି ? ଏମିତି କେତେ ପୋଲିସ ଗଲେଣି ସେଇ ପାଣି କିନ୍ତୁ ସେମିତି ଅଛି ଏମିତି ଭାତ ଗଲାଣି ସେଇ ହାଣ୍ଡି କିନ୍ତୁ ସେମିତି ଅଛି ନ୍ୟାୟରେ ଆଜି ସବୁ ଗଲିଛି ଏ ମାଟି । ଧନ୍ୟ ସରକାର, ଧନ୍ୟ ନେତା, ଆଉ ଧନ୍ୟ ଆମେ ଜନତା । ଘରବୁଡ଼ି ପାଣି ଆଣୁ ଏ ହେଲା ପରେ ବି ଚିହ୍ନଟି ଖାଇ ଦୁଇଟି ମାରି ଶୋଇବା ନାହିଁ ଆମରି ଗଲାଣି । 'ଅକ୍ଷୟ ହେଉ ପୁଣ୍ୟ ଜଗତେ ଧର୍ମର ହେଉ ଜୟ' ଯେମିତି ଏ ଅଂଚଳବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ ଆଜିଯାଏ କେବଳ ବାଣୀ ହୋଇ ରହିଯାଇଛି ।

ଏଇ ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଏଠାରେ କହିବା ସମାଚାର ମନେହୁଏ ଯେ ଯଦି ମହତ୍ତ୍ୱ ଚିନ୍ତାଧାରାରେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଶିଳ୍ପର ବନ୍ୟା ତା'ହେଲେ ଏଠି ନିତ୍ୟ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଦାବୀ ଶ୍ରମିକ ସମସ୍ୟା କାହିଁକି । କାହିଁକି ଅନାଚାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟରେ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଧାରାରେ ଗୁମା ଆତ୍ମହତ୍ୟା, ଯେତ ପାଇଁ ପିଲା ବିକ୍ରି, କାହିଁକି ଏବେ ବି । କାହିଁକି ଅନାହାର ମୃତ୍ୟୁ । ପୁଣି କେଉଁ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ଅଶିକ୍ଷାର ଅନ୍ଧକାରରେ ଏ ମାଟିର ଦେଶର ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟତା ଖେଳଣା ଖେଳିବା ବୟସର ଶିଶୁ ଅଳିଆଗଦାରେ ପୁଣି ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ପରିବେଶରେ ନାଳନର୍ଦ୍ଦମାର ପାଣିରେ ପଡ଼ୁଛି ସବୁଜି ଏ ଅକ୍ଷୟର ଜନଜୀବନ । ଏହାର ଉତ୍ତର ଦେବ କିଏ ? ପ୍ରଗତିର ଏକମାତ୍ର ବିକଳ କ'ଣ ଶିଳ୍ପର ବନ୍ୟା କି ? ଯଦି ନୁହେଁ ଶିଳ୍ପ ପାଇଁ ଆମ ସରକାରଙ୍କର ଏତେ ଦରଦ କାହିଁକି ? ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅବିଭକ୍ତିତ ଭାବରେ ଅମାନ୍ୟସିଦ୍ଧ ଭାବରେ କାହିଁକି ସରକାରଙ୍କର ତେବେ ବ୍ରହ୍ମା ବିଳିବିଳେଇଲା ପରି ଏମ୍.ଓ.ୟୁ ଏତେ ସଂଖ୍ୟାରେ । ତା'ପୁଣି କରିବାକୁ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାକୁ ହିଁ କାହିଁକି ଏକମାତ୍ର ବିକଳ ଭାବରେ ବନ୍ଧା ଯାଉଛି । ଶିଳ୍ପ କଳକାରଖାନା ଗଢ଼ିବାତ ଝଲ ସେ (ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା) ମାଟିକୁ । ଖଣି ଖାଦାନ ନେଇ ମାଲେମାଲ୍ ହେବାତ ଝଲ ସେଠିକି । ଯେମିତି କି ଖାସ୍

ସହିବାର ଶକ୍ତି ଏ ଅକ୍ଷୟର ରହିଛି ବୋଲି ଏ ଲଲାକାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଯାହା କରାଯାଇ ପାରିବ । ତେବେ କିଛି କଥା ନାହିଁ; ମଂଜିଏଠି ପୋଡ଼ା ହେବ ପାଣି ପତନ ଖାଇ ବଢ଼ିଥିବା ଗଛର ଫଳ କିନ୍ତୁ ହେବ ଅନ୍ୟଠାରେ, ଏ କେଉଁ ବିଭର । ଏ କେଉଁ ଭାରସାମ୍ୟ ନାହିଁ, ଏ କେଉଁ ସମାନ୍ତତା । ପୁଣି ଏ କେଉଁ ବିଶ୍ୱ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱର ତଥା ଆମ ପରିବୃତ୍ତ ସଂବିଧାନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟିତ ସ୍ୱରୂପ ସାମ୍ୟତା । ସୁନାପିଲା ସହିଯାଏ ବୋଲି ସେ ଭୋକ ଓପାସରେ ରହିବ, ଅଥଚ ଦୁଷ୍ଟପିଲା ଖାଇବ ବିରିଆନି ଏଇ କେଉଁ ନ୍ୟାୟ ? ଅବଶ୍ୟ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରତି ଏଇ ବୈମାତ୍ସବ୍ୟ ମନୋଭାବ ଯେମିତି ବଂଶାନୁକ୍ରମିକ ଧାରାରେ ଗଲିଛି । ତା' ନହେଲା ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତିର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଜୟନ୍ତୀ ସୋପାନରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିଲେ ହେଁ ଏହାର ଦୁର୍ଗତି ଆଜିଯାଏ ଦୁର୍ଗତି ହୋଇ ରହିଲା କେମିତି ? ଏମିତି କେତେ ପୋଲିସ ଗଲେଣି ସେଇ ପାଣି କିନ୍ତୁ ସେମିତି ଅଛି ଏମିତି ଭାତ ଗଲାଣି ସେଇ ହାଣ୍ଡି କିନ୍ତୁ ସେମିତି ଅଛି ନ୍ୟାୟରେ ଆଜି ସବୁ ଗଲିଛି ଏ ମାଟି । ଧନ୍ୟ ସରକାର, ଧନ୍ୟ ନେତା, ଆଉ ଧନ୍ୟ ଆମେ ଜନତା । ଘରବୁଡ଼ି ପାଣି ଆଣୁ ଏ ହେଲା ପରେ ବି ଚିହ୍ନଟି ଖାଇ ଦୁଇଟି ମାରି ଶୋଇବା ନାହିଁ ଆମରି ଗଲାଣି । 'ଅକ୍ଷୟ ହେଉ ପୁଣ୍ୟ ଜଗତେ ଧର୍ମର ହେଉ ଜୟ' ଯେମିତି ଏ ଅଂଚଳବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ ଆଜିଯାଏ କେବଳ ବାଣୀ ହୋଇ ରହିଯାଇଛି ।

କ୍ରମଶଃ କ'ଣ ହେବାକୁ ବସିଛି ଏ ଅଂଚଳ । କଳକାରଖାନାର ପ୍ରଦୂଷିତ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ, ନିର୍ଗତ ବିଷାକ୍ତ ବାଷ୍ପ ଏଠାକାର ଜଳରାଜି ବିଷତୁଲ୍ୟ ହେବାକୁ ବସିଥିବା

ବେଳେ, ଉର୍ବର ଝଷଜମି ଗୁଡ଼ିକ ଏବେ ଆର୍ତ୍ତଚିତ୍କାର କଲେଣି ଜହରରେ । ନଷ୍ଟଭୁଷ୍ଟ ହେଲାଣି ଆମ ପରିସଂସ୍ଥା । ଜମିଗୁଡ଼ିକ ତ ରସହୀନ ହେଲାଣି ତା ସଂଗେ ସଂଗେ କାରଖାନା ପ୍ରଦୂଷିତ ରାସାୟନିକ ଚିକ୍ଷୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଜମିରୁ ରାଣାବେଙ୍ଗ, ଜିଆ, ଧୂସ ସାପ ଭଳି ବିଭିନ୍ନ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ କୀଟଶାବକମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା କ୍ରମେ ଲୋପ ପାଇସାରିଲାଣି । ଧାନକ୍ଷେତରେ ବଢ଼ିଛି ଲେଣ୍ଡାପୋକ ଭଳି କ୍ଷତିକାରକ କୀଟଙ୍କ ରାଜତ୍ୱ । ପରୋକ୍ଷରେ ଯାହା ଉତ୍ପାଦନ ଖର୍ଚ୍ଚ ଆତ୍ମହତ୍ୟା ଭଳି ଦାରୁଣପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭାବନୀୟ ଦୃଶ୍ୟକୁ ଯା'ଉଁଥିବେ ଆମେ ମରୁଭୂମିକୁ ବି ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରି ସାରିଲେଣି । ତା'କି ସାରିଲେଣି ସବୁଜ ଘର ପ୍ରଭାବ (Green House Effect) ର କରାଳ ପରିଣତିକୁ; ଉତ୍ତପ୍ତ ଲଲାକାର ସିଝିଲା ଶବ ସାଜିବାକୁ । ଅମୁରଖୀର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବରେ ଆମେ ବି ଚିହ୍ନଟି କରି ବସିଲେଣି ପାଣି ମୁହାଏ ପାଇଁ । ସାରାରାଜ୍ୟକୁ ଭାତ ବାଡ଼ୁଥିବା ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏଭଳି ଯଦି ପରିବେଶ ତଥା ଜଳବାୟୁ ପ୍ରତି ଦିଶାହୀନ ହୋଇ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଶିଳ୍ପରାଜ ଧାରା ଝଲୁ ରହେ ଦିନେ ଅନ୍ୟଠାରେ ଯେ ଭାତ ମୁଠେ ପାଇଁ ଆମେ ହାତ ପାଡ଼ୁଥିବା ଏହାକୁ ଏତେ ହାଲୁକା ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଆଦୌ ଶୁଭକର ନୁହେଁ । ଏଣୁ ସାଧୁ ସାବଧାନ । ବୋକ ବଢ଼ିବାର ବେଳ । ସତ୍ୟମେବ ଜୟତେ ।

■ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍‌କେଟ
ପୂର୍ବତନ ସଂପାଦକ (ଡିବିଏ),
ବରଗଡ଼
ମୋ: ୯୩୩୭୭୭୮୧୫୮

‘ନୂଆଁଖାଇ’ - ମିଳନ ଓ ବିଶ୍ୱାସର ଅତୁଟ ସେତୁ

■ ଅଧ୍ୟାପକ ଡ. ରମେଶଚନ୍ଦ୍ର ସୂପକାର

ଆଜିର ମଣିଷ ଶିକ୍ଷା ଓ ବୈଷୟିକଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ବଳରେ ଯେତେ ଆଗକୁ ଯାଏ ବଢ଼ାଇ ଚାଲିଛି, ତା ଭିତରେ ଥିବା ମାନବୀୟ ଗୁଣ ସେତେ ଦୂରରେ ଲାଗିଛି । ସମାଜରେ ଦେଖାଦେଇଛି ଅଶାନ୍ତି, ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ, ଅସମାନତା ଓ ଅସୁଯା ଭାବନା, ଏଇ ‘ଅ’ର ଝରିଛଇରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ମଣିଷ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ଓ ସଂକୁଚିତ, ଶାନ୍ତି ଓ ସନ୍ତୋଷରେ ରହିବା ପାଇଁ ଖୋଜିବସେ ‘ମଣିଷ ପଣିଆ’ର ରାହା । ମଣିଷ ସମାଜରେ ସହାବସ୍ଥାନ, ମିଳନ ଓ ବିଶ୍ୱାସ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ପରମପଦ୍ମିଣୀ ବା କୋଶଳାଞ୍ଜଳର ମହାନ ଗଣପର୍ବ ହେଉଛି ‘ନୂଆଁଖାଇ’ । ସାରା ପୁରପଲ୍ଲୀରେ ମହାସମାରୋହରେ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ ଆମ ଏଇ ଗଣପର୍ବ । କିନ୍ତୁ ଆମ ନୂଆଁଖାଇରେ ରହିଛି ଏକ ‘ନିଆରା ପରଂପରା’ ଯାହାକି ସାରାବିଶ୍ୱରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେନାହିଁ । ‘ବିଶ୍ୱଭ୍ରାତୃତ୍ୱ’, ମୈତ୍ରୀ ଓ ସଂହତି ସୃଷ୍ଟିର ‘କାଷ୍ଠକ ପ୍ରୟୋଗଶାଳା’ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ ।

ଯଦିଓ ଓଡ଼ିଶାର ଜୌଗୋଳିକ ମାନଚିତ୍ରରେ ମୋର ଗାଁର ରହିଛି ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟତା ଏହାର ନିଆରା ପରଂପରା ସାରାବିଶ୍ୱକୁ ବାର୍ତ୍ତା ଦିଏ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏକ - ଅଭିନ୍ନ । ବରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ୟତୋନା ଆମ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ଛୋଟ ଗାଁ ସାନସରାଇପାଲି, ଯେଉଁଠି ଦୀର୍ଘ ୨୧ ବର୍ଷ ଧରି ପାଳିତ ହୋଇଆସୁଛି ‘ସାମୁହିକ ନବାନ୍ନ ଭକ୍ଷଣ’ ପର୍ବ । ଏହାର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ହେଉଛି ଗାଁର ଆବାଳବୃଦ୍ଧବନିତା (ଜାତି, ଧର୍ମ, ବର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସମସ୍ତେ) ଏକାଠି ମିଶି ଗୋଟିଏ ଭୋଜିର ଆନନ୍ଦ ନେବା । ଯାହାକି ବିଶ୍ୱରେ ଅନନ୍ୟ । ପ୍ରତିବର୍ଷ ଭାଦ୍ରବମାସ ଆରମ୍ଭ ହେଉଣୁ ଗ୍ରାମବାସୀ ସାମୁହିକ ନୂଆଁଖାଇରେ ଏକ ସଭାର ଆୟୋଜନ ହୁଏ । ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଗାଁବାସୀ ସଫାସୁତୁରା କରାଯାଏ ।

ନବାନ୍ନର ସାମୁହିକ ଭୋଜି ପାଇଁ ନିଜ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ଗ୍ରାମବାସୀ ଅଜାତି ଦେଇଥାନ୍ତି ତାଲି-ଝଉଳ ଓ ପନିପରିବା । କିଏ କେତେ ଦେବ ଡା’ର ହିସାବ ନଥାଏ । ଗାଁର ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଯେଉଁଠି ଥିଲେ ନିଷ୍ଠୁର ଆସିଥାନ୍ତି ଏହି ଦିନ । ଏହି ଦିନ ଭୋରରୁ ସମସ୍ତେ ଗାଧୋଇ ନୂଆଁବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧି ଘରେ ଘରେ ଗୋଧନ ପୂଜା କରିଥାନ୍ତି । ଋଷୀ ନିଜର କ୍ଷେତକୁ ଯାଇ ଅରୁଆ ଝଉଳ ଓ ଧୂପଦୀପ ଜେଇ ବସୁଧାମାତାଙ୍କୁ ପୂଜା କରେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରେ ପିଠାପଣା କରି ଇଷଦେବୀଙ୍କୁ ପୂଜା କରିଥାନ୍ତି । ଯା’ପରେ ସମସ୍ତେ ଗୁଣ୍ଡ ହୋଇଥାନ୍ତି - ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ମନ୍ଦିର ମଣ୍ଡପରେ । ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଭୋଗ ଲାଗିବା ସମୟରେ ହରିବୋଲ, ହୁଳହୁଳି ଧ୍ୱନିରେ ଗାଁ ପ୍ରଜାଶିତ ହୋଇଥାଏ । ଗାଁ ପୁରୋହିତଙ୍କଠାରୁ ଆବାଳବୃଦ୍ଧବନିତା ସାମୁହିକ ନବାନ୍ନ ପାଇଥାନ୍ତି । ନବାନ୍ନ ପରେ ବନ୍ଧୁ ସହୋଦରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପିଠାପଣା ଦୟାଯାଇଥାଏ । ଜନିଷ ବ୍ୟକ୍ତି ବୟୋଜ୍ୟେଷ୍ଠଙ୍କୁ ପ୍ରଣିପାତ ଓ ସମବୟସ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପର କୋଳାକୋଳି ଦୃଶ୍ୟ ଗ୍ରାମ୍ୟ ପରିବେଶକୁ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର କରେ । ମାନଅଭିମାନ ସବୁକୁ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେଇ ପରସ୍ପରକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ, କୁହାର, ପାଦଛୁଇଁ ପ୍ରଣିପାତ ବା ‘କୁହାର ଛେଟ’ର ଦୃଶ୍ୟ ଗ୍ରାମ୍ୟ ପରିବେଶକୁ ଅଧିକ ଗୋମାଞ୍ଜିକର କରେ ।

ସାଧାରଣତଃ ନବାନ୍ନ ଭକ୍ଷଣ ନିଜ ପରିସର ଭିତରେ ହୋଇଥାଏ, କିନ୍ତୁ ‘ସାମୁହିକ ନବାନ୍ନ’ ଗାଁର ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମନ୍ଦିର ମଣ୍ଡପରେ ଏକା ସାଥରେ ଆନନ୍ଦ ନେବାବେଳେ ଗାଁରେ ଆବାଳବୃଦ୍ଧବନିତାଙ୍କଠାରୁ ନବାନ୍ନ ପାଇବା ବେଳେ ଏକସ୍ୱରରେ ‘ଜୟ ରାମ ଶ୍ରୀରାମ ଜୟ ଜୟ ରାମ’ ଗାନ କରି ନବାନ୍ନ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସମାନ ଖାଦ୍ୟ

(ସମତା ଗୋଟନ) ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଭାତ, ଡାଲି, ତରକାରୀ, ଖଟା, କ୍ଷୀର, ପିଠାପଣା, ମିଠା ଇତ୍ୟାଦି । ଉଚ୍ଚନୀଚ, ଧନୀ-ଗରିବ, ଥିଲାବାଲା-ନଥିଲାବାଲା ଭିତରେ ଦେଖାଯାଏନି ପାର୍ଥକ୍ୟ । ସମସ୍ତେ ଏକ - ଅଭିନ୍ନ । ଅନେକ ସ୍ୱତଃସ୍ପୂର୍ତ୍ତ ଭାବେ କହି ଡ଼ିଆନ୍ତି ଆମେ ସମସ୍ତେ ଭଗବାନଙ୍କ ସନ୍ତାନ, ଆମେ ଏକ ପରିବାର । ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ଭଗବାନଙ୍କ ଆମେ ସମସ୍ତେ ସନ୍ତାନ । ସତେ ଯେମିତି ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ବିଶ୍ୱଭ୍ରାତୃଭାବ, ଭାବନା “Fatherhood of God, brotherhood of men” ବାସ୍ତବରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ଏଇ ଛୋଟ ଗାଁରେ । ଏଇ ନିଆରା ପରଂପରା ଗାଁରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏକତା ସୂତ୍ରରେ ବାନ୍ଧି ପକାଏ । ଅପରାହ୍ଣରେ ଜାଗନ୍ନାଥମଣ୍ଡଳୀ, ଭାଗବତ ପାଠ ଓ ଭଜନ ସଂସାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ହୋଇଥାଏ । ଗାଁରେ କୁନିକୁନି ଛୁଆକୁ ନେଇ ଏ ନରସିଂହ ଗୁରୁଜୀ ସ୍ମାରକୀ ସଂଗୀତ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରି ପୁରସ୍କାର ବିତରଣ କରାଯାଏ । ସଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ଉପଭୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଆଖପାଖ ଅଂଚଳରୁ ଲୋକଙ୍କ ସମାଗମ ହୋଇଥାଏ ।

ଏଇ ‘ସାମୁହିକ ନବାନ୍ନ’ର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ଆଜି ଏଇ ବସୁବାବା, ଜଟିଳ ଓ ଲକ୍ଷ୍ୟଭ୍ରଷ୍ଟ ସମାଜରେ ଅଧିକ ଅନୁଭୂତ ହେଉଛି କାରଣ ଜୀବନର ହିଂସା ଓ ଦ୍ୱେଷ ପରିହାର କରି ଅନ୍ୟକୁ ଭଲପାଇ ଅହିଂସା, ଦ୍ୱେଷହୀନ, ମିଳନ ଓ ବିଶ୍ୱାସ ତପେ ମଧୁମୟ- ଅମୃତମୟ-ଆଲୋକମୟ ଜୀବନକୁ ଉପଭୋଗ କରିବାର ଏକ ଅତୁଟ ସେତୁ । ଏଣୁକରି ଲୋକଙ୍କ ମୁହଁରେ ଭାସି ଉଠେ -

କୋଶଳ ମାଏଗର୍ଲ୍ ଜନମ୍ ଆମର
ମାଁ ମାଏଗର୍ କେ କୁହାର
ଆମର ପରବ୍ ନୂଆଁଖାଇ ଟା
ଆମର ଅସଲ୍ ତହାର ।

କହେବାକେ ପଡ଼ୁଛି

■ ହଳଧର ନାଗ

ଏ ସରକାର ନାହିଁ ସରକାର,
ବନ୍ଦକର କି ସ୍ବେଚ୍ଛାଗାନ,
ଋଷୀକୁଲ ଭାସି ଗଲେନ
ଫେରୁ ବି ବଲୁ ଜୟ କିଶାନ ?
ତମେ ବନ୍ଦକର କି ସ୍ବେଚ୍ଛାଗାନ,
ଋଷୀ ସବୁଠାରୁ ହାନମାନ ॥
କୁହା ରାଜନୀତି ଆଲୋଚନା ତମର
ଋଷୀ ହେଲେ ସୁଖବାସୀ
ଯଦକାର୍ତ୍ତ ବୁଦ୍ଧ ଚକିଆ ଉଦ୍ଧଳ
ରଟା ହିଁ ଋଷୀକେ ପାସି
ଋଷର କର୍ମୀ ଅଲସୁଆ ହୋଇ
କରୁଛନ୍ତି ନିଶା ପାନ ।
ତମେ ବନ୍ଦ କର କି ସ୍ବେଚ୍ଛାଗାନ,
ଋଷୀ ସବୁଠାରୁ ହାନମାନ ॥

ଋଷୀ କେ ମିଳୁଛି ବେକ ବରମସ
ଝୁରିକେ ଡାପୁରେ ଜାଲ,
ଧାଇଁଧୁପି ମରେ ଅଧେ ଖୁଞ୍ଚି ଭରେ
ଜାଗ୍ରତାକୁ ହୁଏ ଜାଲ ।
ସମିଆର ସିରେ ବରଷା ନାହିଁ ନ
ବିକିରି ନାହିଁନ ଧାନ,
ତମେ ବନ୍ଦ କର କି ସ୍ବେଚ୍ଛାଗାନ,
ଋଷୀ ସବୁଠାରୁ ହାନମାନ ॥
ହାଜଲୁତିଙ୍ଗ ଧାନେ ସାର ଆର ବିଷ
ହୁଡ଼ୁ ହୁଡ଼ୁ ବହୁଛି ଦାମ ।
ପଡ଼ିଆ ପଡ଼ୁଛି ଋଷୀର କମିନ,
କିଏ ପାରେ ଋଷ କାମ ।
କୁଟାର ଅଗ୍ନି ନାହିଁ ମିଳେ ଋଷେ
ଜହଲ ବିକଳ ଜାନ ।
ତମେ ବନ୍ଦ କର କି ସ୍ବେଚ୍ଛାଗାନ,
ଋଷୀ ସବୁଠାରୁ ହାନମାନ ॥

ଭିତ୍ତିର ସମ୍ବେଦ ସମ୍ବେଦ
ଋଷୀକେ ଦିଏ ଭୁଲଭୁଲ କରି
ଘେରେଇ ଆନଲେ ଋଷି ଆତ୍ମ ଜାଗ
ବିଷ ପିଇ ଯାଏ ମରି ।
ଭଉର ଦିଅ କି ଋଷୀ ଆତ୍ମହତ୍ୟା
କିଏ ଦାୟାଦାର ଆନ ?
ତମେ ବନ୍ଦକର କି ସ୍ବେଚ୍ଛାଗାନ,
ଋଷୀ ସବୁଠାରୁ ହାନମାନ ॥

ଘେଁସ, ବରଗଡ଼

କୋଶଳୀ ଆମର ନାଁ

■ କୃଷକହର ଭୋଇ

କୋଶଳ ମାଟିର କୁଆରେ ଆମେ
କୋଶଳ ଆମର ନାଁ
ଆମେ ଜାଲିଧୁବାତକ ଗାଉଥିବା
କି କୋଶଳ ମାଟିର ନାଁ....
ତାର ପୁଲ ଫଲ ପାଏନ ପବନେ
ଗଡ଼ା କି ଆମର ଦିହି
କେତେ ଭାସିଗେଁ କି ମାଟିର କୁଳେ
ଜନମ ଦେଇଛେ ବିହି
ଜୀବନ ଦେଇ କରୁଲେ ସେବା
ସାପୁଲ ହେବାରେ ନାଆଁ ...
କୋଶଳୀ କହ କି ସମଲପୁରୀ
ଭାଷା ତ ଆମର ଗୁଡ଼େ
ମନକେ ମଜେଇ ହସେଇ ରସଇ
ମହ ମହ ବାସ ଛୁଡ଼େ
ଧରମ କରମ ଭିନ୍ନ ହେଲେ ହଉ
ଆମର ଗୁଡ଼େ ମାଁ...
||୧||

||୧|| ତାର ସୁରେନ୍ଦର ହଟେ ତାରସା
ଆରୁ କେତେକେତେ ତାର
କି ମାଟିର ମହତ ରଖିବାରକେ
ଦେଲେରେ ଆପନା ଶିର
ଗୁଡ଼େ ରକତେଁ ଗଡ଼ାରେ ଆମେ
କୋଶଳୀ ଆମର ନାଁ...
||୨|| କଲମ ଗାରେ ଝରେଇ ଦେଲେ
ଗାର ଅମରୁତ ଝର
କବି ଖଗେଶ୍ବର ଭାମ ଗଙ୍ଗାଧର
ଲୋକକବି ହଳଧର
ତାର ମାଧବ ପାଧବ ପୁଲନ ପବିତର
ସରର ସୁନ୍ଦରୀ ମାଁ...
||୩||

ନାହିଁ କର କିହେ ମାନ ଅଭିମାନ
ଭେଦଭାବ ବନ ସାନ
ମାଆଁକେ ଗଡ଼େ ବସାଲେ ଗୁଡ଼େ
ପାଧମା ଆମେରେ ଠାନ
ଗୁଡ଼େ ଗାଇଲେଁ ବାସ କରୁଛୁ
ଯେନ ଅଭ ଯା'ର ଗାଁ...
||୪|| ଗାଧମା ମାଟିର ଗୀତା ଭାଗବତ
ଗାଧମା ପୁରାନ ପୁଅ
ପିନ୍ଧେଇ ଦେବା ଗଜରା ହାର
ଭକ୍ତିର ପୁଲ ଗୁଅ
ପାହାଚଲେଁ ତାର ମୁଡ଼ିଆ ମାରି
ଡ଼ାକ ସଭେ ମାଁ .. ମାଁ...
||୫||

■ ଗନିଆଁପାଲି, ବରଗଡ଼

ମୋ: ୯୭୭୭୧୧୦୮୦୭

କ୍ଷୁଦ୍ରରାଜ୍ୟକୁ ବିରୋଧ କାହିଁକି ?

■ ଜିଶୋର ମେହେର

ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ମାୟାବତୀ ବିଧାନସଭାରେ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ପାସ କରାଇ ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶକୁ ଚାରିଟି ପ୍ରଦେଶରେ ବିଭାଜନ କରିବାକୁ ସମସ୍ତ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି । ଏହାଦ୍ୱାରା ସେ ପୁରୁର ରାଜନୈତିକ ଲାଭ ପାଇବେ ବୋଲି ଆଶା ପୋଷଣ କରୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଏହି ପଦକ୍ଷେପକୁ ବିହାର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ନୀତିଶ କୁମାର ଭୂଷଣ ପ୍ରଶଂସା କରିଛନ୍ତି । କ୍ଷୁଦ୍ର ଆକାରର ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ ଶାସନର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ ବୋଲି ସେ ମତ ଦେଇଛନ୍ତି । କ୍ଷୁଦ୍ରରାଜ୍ୟକୁ ନୀତିଶଙ୍କ ସମର୍ଥନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶାର କୋଶଳ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଜଡ଼ିତ ନେତାଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିଛି । ସେମାନେ ପତ୍ର ଲେଖି ମାୟାବତୀ ଓ ନୀତିଶଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇଛନ୍ତି ।

ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା ୩୮ (୨) ମତରେ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟର ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଚିତ୍ତିକୁ ପ୍ରକାର ଅସମାନତା (ସଂସ୍କୃତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବା ବୃତ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ) କମ ହେବା ବିଧେୟ । ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟର ଏକ ଅଂଶକୁ ବିକଶିତ ଆଇ ଆଉ ଅନ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଅବିକଶିତ ରଖାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ । ଏଣୁ ସରକାରଙ୍କୁ ଲୋକଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ହେବ । ତାହା ସମ୍ଭବ ବ୍ୟାପକ ବିକେନ୍ଦ୍ରିକରଣ ଦ୍ୱାରା ।

ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ବିଭାଜିତ ହେଲା ପରେ ମୂଳ ରାଜ୍ୟ ଓ ବିଭାଜନରୁ ଜନ୍ମିତ ନୂତନ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ସଂଘର୍ଷ, ଅସୁଯୋଗ, କିମ୍ବା ବାରିଦ୍ୱୟ ସୃଷ୍ଟିହୁଏ କି ? ଅଧ୍ୟୟନରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଚତୁ ରାଜ୍ୟର ବିଭାଜନ ଦ୍ୱାରା ଉଭୟ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଭୁତ୍ୱ ଉପକାର ହୁଏ । ୨୦୦୮ ମସିହାରେ ଭାରତ ସରକାର ଆକଳନ କରିଥିଲେ ଯେ ଛତିଶଗଡ଼ ରାଜ୍ୟର

ଅଭିବୃଦ୍ଧିହାର ୬.୧%, ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ ୬.୯% ଓ ଉତ୍ତରାଖଣ୍ଡର ଯଥାକ୍ରମେ ୬.୮% ରହିବା କିମ୍ବା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅର୍ଦ୍ଧର୍ଥ କରି ଏହି ସମୟରେ ଛତିଶଗଡ଼ର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହାର ୯.୨% ଥିବାବେଳେ ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡର ୧୧.୧% ଓ ଉତ୍ତରାଖଣ୍ଡର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହାର ୮.୮% ରହିଥିଲା । (ମେଟର୍ଷ୍ଟିମ - ନଭେମ୍ବର ୫, ୨୦୧୧, ପୃଷ୍ଠା - ୧୯୭) ।

ସାଧାରଣତଃ ମୂଳରାଜ୍ୟ ଲୋକଙ୍କ ଆଶଙ୍କା ଆଉ ଯେ ରାଜ୍ୟ ବିଭାଜନ ହେଲେ ମୂଳରାଜ୍ୟଟି ଦରିଦ୍ର ହୋଇଯିବ; ଖଣିଜ ସଂପଦ, ଜଙ୍ଗଲ, ଜଳ ଆଦି ନୂତନ ରାଜ୍ୟକୁ ଚାଲିଗଲେ ମୂଳରାଜ୍ୟରେ ବ୍ୟାପକ ଅସୁବିଧା ହେବ । ଆଉମଧ୍ୟ ଉଭୟ ରାଜ୍ୟବାସୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚିକ୍କଣ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ । ଉପରୋକ୍ତ ସବୁ ଆଶଙ୍କାଗୁଡ଼ିକ ଯେ ଅମୂଳକ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । କାରଣ ବିହାର, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଓ ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶରେ ସେଭଳି କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇନାହିଁ । ଉଭୟ ରାଜ୍ୟର ଜନତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ବିରାଦ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇନାହିଁ ।

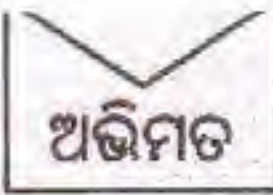
ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ ରାଜ୍ୟ ଗଠନ ବେଳେ ଆଶଙ୍କା କରାଯାଉଥିଲା ଯେ ଏଣୁ ଏଣିକି ବିହାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦରିଦ୍ର ହୋଇଯିବ । ବିହାର ଯଦିଓ ଦରିଦ୍ର ହେଲା, ତା'ର କାରଣ ଥିଲା ଅତି ଦୁର୍ବଳ ତଥା ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ରାଜନୈତିକ ନେତୃତ୍ୱ । କିନ୍ତୁ ନୀତିଶଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱ ବିହାରକୁ ଦେଇଛି ସମ୍ପର୍କତା । ଏବେ ବିହାର ଆଉ ଦରିଦ୍ର ନୁହେଁ । ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ବେଶ ଉତ୍ସାହଜନକ । ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ମଧ୍ୟ ଦରିଦ୍ର ହୋଇ ଯାଇନାହିଁ । ଦେବରାଜ ସିଂହ ବୌଦ୍ଧାନଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି । ସେଭଳି ଛତିଶଗଡ଼ ମଧ୍ୟ ଭଲ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଛି । ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡର ବିକାଶ ମଧ୍ୟ ଚଦନୁରୂପ ହୋଇଛି । ଯଦି ଓଡ଼ିଶା ବିଭାଜିତ ହୋଇ

କୋଶଳ ପ୍ରଦେଶ ତିଆରି ହେଲେ ଉପକୂଳ ଓଡ଼ିଶା ଦରିଦ୍ର ହୋଇଯିବ ବୋଲି ଭାବିବା ମଧ୍ୟ ଅମୂଳକ ଅଟେ । ଉପକୂଳ ଓଡ଼ିଶାରେ ମଧ୍ୟ କିଛି କମ୍ ସମ୍ଭବ ନାହିଁ । ପାଖାପାଖି ୮୦୦ କି.ମି.ର ଦୀର୍ଘ ସମୁଦ୍ରତଟ, ସୁଜିହାର ଖଣି, ତାଳଚେରର କୋଇଲା ଓ ଶିକ୍ଷିତ ତଥା ସଚେତନ ଜନତା ଉପକୂଳ ଓଡ଼ିଶାକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ । କିନ୍ତୁ ଏଥି ସକାଶେ ଲୋଡ଼ା ସଫଳ ରାଜନୈତିକ ନେତୃତ୍ୱ ।

ଆଜିର ଯୁଗ ହେଲା କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟର ଯୁଗ । ସୋଭିଏତ୍ ଭାଙ୍ଗିଲା, ପୂର୍ବ ଇଉରୋପ ଭାଙ୍ଗିଲା, ଆଫ୍ରିକା ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହେଲା । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ଗଣତନ୍ତ୍ର ଯେ ବଳିଷ୍ଠ ହେଲା ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହର ଅବକାଶ ନାହିଁ । ମଡ଼େପଡ଼େ ପ୍ରଶ୍ନାତ ରାଜନୈତିକ ଓ ସମାଜ ବିଜ୍ଞାନୀ ଜର୍ଜ ସିଗଲିରଙ୍କ କଥାଟିଏ । ସେ କହୁଥିଲେ - "The closer a government to its people, the better it works" ସିକିମ୍ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ରାଜ୍ୟ - ସମୁଦାୟ ଚାରୋଟି ଜିଲ୍ଲା । କିନ୍ତୁ ସିକିମ୍ରେ ଶାସନର ମାନ ବେଶ ଉଚ୍ଚ ବୋଲି ଆମେ ଜାଣୁ । ଉଭୟ ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳ ରାଜ୍ୟ ତିପୁରା, ମିଜୋରାମ, ମେଘାଳୟରେ ମଧ୍ୟ ଲୋକେ ସରକାରଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ପାଖରୁ ଦେଖନ୍ତି । ଏ ଲୋଖକ ନିଜେ ଏହାର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀ ।

ଏଣୁ ଶାସନ ଓ ବିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟା ତଥା ସମାଜର ବ୍ୟାପକ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକରଣ ଯୋଜନାରେ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା ସ୍ଥାନ ନ ପାଉ । ଆମେ ଜିଜ୍ଞାସା ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଜିଜ୍ଞାସାର ସୁଯୋଗ ଦେବା ଏହି ସାଧୁ ବିଚାରର ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ହୃଦୟରେ ଜନ୍ମ ନେଉ ।

■ ନିଗମାନନ୍ଦ ବିହାର, ବରଗଡ଼

ଅଭିମତ

ମହାଶୟ,
କୋସଲି କୁହାର ।
ଆପଣଙ୍କର ସଂପାଦିତ
'କୋଶଲ କଥା' ପଢ଼ିଲି । ବଣିଆଁ ଲାଗିଲା ।
ବନେ କବାରଟେ ମୁହେଁଲେଇ । ପ୍ରୟାସ
ଜାରି ରହୁ । 'ଶୁଭଳା ପୁଅର ଭାବ ନାହିଁ'
ନିତିରେ ଚୁମ୍ବ ପଡ଼ିଥିଲେ କିଛି ନି ହୁଏ ।

ନିଜର ହଉ ଉଡ଼େଇ ଆନୁବାଜେ ପଢ଼ିବି ।
ମରୁନିଆଁ ନାହିଁ ମିଲେ । ଆମର କଥା ଆମେ
ନି କହେଲେ ଦୁଃଖ ଲୋକର କାଏଗଲା
ଯେ କହେବା । କାର୍ ମୁହଁ ଦୁଖା ଥିଁ କିଏ
ଜଣେ ଦେଖି କାଏ ?
ପଢ଼ିକାର ସଫଳତା ଆଉ ପ୍ରସାର କାମନା
କରୁଛେ । ମାଁ ସମାଲୋଚନ ଆପଣମାନଙ୍କୁ

ନିଶ୍ଚେ ବାଟ କହାବେ । ସବୁ ବେଳେ ଆମେ
ଆପଣଙ୍କର ସାଙ୍ଗେ ଅଛୁ । ହୃଦିରବେ ନାହିଁ ।
'କୋଶଲ କଥା' ଚଳାବାଟେ ପୁଲ-ଚନ୍ଦନ
ପଡ଼ୁ । ଜୟ କୋସଲ । ଭତି ॥

ଆପଣଙ୍କର ସାଙ୍ଗର ଝନେ

■ କରୁଣାକର ରୋଗ

ସଂପାଦକ - 'ସେଲାପଥର' ମହରୁଷି,
ଖପ୍ତାଖୋଲ, ଡି: ବଲାଙ୍ଗିର - ୭୯୭୦୨୮
ମୋ: ୯୭୭୭୪୭୭୪୮୯

'କୋଶଲ କଥା' ପାଇଁ ଲେଖା ଆବଶ୍ୟକ

'କୋଶଲ କଥା' ପଢ଼ିକାରେ
ନିମ୍ନବିବରଣୀ ପ୍ରସଙ୍ଗ ନିୟମିତ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା :-

୧- କୋଶଲ ଇତିହାସ : ଏଇ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ
କୋଶଲର ଇତିହାସ, ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ
କୋଶଲଜାତିର ଭୂମିକା, ବିଭିନ୍ନ ସାମାଜିକ,
ଧାର୍ମିକ ତଥା ପରିବେଶ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଆନ୍ଦୋଳନ
ସ୍ଥାନିତ ହେବ ।

୨- କୋଶଲ ପରିବେଶ : ଏଇ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ
କୋଶଲଜାତିର ପ୍ରତିଟି ଜିଲ୍ଲାରେ ଥିବା ପାହାଡ଼,
ପର୍ବତ, ନଦୀ, ହ୍ରଦ, ଜଙ୍ଗଲ, ଗାଁ, ସହର ଆଦି
ଉପରେ ତଥ୍ୟ ମୂଳକ ଆଲୋଚନା ହେବ ।

୩- କୋଶଲ ଜାତି : ଏଇ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ
କୋଶଲଜାତିର ଐତିହାସିକ ସ୍ଥାନ, ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ,
ବରପୁତ୍ର, କବି, କଳାକାର ସାହିତ୍ୟିକମାନଙ୍କର
ଜୀବନାବଳୀ, କୃତି ସ୍ଥାନିତ ହେବ ।

୪- କୋଶଲ ସମ୍ପଦ : ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ
କୋଶଲଜାତିରେ ଥିବା ଖଣି, ଜଙ୍ଗଲ, କୃଷି,
ଗୋସମ୍ପଦ ଆଦି ଉପରେ ଆଲୋଚନା ହେବା
ସହ ଏହାର ଉପଯୋଗ / ଦୁରୁପଯୋଗ ଉପରେ
ସମୀକ୍ଷାମୂଳକ ଆଲୋଚନା ହେବ ।

୫- କୋଶଲ ସଂସ୍କୃତି : ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ

କୋଶଲଜାତିର ଗୀତ, ନୃତ୍ୟ, ଭାଷା,
ପର୍ବପର୍ବାଣୀ, ଯାନିଯାତ୍ରା ଉପରେ ଆଲୋଚନା
ହେବା ସହ ଏହାର ସଂସ୍କୃତିକ ଚାପୁର୍ଣ୍ଣ ସମୀକ୍ଷା
ହେବ ।

୬- କୋଶଲ ସମସ୍ୟା : କୋଶଲଜାତିର ଶିକ୍ଷା,
କୃଷି, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ସାମାଜିକ, ଆର୍ଥିକ, ରାଜନୀତିକ
ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଆଦି ସମସ୍ୟା ତଥା ଏହାର
ପ୍ରତିକାର ଦିଗରେ ଆଲୋଚନା ହେବ ।

୭- ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ : ଏ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କୋଶଲଜାତିର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ
ସମସ୍ୟା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବା, ଏ ଅଞ୍ଚଳର ରୋଗ ତଥା
ତାର ପ୍ରତିକାର ଉପରେ ଆଲୋଚନା ହେବ ।

୮- ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟା : ଏଇ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆମର
ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ତଥା ସହରାଞ୍ଚଳ ଲୋକମାନଙ୍କର
ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ଅନୁଭୂତ ସମସ୍ୟା ଓ
ସେଗୁଡ଼ିକର ସଂସ୍କାର ଉପରେ ଆଲୋଚନା
ହେବ । ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ରୋଗ ରୁପେ
ବ୍ୟାପକଥିବା ରୋଗବାଦୀ ସଂସ୍କୃତି ମତ, ଭୁଆ,
ଅପେରା, ଆଡ଼ମ୍ବରପୁର୍ଣ୍ଣ ବିବାହ, ଯୌବୁଦ
ସମସ୍ୟା, ପାରିବାରିକ ସମସ୍ୟା, ପ୍ରୌଢ଼ମାନଙ୍କ
ସମସ୍ୟା ଆଦି ଆଲୋଚିତ ହେବ ।

୯- ଉଦ୍ଭିଷ୍ଟ ଜାଗ୍ରତ : ଏଇ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପର୍ଯ୍ୟାଟକ
ପ୍ରତି ହେଉଥିବା ଅବିରୋଧ, ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ

ଦେଖାଦେଉଥିବା ଆଞ୍ଚଳିକ ବିଷମତା ଉପରେ
ଦୃଢ଼ନାମ୍ବକ ଆଲୋଚନା ହେବ ।

୧୦- ସମ୍ବାଦ ସମୀକ୍ଷା / ସାହିତ୍ୟ : ଏ
ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସମ୍ବାଦ ପତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶିତ
କୋଶଲଜାତିର ସ୍ୱାର୍ଥ ବା ସ୍ୱାର୍ଥବିରୋଧୀ
ସମ୍ବାଦ ଉପରେ ସମୀକ୍ଷାମୂଳକ ଲେଖା ସ୍ଥାନିତ
ହେବ ।

୧୧- ଆୟୁର୍ବେଦ ଓ ଯୋଗ : ଆୟୁର୍ବେଦୀୟ
ରୋଗ ନିରୂପଣ, ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ ଓ ତା'ର
ପ୍ରୟୋଗ ଓ ଯୋଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲେଖାମାନ
ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ।

★ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ଲମ୍ବା କାରକର ପ୍ରାୟ ୩-
୪ ପୃଷ୍ଠାରୁ ବେଶି ହେବନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ
ଗବେଷଣାଧର୍ମୀ ଦୀର୍ଘ ଲେଖାମାନଙ୍କୁ
କୁମ୍ଭାକ୍ଷ... ଭାବରେ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ।

★ ଲେଖାରେ ଥିବା ତଥ୍ୟ, ସୂଚନା ଓ ମତାମତ
ଲେଖକଙ୍କ ନିଜସ୍ୱ ବୋଲି ଧରାଯିବ ।

♦ ଲେଖା ପଠାଇବାର ଠିକଣା :

ସଂପାଦକ

ପୁରୋହିତ ଜନନ, ଏଲ.ଆଇ.ସି. ଠପିଆ ପାଖ,

ଏଲ୍.ଏଲ୍.-୨, ବରଗଡ଼

ମୋ: ୯୮୭୧୧୯୭୮୪୨, ୯୭୪୮୩୬୧୧୦୩

ଏକ ଅନୁରୋଧ ପତ୍ର

ପ୍ରିୟ କୋଶଲପ୍ରେମୀ ଓ କୋଶଲଜାତିର ଭାଇଭଉଣୀମାନେ 'କୋଶଲକଥା'କୁ କେବଳ କୋଶଲ ସଂପର୍କ
ବାହିନୀର ନୁହେଁ, କୋଶଲଜାତିର ମୁଖପତ୍ର ଭାବେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆପଣମାନଙ୍କର ସୁରୁତ୍ୱ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା
ରହିଛି । ଏଇ ସଂଖ୍ୟାଟି ଦେଖିବା ପରେ ଏଭଳି ପଢ଼ିକାଟିଏର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଅନୁଭବ କରିବା ପୂର୍ବକ ପଢ଼ିକାର
ଭବିଷ୍ୟତକୁ ନେଇ ଆପଣଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଯଦି କିଛି ଆଶାଭର ସମ୍ଭାର ହୋଇଛି, ତେବେ ନିଜର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ
ଆପଣ ଜଣେ ପୃଷ୍ଠପୋଷକ ଭାବରେ ସହଯୋଗର ହାତ ବଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ବିନୀତ ଅନୁରୋଧ ।

Purohit bhawan

A place of celebrations

ବିବାହ, ବ୍ରତ, ସଭା-ସମିତି, ସେମିନାର, ଜନ୍ମଦିନ ଭଳି ସବୁ ମାଙ୍ଗଳିକ,
ସାମାଜିକ ଉତ୍ସବମାନଙ୍କ ସୁବିଧା ସହର ମଧ୍ୟରେ ଜାତୀୟ ରାଜପଥ କଡ଼ରେ
ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ହେଉଛି ପୁରୋହିତ ଭବନ ।

ଏହା ସହିତ ଲଞ୍ଜିଂଗ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପଲବ୍ଧ ରହିଛି ।

ଯୋଗାଯୋଗ : ୯୭୭୮୫୭୫୧୩୨

AAP KI JARURAT HAMARA PRAYAS (Eligible for Finance & Subsidy)

Rhino 15-Di Power Tiller

Autho. dealer :

KISAN AGRO

Head Office : Gurudwara Chowk, Bargarh

Bargarh Area : Branch Office - (1) Near OM Nursing Home, Attabira (2) Weekly Market, Godbhaga. (3) College Road, Bheden, (4) Opposite Dhan Market, Bhatli, (5) Near Tripathi Hotel, Padampur.

BOLANGIR AREA : Block Chowk, Patnagarh

SAMBALPUR : Opposite Co-operative Bank, Dhanupali

SONEPUR : Tahasil Office Road, Binka and Opposite of High School, Dungripali

ସୁଗ୍ରୀ ଟେକ୍ସ ଏଣ୍ଡ ଡେକୋରେଟର, ଗୋବିନ୍ଦପାଲି ଛକ, ବରଗଡ଼

ଫୋ: ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ବିଶି (ଟେକା), ମୋ: ୯୯୩୮ ୨ ୨୫୭୩୩

Digital Edition: Koshal Katha

This is a digital copy of the

Monthly Journal of “Koshal Katha”,

that is Published from Bargarh, Koshalanchal,

Orissa. With the permission of its Publisher it was

carefully scanned by the State Coordinator of “Koshal

Sangharsh Yuva Sena/Kosys” to make it available online

for the people of Koshalanchal.

Koshal Sangharsh Yuva Sena
Kosys